

Detaljplaneändring

Asemakaavamuutos

STADSDEL

3 CENTRUM

KVARTER 7, 9 OCH 15, SAMT

REKREATIONS- OCH

GATUOMRÅDEN

JAKOBSTAD

PIETARSAARI

KAUPUNGINOSA

3 KESKUSTA

KORTTELI 7, 9 JA 15, SEKÄ

VIKISTYS-, JA

KATUALUEET

BESKRIVNING ÖVER DETALJPLANEÄNDRING

Beskrivningen berör den 27.3.2026 daterade detaljplanekartan.

1. BAS- OCH IDENTIFIKATIONS-UPPGIFTER

1.1 Identifikationsuppgifter

Detaljplaneändringen berör:

Kvarter 7, 9 och 15 samt gatu- och parkområden i stadsdel 3 CENTRUM.

Genom nya detaljplanen bildas:

Kvarter 7, 9 och 15 samt gatu- och rekreatiomsområden i stadsdel 3 CENTRUM.

1.2 Planområdets läge

Planeringsområdet är beläget i den norra delen av centrum i en byggnadshistoriskt sett viktig miljö. Planeringsområdet innefattar tre kvarter: ett med Jakobstads kyrka från 1731 (kvarter 15), ett med den gamla servicestationen från 1920-talet (kvarter 7) och ett med blandad bebyggelse (kvarter 9). Därtill ingår Concordiaskvären, Concordiagränden samt delar av gatorna Visasbacken, Storgatan, Kyrkogatan, Loveret och Alholmogatan i detaljplaneområdet.

ASEMAKAAVAN MUUTOKSEN SELOSTUS

Selostus koskee 27.3.2026 päivättyä asemakaava-karttaa.

1. PERUS- JA TUNNISTETIEDOT

1.1 Tunnistetiedot

Asemakaavamuutos koskee:

Kortteleita 7, 9 ja 15, sekä katu- ja puistoalueita kaupunginosassa 3 KESKUSTA.

Uudella asemakaavalla muodostuu:

Korttelit 7, 9 ja 15, sekä katu- ja virkistysalueet kaupunginosassa 3 KESKUSTA.

1.2 Kaava-alueen sijainti

Suunnittelualue sijaitsee keskustan pohjoisosassa historiallisesti tärkeässä ympäristössä. Suunnittelualueeseen kuuluu kolme kortteliä: yksi, jossa on Pietarsaaren kirkko vuodelta 1731 (kortteli 15), yksi, jossa on vanha huoltoasema 1920-luvulta (kortteli 7) ja yksi, jossa on useita rakennuksia. Lisäksi Concordia-aukio, Concordiankuja ja osa Visasmäen, Isokadun, Kirkkokadun, Loveretin ja Alholminkadun kauduista kuuluvat asemakaava-alueeseen.

Lägeskarta

Sijaintikartta

1.3 Planens syfte

Syftet med planändringen är att skydda den kulturhistoriskt värdefulla byggda miljön intill kyrkan samtidigt som man möjliggör en ändamålsenlig utveckling av området genom att öka byggnadsrätten och tillåta byggande i en våning på innergården i kvarter 7, samt genom att öka byggnadsrätten och höja det högsta tillåtna våningsantalet på tomt 26 i kvarter 9. All nybyggnation på området bör anpassas till den befintliga miljön.

1.3 Kaavan tarkoitus

Kaavamuutoksen tarkoituksena on suojella kirkon vieressä sijaitsevaa kulttuurihistoriallisesti arvokasta rakennettua ympäristöä ja samalla mahdollistaa alueen tarkoituksenmukainen kehittäminen lisäämällä rakennusoikeutta ja sallimalla yksikerroksisen rakentamisen korttelin 7 sisäpihalle sekä lisäämällä rakennusoikeutta ja korottamalla enimmäiskerroslukua tontilla 26 korttelissa 9. Kaikki alueen uudisrakentaminen tulee sovittaa olemassa olevaan ympäristöön.

1.5 Förteckning över bilagor till beskrivningen

1. Detaljplaneenkarta med bestämmelser
2. Kulturmiljöutredning och byggnadsinventering

1.6 Förteckning över andra handlingar, bakgrundsutredningar och källmaterial som berör planen

Trafik- och miljöplan för centrum
Jakobstadsregionens klimatstrategi 2021–2030
Kulturmiljöprogram för Jakobstads stadskärna
Fornminnesinventering i Jakobstad år 2012

1.5 Luettelo selostuksen liiteasiakirjoista

1. Asemakaavakartta määräyksineen
2. Kulttuuriympäristöselvitys ja rakennusinventointi

1.6 Luettelo muista kaavaa koskevista asiakirjoista, taustaselvityksistä ja lähdemateriaalista

Keskustan liikenne- ja ympäristösuunnitelma
Pietarsaaren seudun ilmastostrategia 2021–2030
Pietarsaaren keskustan kulttuuriympäristöohjelma
sekä kulttuuriympäristön tutkimusraportti:
Fornminnesinventering i Jakobstad år 2012

2. SAMMANDRAG

2.1 Olika skeden i planprocessen

I september 2022 påbörjades arbetet med detaljplaneändringen och ett program för deltagande och bedömning uppgjordes. Därefter pausades planeringen och återupptogs igen i april 2025. Intressenterna kontaktades då per brev och om planeringsstarten kungjordes både i Österbottens tidning och i Keskipohjanmaa. Utkastet till detaljplan färdigställdes i slutet av mars 2026 för behandling i tekniska nämnden.

2.2 Detaljplanen

Genom detaljplaneändringen skyddas kyrkomiljön bestående av kyrkan, klockstapeln, gamla gravkapellet och kyrkogården i enlighet med både kyrkolagen och lagen om fornminnen. Därtill möjliggörs byggande i en våning på innergården i kvarter 7, samt byggande i två våningar i sydvästra hörnet av samma kvarter för att skapa ett tydligt avgränsat gaturum och bidra till en mer sammanhållen gatuvy. I kvarter 9 möjliggörs byggande i två våningar mot Concordiaskvären och i fyra våningar mot Visasbacken/Styrmangatan. All nybyggnation i området bör anpassas till den kulturhistoriskt värdefulla byggda miljön med kyrkan i centrum. Därmed ramas gaturummet in på ett sätt som lyfter stadsbilden i området.

2.3 Genomförandet av detaljplanen

Detaljplaneändringen torde förverkligas till stor del inom de närmaste åren, då den har vunnit laga kraft.

2. TIIVISTELMÄ

2.1 Kaavaprosessin vaiheet

Asemakaavan muuttaminen aloitettiin syyskuussa 2022 laatimalla osallistumis- ja arviointisuunnitelma. Sen jälkeen suunnittelu keskeytettiin ja aloitettiin uudelleen huhtikuussa 2025. Sidosryhmille lähetettiin kirje, ja kaavoituksen aloittamisesta ilmoitettiin sekä Österbottens tidning -lehdessä että Keskipohjanmaa-lehdessä. Asemakaavan luonnos valmistui maaliskuun lopussa 2026 käsiteltäväksi teknisessä lautakunnassa.

2.2 Asemakaava

Asemakaavan muutoksella suojellaan kirkon ympäristöä, joka koostuu kirkosta, kellotapulista, vanhasta hautakappelista ja kirkkopihasta sekä kirkko- että muinaismuistolain mukaisesti. Lisäksi mahdollistetaan yksikerroksinen rakentaminen korttelin 7 sisäpihalle sekä kaksikerroksinen rakentaminen saman korttelin lounaiskulmaan, jotta luodaan selkeästi rajattu katutila ja edistetään yhtenäisempää katukuvaa. Korttelissa 9 mahdollistetaan kaksikerroksinen rakentaminen Concordia-aukiota vasten ja neljäkerroksinen rakentaminen Visasmäkeä ja Perämiehenkatua vasten. Kaikki alueen uudisrakentaminen tulisi sovittaa kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen rakennettuun ympäristöön, jonka keskipisteenä on kirkko. Näin katutila kehystyy tavalla, joka korostaa alueen kaupunkikuvaa.

2.3 Asemakaavan toteuttaminen

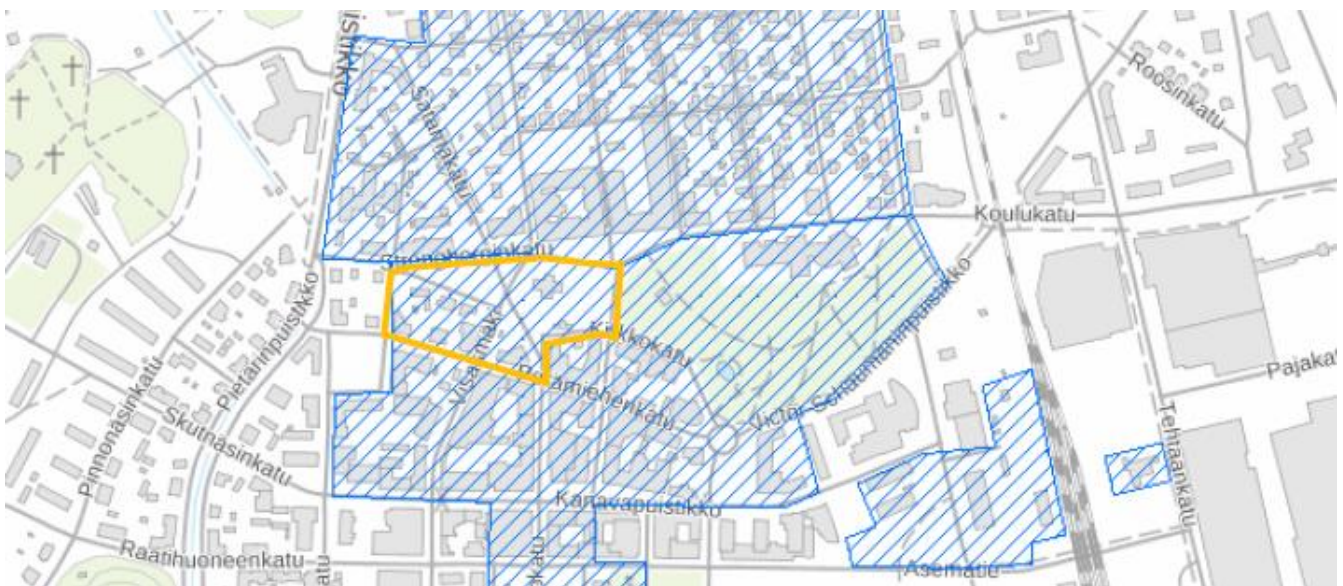
Asemakaavan muutos toteutunee suurimalta osaltaan lähivuosina, kun se on tullut voimaan.

3 UTGÅNGSPUNKTER

3.1 Utredning över förhållandena i planeringsområdet

3.1.1 Allmän områdesbeskrivning

Hela planeringsområdet ingår i den byggda kulturmiljön av riksintresse *Jakobstads historiska stadskärna*. Strukturen med Storgatan som stadens mittaxel härstammar från 1700-talets barockinspirerade stadsplan. Planeringsområdet gränsar i norr till ett annat RKY-område, nämligen *Norrmalms trädadsdel och Strengbergs tobaksfabrik*. De tre monumentala byggnaderna; brandkårshuset samt Strengbergs båda gamla fabriksbyggnader, utgör en gräns mellan centrum och Norrmalm. Öster om planeringsområdet finns Skolparken, söder om området finns flervåningshus och i väster blandad bostadsbebyggelse i två våningar. Jakobstads kyrka är en likarmad korskyrka i trä belägen i ändan av huvudgatan Storgatan och fungerar som ett landmärke i staden. Klockstapeln är typisk för Österbotten och uppförd år 1742.

Byggda kulturmiljöer av riksintresse, RKY

3 LÄHTÖKOHDAT

3.1 Selvitys suunnittelualan oloista

3.1.1 Alueen yleiskuvaus

Koko suunnittelualue on osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä *Pietarsaaren historiallinen keskusta*. Rakenne, jossa Isokatu toimii kaupungin keskiakselina, on peräisin 1700-luvun barokkivaikutteisesta asemakaavasta. Suunnittelualue rajoittuu pohjoisessa toiseen RKY-alueeseen: *Pohjoisnummen puukaupunginosa ja Strengbergin tupakkatehdas*. Kolme monumentaalista rakennusta, palokunnantalo ja Strengbergin molemmat vanhat tehdasrakennukset, rajaavat keskustan Pohjoisnummen kaupunginosasta. Suunnittelualueen itäpuolella sijaitsee koulupuisto, alueen eteläpuolella on kerrostaloja ja lännessä kaksikerroksisia erityyppisiä asuinrakennuksia. Pietarsaaren kirkko on puurakenteinen tasavartinen ristikirkko, joka sijaitsee pääkadun Isonkadun päässä ja toimii maamerkinä kaupungissa. Kellotapuli on Pohjanmaalle tyyppillinen vuonna 1742 rakennettu tapuli.

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt, RKY

3.1.2 Naturmiljön

Hela planeringsområdet är bebyggt och inom området finns två parker: Concordiaskvären och kyrkogården. Parkerna ingår i den gröna förbindelse som sträcker sig från Gamla Hamn in till Skolparken i centrum.

3.1.2 Luonnonympäristö

Koko suunnittelualue on rakennettu, ja alueella on kaksi puistoa: Concordia-aukio ja kirkon piha. Puistot ovat osa vihreää yhteyttä, joka ulottuu Vanhasta satamasta keskustan Koulupuistoon.

*Concordiaskvären
Concordia-aukio*

3.1.3 Den byggda miljön

Gatustrukturen i området har bevarats från 1700-talet, men bebyggelsen är nyare. Den byggda miljön i planeringsområdet domineras av Jakobstads kyrka och klockstapel, samt de monumentala byggnaderna längs Strengbergsgatan. Alla kyrkliga byggnader uppförda innan år 1917 är skyddade enligt kyrkolagen. Till kyrkliga byggnader räknas, förutom själva kyrkan, även klockstapeln och gravkapellet på kyrkogården. Skyddsförordningarna tillämpas förutom på kyrkliga byggnader även på kyrkotomter, samt inhägnader och portar på en kyrkotomt. Kyrkogården ingår även i den fasta fornlämningen "Pietarsaaren vanha asemaakaava-alue", som skyddas enligt lagen om fornminnen.

En del av bebyggelsen inom planeringsområdet hör till området "stenstaden", som nämns i kulturmiljöprogrammet för Jakobstads stadskärna. Detta område består av en enhetlig kvartersgrupp med rappade stenhus som representerar modernismens stilinriktning. Bebyggelsen inom planeringsområdet är i övrigt stilmässigt sett mycket blandad.

*Kyrkogården
Kirkkotarha*

3.1.3 Rakennettu ympäristö

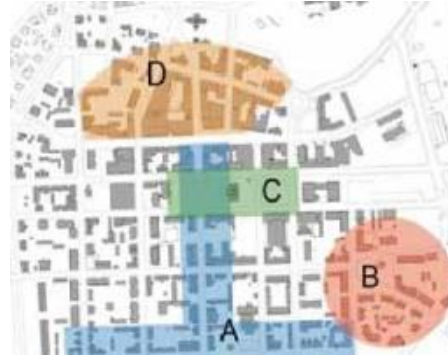
Alueen katurakenne on säilynyt 1700-luvulta, mutta rakennukset ovat uudempia. Suunnittelualueen rakennettua ympäristöä hallitsevat Pietarsaaren kirkko ja kellotapuli sekä Strengberginkadun varrella sijaitsevat monumentaaliset rakennukset. Kaikki ennen vuotta 1917 rakennetut kirkolliset rakennukset ovat kirkkolain alaisia. Itse kirkon lisäksi kirkollisiin rakennuksiin kuuluvat myös kirkkotarhan kellotapuli ja hautakappeli. Suojelusäännöksiä sovelletaan kirkollisten rakennusten lisäksi myös kirkkotarhaan sekä kirkkotarhan aitoihin ja portteihin. Kirkkotarha on myös osa kiinteää muinaisjäännöstä "Pietarsaaren vanha asemaakaava-alue", joka on suojeltu muinaismuistolain nojalla.

Osa suunnittelualueen rakennuksista kuuluu Pietarsaaren kaupungin keskustan kulttuuriympäristöohjelmassa mainittuun "kivikaupunkiin". Tämä alue koostuu yhtenäisestä kortteliryhmästä, jossa on rappuja kivitaloja, jotka edustavat modernismin tyyli-suuntausta. Suunnittelualueen rakennukset ovat muilta osin tyyllisesti hyvin kirjavia.

Stenstaden (D)

Kivikaupunki (D)

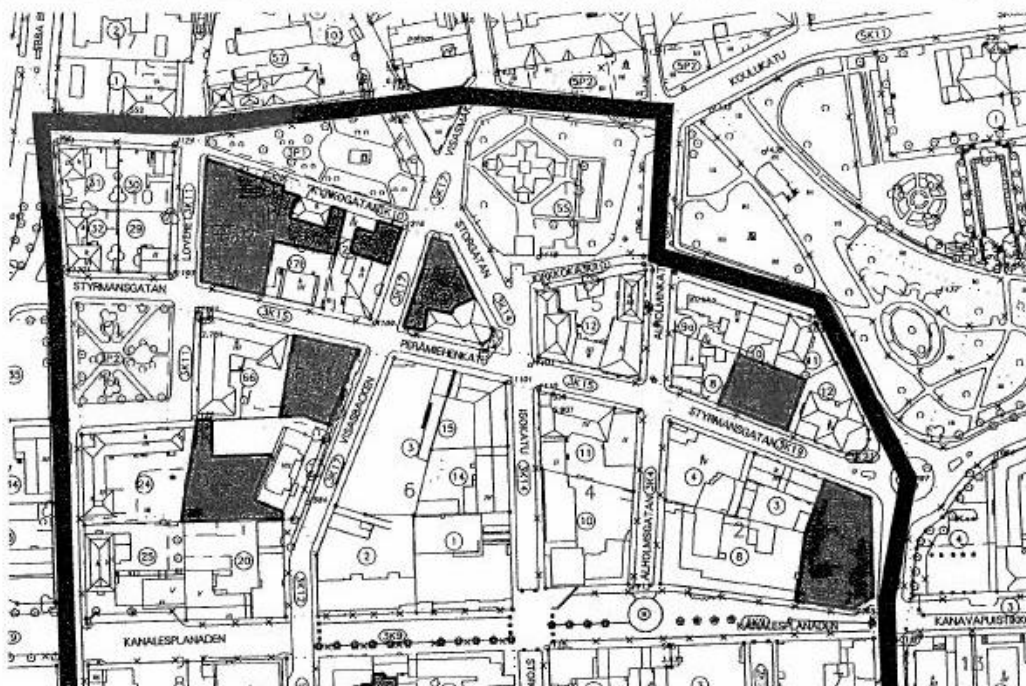

Inom planeringsområdet finns områden av stadsarkeologiskt intresse (i kvarter 7 och 9), där arkeologiska undersökningar krävs i samband med nybyggnation. Vid byggande bör därför byggnadstillsynsmyndigheten alltid begära utlåtande från museimyndigheten.

Suunnittelualueella on kaupunkiarkeologisesti kiinnostavia alueita (kortteilla 7 ja 9), joissa vaaditaan arkeologisia tutkimuksia uudisrakentamisen yhteydessä. Tämän vuoksi rakentamisen yhteydessä tulisi rakennustarkastusviranomaisen aina pyytää lausunto museoviranomaiselta

JAKOBSTAD PIETARSAARI

OMRÅDEN AV STADSARKEOLOGISKA INTRESSEN KAUPUNKIARKEOLOGISESTI TÄRKEÄT ALUEET

Undersökningsområdes gräns
Tutkimusalueen raja

Plats där arkeologiska undersökningar kan krävas
Paikka jossa arkeologisia tutkimuksia voidaan vaatia

3.1.4 Markägoförhållanden

Fastigheten med Jakobstads kyrka, kvarter 15, ägs av Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet och fem fastigheter i planeringsområdets västra del är privatägda. I övrigt äger staden Jakobstad planeringsområdets mark.

3.1.4 Maanomistus

Pietarsaaren kirkon kiinteistön, korttelin 15, omistaa Pietarsaaren seudun seurakuntayhtymä ja viisi kiinteistöä suunnittelualueen länsiosassa on yksityisessä omistuksessa. Muut suunnittelualueen maat omistaa Pietarsaaren kaupunki.

3.2 Planeringssituationen

3.2.1 Planer, beslut och utredningar som berör planområdet

Österbottens landskapsplan 2050

Österbottens landskapsplan 2050, som trädde i kraft 2.7.2025, ska tjäna till ledning och beaktas vid detaljplanering. I landskapsplanen anges planeringsområdet som ett område för centrumfunktioner och som en byggd kulturmiljö av riksintresse. En riktgivande cykelled löper genom planeringsområdet i nord-sydlig riktning.

3.2 Suunnittelutilanne

3.2.1 Suunnittelualueetta koskevat suunnitelmat, päätökset ja selvitykset

Pohjanmaan maakuntakaava 2050

Pohjanmaan maakuntakaava 2050 on tullut voimaan 2.7.2025. Kaava on ohjeena ja otettava huomioon asemakaavoituksessa. Maakuntakaavassa suunnittelualue on osoitettu keskustatoimintojen alueeksi ja valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi. Ohjeellinen pyöräreitti pohjoisesta etelään kulkee suunnittelualueen lävitse.

Jakobstads generalplan 2020

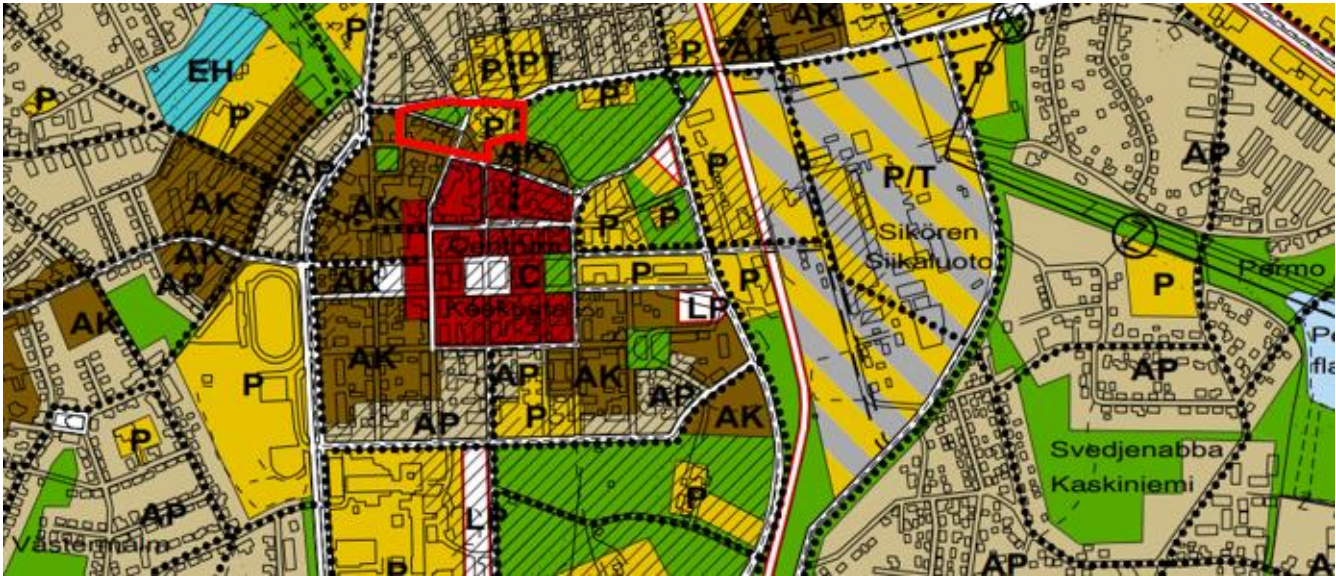
Denna generalplan saknar rättsverkan och därför styrs detaljplaneringen av landskapsplanen. Generalplanen är dock godkänd av stadsfullmäktige 28.1.2008 och ska beaktas som utgångspunkt för detaljplaneringen i staden. I generalplanen anges tomten med Jakobstads kyrka som ett område för service (P), Concordiaskvären som en stadspark och res-

Pietarsaaren yleiskaava 2020

Pietarsaaren yleiskaava on oikeusvaikutukseton ja sen takia maakuntakaava ohjaa kaavoitusta. Pietarsaaren yleiskaava 2020 on kaupunginvaltuuston 28.1.2008 hyväksymä ja se on otettava huomioon kaupungin asemakaavoituksen lähtökohtana. Yleiskaavassa Pietarsaaren kirkko on merkitty palvelualueeksi (P), Concordia-aukio kaupunginpuistoksi ja

ten av planeringsområdet som ett område för boende med hög täthet (AK). Bortsett från södra delen av kvarter 9, anges hela planeringsområdet som ett värdefullt stadsområde.

muu kaavoitusalue tiheään asutuksen alueeksi (AK). Lukuun ottamatta korttelin 9 eteläosaa, koko kaavoitusalue on merkitty arvokkaaksi kaupunkialueeksi.

Jakobstads generalplan 2020

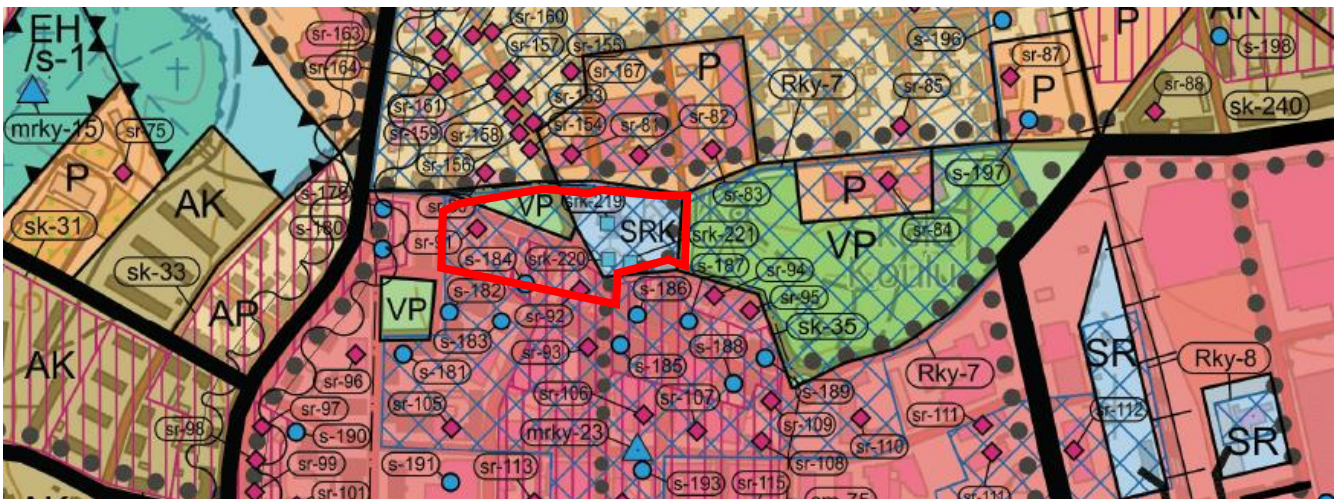
Pietarsaaren yleiskaava 2020

Jakobstads generalplan 2040

Staden Jakobstad har påbörjat arbetet med en uppdatering av generalplanen med riktåret 2040. Den nya generalplanen omfattar hela stadens område och avsikten är att den ska ha rättsverkan. I förslaget till ny generalplan anvisas tomten med Jakobstads kyrka som ett kyrko- och kyrkogårdsområde (SRK) som skyddats med stöd av kyrkolagen, Concordiaskvären som en park (VP) och resten av planeringsområdet som ett område för centrumfunktioner (C). Södra delen av planeringsområdet betecknas som ett område som är viktigt med tanke på stads-, tätorts- eller byabilden. Även i generalplanen anges hela planeringsområdet som en byggd kulturmiljö av riksintresse.

Pietarsaaren yleiskaava 2040

Pietarsaaren kaupunki on aloittanut yleiskaavapäivityksen tavoitevuodelle 2040. Uusi yleiskaava kattaa kaupungin koko alueen ja tarkoituksena on tehdä siitä oikeusvaikutteinen. Uudessa yleiskaavaehdotuksessa Pietarsaaren kirkon tontti osoitetaan kirkkolain nojalla suojelluksi kirkko- ja kirkkopiha-alueeksi (SRK), Concordia-aukio puistoalueeksi (VP) ja muu kaavoitusalue keskustatoimintojen alueeksi (C). Suunnittelualueen eteläosa on merkitty kaupunki-, taajama- tai kyläkuvallisesti tärkeäksi alueeksi. Myös yleiskaavassa koko suunnittelu-alue on merkitty valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi.

Jakobstads generalplan 2040

Pietarsaaren yleiskaava 2040

Gällande detaljplaner

På planeringsområdet finns tre gällande detaljplaner. Kvarter 7 anvisas i den gällande detaljplanen från 1989 som ett kvartersområde för affärsbyggnader, vars miljö bevaras (KL/s). Därtill bestäms i detaljplanen att kvarterets miljö ”utformas med byggnaden, staketet samt träd och buskar”. Den gamla servicestationsbyggnaden skyddas i detaljplanen. Byggnaden får inte rivas och den har en viktig karaktär för stadsbilden som bör bevaras. Den är även viktig ur ett historiskt och arkitektoniskt hänseende. I detaljplanen från år 2011 anvisas i kvarter 9 kvartersområden för flervåningshus (AK), för bostads-, affärs- och kontorsbyggnader (AL) och för fristående småhus (AO), samt ett parkområde och gatuområden. I kvarteret finns två byggnader som är skyddade. Byggnadsrätt anvisas i sifferform. För kvarter 15 finns inga beteckningar eller bestämmelser i den gällande planen ”Jakobstads stadsplan med kvartersnumrering” från 1937. På Storgatans och södra delen av Visasbackens gatoområden gäller en detaljplan från år 1961.

4 OLIKA SKEDEN I PLANERINGEN

4.1 Behovet av detaljplaneändring

Detaljplanen behövs för att skydda den kulturhistoriskt värdefulla miljön omkring kyrkan och för att möjliggöra fortsatt verksamhet i de centralt belägna kvarteren.

4.2 Beslut om planeringsstart

Tekniska nämnden beslöt att påbörja arbetet med en detaljplaneändring 14.9.2022. Efter en paus i planeringsarbetet på cirka två år, återupptogs det igen med ett förstorat planeringsområde och en uppdatering av programmet för deltagande och bedömning, när det behandlades i tekniska nämnden 9.4.2025. Om planeringsstarten kungjordes både i Österbottens tidning och i Keskipohjanmaa i april 2025.

4.3 Deltagande och samarbete

4.3.1 Intressenter

Intressenter är planeringsområdets tomtägare och invånare samt områdets kringliggande markägare, invånare och företag. I planutkast- och planförslagsskedet avser vi begära utlåtande av följande parter: räddningsmyndigheten, miljöhälsan Kallan, miljö- och byggnadsnämnden, kommunaltekniska avdelningen, Jakobstads Vatten, energiverket Herrfors,

Voimassa olevat asemakaavat

Suunnittelualueella on kolme voimassa olevaa asemakaavaa. Kortteli 7 on nykyisessä vuoden 1989 asemakaavassa osoitettu liikerakennusten korttelialueeksi, jolla ympäristö säilytetään (KL/s). Lisäksi asemakaavassa määrätään, että ympäristö muodostuu rakennuksista aidoista, puista ja pensaista. Alkuperäinen huoltoasemarakennus on suojeltu asemakaavassa. Rakennusta ei saa purkaa, ja se antaa kaupunkikuvulle merkittävään luonteeseen, joka tulee säilyttää. Rakennus on myös historiallisesta ja rakennustaiteen näkökulmasta tärkeä. Korttelissa 9 osoitetaan asemakaavassa vuodelta 2011 asuinkerrostalojen korttelialue (AK), asuin-, liike- ja toimistorakennusten korttelialue (AL) ja erillispientalojen korttelialue (AO), sekä puisto- ja katualueita. Alueella on kaksi suojeltua rakennusta. Rakennusoikeus osoitetaan numeroina. Korttelin 15 osalta nykyisessä suunnitelmassa ”Pietarsaaren asemakaava korttelinumeroinnilla” vuodelta 1937 ei ole merkintöjä tai määräyksiä. Isonkadun ja Visamäen eteläosan katualueilla on voimassa asemakaava vuodelta 1961.

4 KAAVOITUKSEN VAIHEET

4.1 Asemakaavan suunnittelun tarve

Asemakaava tarvitaan suojelemaan kulttuurihistoriallisesti arvokasta ympäristöä kirkon ympärillä ja mahdollistamaan toimintojen jatkuminen keskeisellä paikalla sijaitsevilla kortteleilla.

4.2 Suunnittelun käynnistäminen ja sitä koskevat päätökset

Tekninen lautakunta päätti 14.9.2022 asemakaavan laatimisen aloittamisesta. Kahden vuoden tauon jälkeen teknisen lautakunnan käsiteltä 9.4.2025 päivitetyn osallistumis- ja arviointisuunnitelman, jatkettiin suunnittelua edelleen laajennetulla kaava-alueella. Kaavoituksen vireille tulosta ilmoitettiin Österbottens Tidningissä ja Keskipohjanmaassa huhtikuussa 2025.

4.3 Osallistuminen ja yhteistyö

4.3.1 Osalliset

Osallisia ovat suunnittelualueen tontinomistajat ja asukkaat sekä ympäröivien alueiden maanomistajat, asukkaat ja yritykset. Kaavaehdotusvaiheessa aiotaan pyytää lausuntoja seuraavilta osapuolilta: pelastusviranomaisen, ympäristöterveys Kallan, ympäristö-, ja rakennuslautakunta, kunnallistekninen osasto Pietarsaaren Vesi, energialaitos Herrfors, Ete-

NTM-centralen i Södra Österbotten, Jakobstads museum, Österbottens regionala ansvarsmuseum, Museiverket och Österbottens förbund.

4.3.2 Anhängiggörande

Om planeringsstarten kungjordes både i Österbottens tidning och i Keskipohjanmaa i april 2025. Intressenterna har även fått information om planeringsstarten via brev.

4.3.3 Deltagande och växelverkan

Intressenter har informerats om planeringen via brev och beretts möjlighet att få information om planeringen samt att framföra sina åsikter genom att direkt besöka planläggningsavdelningen.

4.3.4 Myndighetssamarbete

Detaljplaneändringen har diskuterats med berörda myndigheter på två myndighetssamråd. Därtill har även planläggaren samarbetat med de olika avdelningarna på staden Jakobstad och andra berörda parter.

4.4 Mål för detaljplanen

Målsättningen är att genom detaljplaneändringen skapa förutsättningar för olika verksamheter att fungera på området samtidigt som man anpassar all bebyggelse till den kulturhistoriskt värdefulla stadsmiljön området ligger i, då speciellt med tanke på kyrkan, kyrkogården och de monumentala byggnaderna längs Strengbergsgatan.

5. REDOGÖRELSE FÖR DETALJPLANEN

5.1 Planens struktur

Detaljplaneområdet bildas av tre olika kvarter och en park, Condordiaskvären (VP/s). Kyrkogården utgör sitt eget kvartersområde (YK/s), liksom även tomt 1 i kvarter 7 (C). Kvarter 9 utgörs av fem tomter och tre olika kvartersområden (C, AO och AK). Kyrkogården och Concordiaskvären ingår i den gröna förbindelse som sträcker sig från Gamla Hamn in till centrum och Skolparken.

lä-Pohjanmaan ELY-keskus, Pietarsaaren museo, Pohjanmaan alueen vastuumuseo, Museovirasto ja Pohjanmaan liitto.

4.3.2 Vireilletulo

Kaavoituksen vireilletulosta ilmoitettiin Österbottens Tidningissä ja Keskipohjanmaassa huhtikuussa 2025. Osalliset ovat saaneet tiedon kaavoituksen aloittamisesta myös kirjeitse

4.3.3 Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettelyt

Osallisia on tiedotettu kaavoituksesta kirjeitse ja annettu mahdollisuus tuoda mielipiteensä julki käymällä kaavoitusosastolla.

4.3.4 Viranomaisyhteistyö

Asemakaavan muutoksesta on keskusteltu asianomaisten viranomaisten kanssa kahdessa viranomaisten kuulemistilaisuudessa. Lisäksi kaavoittaja on tehnyt yhteistyötä Pietarsaaren kaupungin eri osastojen ja muiden asianomaisten tahojen kanssa.

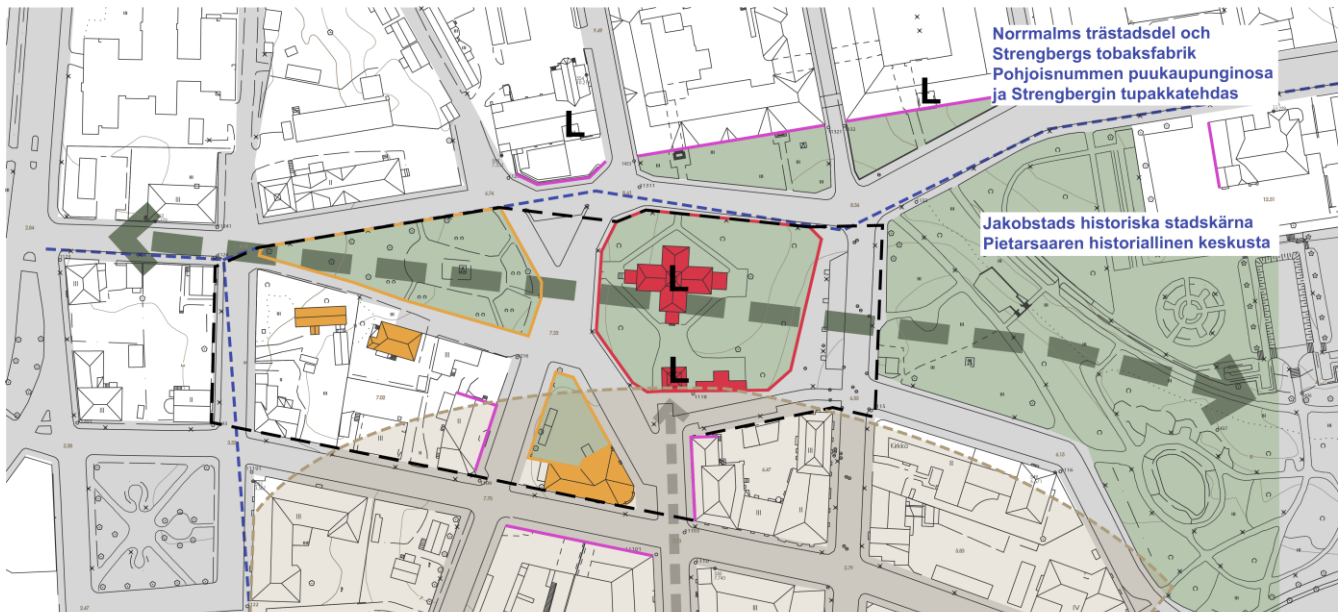
4.4 Asemakaavan tavoitteet

Tavoitteena on luoda asemakaavamuutoksella edellytykset eri toimintojen harjoittamiselle alueella ja samalla sovittaa kaikki rakennukset kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen kaupunkiympäristöön, jossa alue sijaitsee, erityisesti kun otetaan huomioon kirkko, kirkkopiha- ja Strengbergikadun varrella sijaitsevat monumentaaliset rakennukset.

5. ASEMAKAAVAN KUVAUS

5.1 Kaavan rakenne

Asemakaava-alue muodostuu kolmesta eri korttelista ja puistosta, Condordia-aukio (VP/s). Kirkkopiha muodostaa oman korttelialueensa (YK/s), samoin kuin tontti 1 korttelissa 7 (C). Kortteli 9 koostuu viidestä tontista ja kolmesta eri asuinkorttelialueesta (C, AO ja AK). Kirkkopiha ja Concordia-aukio kuuluvat vihrkäytävään, joka ulottuu Vanhasta satamasta keskustaan ja Koulupuistoon.

	Enligt lag skyddade byggnader Lain mukaan suojellut rakennukset		Grön förbindelse Viheryhteys		Planeringsområde Suunnittelualue
	Enligt lag skyddade områden Lain mukaan suojellut alueet		Landmärke Maamerkki		Park/grönområde Puisto/grönområde
	RKY		Historiskt sett viktig gatuvy Historiallisesti tärkeä näkymä		Gata Katu
	Byggnader skyddade i gällande detaljplaner Voimassa olevissa asemakaavoissa suojellut rakennukset		Stenstaden Kivikaupunki		Fasader som avgränsar kyrkomiljön Fasader som avgränsar kyrkomiljön
	Miljöer skyddade i gällande detaljplaner Voimassa olevissa asemakaavoissa suojellut ympäristöt				

5.1.1 Dimensionering

Kvartersområde för kyrkobyggnader	ca 0,2 ha
Parkområde	ca 0,2 ha
Kvartersområden för bostadshus	ca 0,3 ha
Kvartersområde för centrumfunktioner	ca 0,2 ha
Gatuområden	ca 0,7 ha
Planområdets totalareal	ca 1,9 ha

5.1.2 Service

Planeringsområdet ligger i centrum och all service finns därför nära till hands.

5.2 Uppnående av målen för miljös kvaliteten

Innehållet i planförslaget motsvarar de mål som uppställdes när planen anhängiggjordes. I detaljplanen skyddas med lämpliga beteckningar och bestämmelser de helheter och byggnader som är skyddade enligt lag eller annars har särskilda skyddsvärden i enlighet med den uppgjorda kulturmiljöutredningen och byggnadsinventeringen. Även all nybyggnation styrs så att den anpassas till områdets värdefulla byggda kulturmiljöer. Byggnader i en våning tillåts i kvarter 7 på innergården och i hörnet mot korsningen Styrmansgatan-Visasbacken. I kvarter 9 tillåts byggande i fyra våningar mot korsningen Visasbacken-Styrmansgatan, och i två våningar mot

5.1.1 Mitoitus

Kirkollisten rakennusten korttelialue	n. 0,2 ha
Puistoalue	n. 0,2 ha
Asuinrakennusten korttelialueet	n. 0,3 ha
Keskustatoimintojen alueet	n. 0,2 ha
Katualueet	n. 0,7 ha
Kaava-alueen kokonaispinta-ala	n. 1,9 ha

5.1.2 Palvelut

Kaava-alue sijaitsee keskustassa ja tämän vuoksi kaikki palvelut löytyvät lähietäisyydeltä

5.2 Ympäristön laatua koskevien tavoitteiden toteutuminen

Kaavaehdotuksen sisältö vastaa vireillepanon aikana sille asetettuja tavoitteita. Asemakaavassa suojellaan asianmukaisilla merkinnöillä ja määräyksillä kokonaisuudet ja rakennukset, jotka ovat lain nojalla suojeltuja tai joilla on muuten erityistä suojeluarvoa laaditun kulttuuriympäristötutkimuksen ja rakennuskannan inventoinnin mukaisesti. Myös kaikki uudisrakentaminen ohjataan siten, että se sopeutuu alueen arvokkaaseen rakennettuun kulttuuriympäristöön. Yksi kerroksinen rakentaminen on sallittua korttelin 7 sisäpihalla sekä kaksi kerroksinen rakentaminen Perämiehenkadun-Visasmäen-risteyksen

Concordiaskvären. Byggnaderna på denna tomt bör bevaras eller kan alternativt ersättas med nybyggnader i samma stil och med samma uttryck som de befintliga. På detta sätt anpassas byggandet till omgivningen. Naturmiljön i området, det vill säga Concordiaskvären och kyrkogården, skyddas i detaljplanen och bevaras i sin nuvarande form. Den byggda miljön förändras mest längs Visasbackens gatuavsnitt i och med nybyggnadsmöjligheterna i kvarter 7 och 9. Gatumiljön förbättras genom kompletterande byggande i det sydvästra hörnet av kvarter 7 och korsningsområdet Visasbacken-Styrmansgatan får därmed ett lyft genom en tydligare avgränsning.

Illustration, vy från Styrmansgatan längs Visasbacken mot brandkårshuset. Näkymä Perämiehenkadulta Visasmäen suuntaisesti kohti palokunnantaloa.

5.3 Områdesreserveringar

Planen omfattar följande områdesreserveringar:

Kvartersområde för flervåningshus (AK)

Områdets areal är 0,15 ha och omfattar två tomter längs Styrmansgatan. Högsta tillåtna våningsantal är fyra våningar, med möjlighet att bygga källare där hälften av arealen i byggnadens största våning får användas i källarvåningen för utrymme som inräknas i våningsytan. I detaljplanen tillåts byggande av parkeringskällare på båda tomterna och den sammanlagda byggnadsrätten är 2230 vy-m². Innergården på tomt 28 betecknas som ett delområde där det finns en fredad fornlämning. Vid utgrävningar eller andra ingrepp i området bör Museiverket höras i god tid innan. Bilplats- och cykelplatskravet är 1 bilplats och 1 cykelplats per bostad. Inom kvarteret bör även en anordning som fördröjer regn- och smältvatten byggas.

Kvartersområde för fristående småhus (AO)

Områdets areal är ca 0,16 hektar och omfattar två tomter mot Concordiaskvären. Områdets befintliga

kohtalla. Korttelissa 9 on sallittua rakentaa neljä kerrosta Visasmäen-Perämiehenkadun-risteyksen kohdalla, ja kaksi kerrosta Concordia-aukion kohdalla. Tämän tontin rakennukset tulisi säilyttää tai ne voidaan vaihtoehtoisesti korvata uusilla rakennuksilla, jotka ovat tyylliltään ja ilmeeltään samanlaisia kuin nykyiset. Tällä tavoin rakentaminen mukautetaan ympäristöön. Alueen luonnonympäristö, eli Concordia-aukio ja kirkon piha, suojellaan asemakaavassa ja säilytetään nykyisessä muodossaan. Rakennettu ympäristö muuttuu eniten Visasmäen katualueella, kun kortteleihin 7 ja 9 tulee uusia rakennusmahdollisuuksia. Katumiljöön paranevat korttelin 7 lounaiskulmassa ja Visasmäki-Perämiehenkatu-risteyksessä, kun alue saa selkeämmän rajauksen.

Illustration, vy från Concordiaskvären längs Visasbacken. Näkymä Concordia-aukiolta Visasmäelle

5.3 Aluevaraukset

Kaavaan sisältyvät seuraavat aluevaraukset:

Asuinkerrostalojen korttelialue (AK)

Alueen pinta-ala on 0,15 ha ja se käsittää kaksi tonttia Perämiehenkadun varrella. Korkein sallittu kerrosmäärä on neljä kerrosta, ja kellarin rakentaminen on mahdollista siten, että puolet rakennuksen suurimman kerroksen pinta-alasta voidaan käyttää kellarikerroksessa kerrosalaan lasketuksi tilaksi. Asemakaavassa sallitaan pysäköintikellarin rakentaminen molemmille tontille, ja kokonaisrakennusoikeus on 2230 neliometriä. Tontin 28 sisäpiha on merkitty osaksi aluetta, jolla sijaitsee suojeltu muinaisjäänös. Kaivauksia tai muita toimenpiteitä alueella suoritettaessa on otettava yhteyttä Museovirastoon hyvissä ajoin etukäteen. Pysäköintipaikkojen ja pyöräpaikkojen vaatimus on 1 pysäköintipaikka ja 1 pyöräpaikka asuntoa kohti. Kortteliin on myös rakennettava laite, joka viivästyttää sade- ja sulamisveden valumista.

Erillispientalojen korttelialue (AO)

Alueen pinta-ala on noin 0,16 hehtaaria ja se käsittää kaksi Concordia-aukion puoleista tonttia.

huvudbyggnader skyddas med beteckningen *sr* (byggnad som bör skyddas) och byggnadsytor som motsvarar byggnadernas nuvarande yta. På tomterna får byggas nya uthusbyggnader. Skyddet preciseras med en skyddsbestämmelse. Bilplatskravet är två bilplatser per bostad och cykelplatskravet är två cykelplatser per bostad.

Kvartersområde för kyrkor och andra församlingsbyggnader där miljön bevaras (YK/s)

Områdets areal är 0,42 ha och omfattar kyrkogården med kyrkan, klockstapeln och gamla gravkapellen. Skyddet preciseras med en skyddsbestämmelse. Hela området betecknas som ett delområde där det finns en fredad fornlämning. Vid utgrävningar eller andra ingrepp i området bör Museiverket höras i god tid innan.

*Illustration, vy från Concordiasvären mot kyrkan.
Havainnekuva, näkymä Concordia-aukiolta kirkolle.*

Kvartersområde för centrumfunktioner (C)

Ett område ligger strax söder om kyrkan och omfattar en tomt. Områdets areal är 0,10 ha. Den befintliga byggnaden skyddas med beteckningen *sr* (byggnad som bör skyddas). Nybyggande i en våning möjliggörs i tomtens sydvästra hörn samt på innergården (en våning med terrass på taket). På innergården bör nybyggnaden byggas i trä och anpassas till omgivningen. Nybyggnaden i hörnet mot Visasbacken och Styrmansgatan bör ha rappade fasader, men trä får användas på 25% av den totala fasadytan. De obebyggda delarna av tomtens betecknas som ett delområde där det finns en fredad fornlämning. Vid utgrävningar eller andra ingrepp i området bör Museiverket höras i god tid innan. Bilplatskravet är 1 bilplats per 100 m² våningsyta.

Det andra områdets areal är ca 0,12 ha och omfattar före detta Mattssons tomt. På tomten får byggas två byggnader i fyra respektive två våningar. Byggnaderna bör byggas i samma stil och med samma uttryck som de befintliga. Byggnadsrätten är sammanlagt 2225 vy-m². De obebyggda delarna av tomtens betecknas som ett delområde där det finns

Alueen nykyiset päärakennukset suojellaan merkinnällä *sr* (suojeltava rakennus) ja rakennusten nykyistä pinta-alaa vastaavilla rakennusaloilla. Tonteille saa rakentaa uusia ulkorakennuksia. Suojelua tarkennetaan suojelumääräyksellä. Autopaikkavaatimus on kaksi autopaikkaa asuntoa kohti ja pyöräpaikkavaatimus on kaksi pyöräpaikkaa asuntoa kohti.

Kirkkojen ja muiden seurakunnallisten rakennusten korttelialue (YK/s)

Alueen pinta-ala on 0,42 hehtaaria ja se käsittää kirkkopihan kirkkoineen, kellotapuleineen ja vanhoine hautakappeleineen. Suojelu tarkennetaan suojelumääräyksellä. Koko alue on merkitty suojelluksi alueeksi, jolla on rauhoitettu muinaisjäännös. Kaivauksia tai muita toimenpiteitä alueella suoritettaessa on otettava yhteyttä Museovirastoon hyvissä ajoin etukäteen.

*Illustration, Concordiasvären och kyrkan.
Havainnekuva, näkymä Concordia-aukiolta kirkolle.*

Keskustatoimintojen korttelialue (C)

Alue sijaitsee kirkon eteläpuolella ja käsittää yhden tontin. Alueen pinta-ala on 0,10 hehtaaria. Olemassa oleva rakennus on suojeltu merkinnällä *sr* (suojeltava rakennus). Uudisrakentaminen on mahdollista tontin lounaiskulmassa (yksi kerros) sekä sisäpihalla (yksi kerros ja kattoterassi). Sisäpihalle uusi rakennus tulisi rakentaa puusta ja sovittaa se ympäristöön. Visasmäen ja Perämiehenkadun kulmassa sijaitsevan uuden rakennuksen julkisivujen tulisi olla rapattuja, mutta puuta saa käyttää 25 %:lla julkisivun kokonaispinta-alasta. Tontin rakentamattomat osat on merkitty alueeksi, jolla on rauhoitettu muinaisjäännös. Kaivauksia tai muita toimenpiteitä alueella tehtäessä on otettava yhteyttä Museovirastoon hyvissä ajoin etukäteen. Autopaikkavaatimus on 1 autopaikka 100 m²:n kerrosalaa kohti.

Toisen alueen pinta-ala on noin 0,12 hehtaaria ja se käsittää entisen Mattssonin tontin. Tontille voidaan rakentaa kaksi rakennusta kaksikerroksinen ja nelikerroksinen. Rakennukset tulee rakentaa samalla tyyliä ja ilmeellä kuin olemassa olevat rakennukset. Rakennusoikeus on yhteensä 2225 k-m². Tontin

en fredad fornlämning. Vid utgrävningar eller andra ingrepp i området bör Museiverket höras i god tid innan. Bilplatskravet är 1 bilplats per 100 m² våningsyta. Cykelplatskravet är 1 cykelplats / 15 kundplatser och 2 cykelplatser / bostad. Inom kvarteret bör även en anordning som fördröjer regn- och smältvatten byggas.

*Illustration, korsningen Visasbacken-Styrmansgatan.
Havainnekuva, Visasmäen ja Perämiehenkadun risteys.*

Park där miljön bevaras, Concordiaskvären (VP/s)

Parkens areal är 0,22 ha. De flikbladiga hängbjörkarna i parken skyddas. Björkarna planterades år 1905 och har ursprungligen odlats på Experimentalfältet i Stockholm på 1880-talet. Ett delområde i parkens sydöstra del reserveras för byggnader och anläggningar för samhällsteknisk försörjning. Anläggningen bör anpassas till miljön, speciellt med tanke på fasadmateriäl.

Illustration, Concordiaskvären.

5.4 Planens konsekvenser

5.4.1 Konsekvenser för den byggda miljön

Byggnadsstrukturen på planeringsområdet bygger på ett koncept med lägre byggnation mot den kulturhistoriskt värdefulla miljön bestående av kyrkan och Concordiaskvären och högre byggnation närmare stadscentrum. På detta sätt ramas

rakentamattomat osat on merkitty alueeksi, jolla on suojeltu muinaisjäännös. Kaivauksia tai muita toimenpiteitä alueella suoritettaessa on otettava yhteyttä Museovirastoon hyvissä ajoin etukäteen. Autopaikka vaatimus on 1 autopaikka 100 m²:n kerrosalaa kohti. Pyöräpaikkavaatimus on 1 pyöräpaikka 15 asiakaspaikkaa kohti ja 2 pyöräpaikkaa asuntoa kohti. Korttelialueelle tulisi myös rakentaa järjestelmä, joka viivästyttää sade- ja sulamisvesien valumista.

*Illustration, Storgatan.
Havainnekuva, Isokatu.*

Puisto, jolla ympäristö säilytetään, Concordia-aukio (VP/s)

Puiston pinta-ala on 0,22 hehtaaria. Puiston liuskalehtiset riippakoivut suojellaan. Koivut istutettiin vuonna 1905, ja ne on alun perin kasvatettu Tukholman kokeilukentällä 1880-luvulla. Puiston kaakkoisosassa oleva osa-alue on varattu yhdyskuntateknisen huollon rakennuksille ja laitoksille. Rakennukset tulisi sovittaa ympäristöön, erityisesti julkisivumateriaalien osalta.

Havainnekuva, Concordia-aukio.

5.4 Kaavan vaikutukset

5.4.1 Vaikutukset rakennettuun ympäristöön

Suunnittelualan rakennatarkaisu perustuu konseptiin, jossa rakennukset ovat matalampia kulttuurihistoriallisesti arvokkaalla alueella, joka koostuu kirkosta ja Concordia-aukiosta, ja korkeampia lähempänä kaupungin keskustaa. Tällä

stadsrummet in på ett naturligt sätt samtidigt som kyrkomiljöns kulturhistoriska värden beaktas. Nybyggnation anpassas till omgivningen även genom bestämmelser gällande fasadmateriäl. Genom att i planeringsskedet anpassa nybyggnation till den omgivande värdefulla kulturmiljöhelheten kring kyrkan, kommer även kyrkans framträdande roll i stadsbilden att bevaras. Även brandkårshuset har en betydande roll i stadsbilden som ett landmärke, vilket beaktats i detaljplaneringen. Den gamla verkstadsbyggnaden på före detta Mattssons tomt har i dagsläget en höjd som motsvarar nästan två våningar mot Concordiaskvären, vilket innebär att stadsmiljön inte ändras avsevärt när byggande i två våningar tillåts. Gatubilden förändras något i och med att verkstadsbyggnaden tillåts förlängas ut till gatulinjen. Största förändringen begränsas till gårdsmiljön i och med att fasadens höjd där är lägre. Huvudbyggnaden på samma tomt tillåts byggas i fyra våningar, vilket medför en naturlig höjdrappning mot centrum. Byggnadsytan ligger här i linje med Cityhuset längs Storgatan och bildar tillsammans med det en tydlig inramning av stadsrummet där fokus ligger på kyrkomiljön. Kyrkomiljön och dess kulturhistoriska värden beaktas även genom en reservering för ett delområde som ska planteras i norra delen av kvarter 7.

Illustration, vy från kyrkan mot för detta Mattssons tomt.

Havainnekuva kirkolta entiselle Mattssonin tontille.

Gällande detaljplan för kvarter 9 är från år 2011 och i den tillåts byggande i två våningar mot Styrmanngatan och byggande i 3 ½-våningar intill Concordiaskvären. En höjning av antalet tillåtna våningar till fyra, innebär alltså ingen stor förändring jämfört med gällande detaljplan. Därtill flyttas den höga delen bort från kyrkomiljön och Concordiaskvären till Styrmanngatan, vilket är mera hållbart för hela området. Övrig bebyggelse i kvarter 9 påverkas inte nämnvärt av höjningen av

tavoin kaupunkitila rajataan luonnollisesti samalla kun kirkon ympäristön kulttuurihistorialliset arvot otetaan huomioon. Uudisrakentaminen sovitetaan ympäristöön myös julkisivumateriaaleja koskevilla määräyksillä. Sovittamalla uudisrakentaminen suunnitteluvaiheessa kirkkoa ympäröivään arvokkaaseen kulttuuriympäristökokonaisuuteen, säilytetään myös kirkon näkyvä rooli kaupunkikuvassa. Myös paloasemalla on merkittävä rooli kaupunkikuvassa maamerkinä, mikä huomioidaan asemakaavoituksessa. Entisen Mattssonin tontilla sijaitsevan vanhan korjaamorakennuksen korkeus vastaa tällä hetkellä Concordia-aukion puolella lähes kahta kerrosta, täten rakentamisen salliminen kahteen kerrokseen ei muuta kaupunkikuvaa merkittävästi. Katukuva muuttuu hieman sallittaessa korjaamorakennuksen laajennus ulottumaan kadun reunaan asti. Suurin muutos rajoittuu pihan puolelle, pihajulkisivun ollessa nykyisellään matalampi. Kyseisellä tontilla sijaitseva päärakennus sallitaan rakentaa nelikerroksiseksi, mikä luo luonnollisen korkeusporrastuksen kohti keskustaa. Rakennusala on linjassa Isonkadun varrella sijaitsevan Citytalon kanssa ja muodostaa yhdessä sen kanssa selkeän kehiksen kaupunkitilalle, jonka painopiste on kirkon ympäristössä. Kirkon ympäristö ja sen kulttuurihistorialliset arvot otetaan myös huomioon istutettavan osa-alueen varauksella kortteli 7:n pohjoisosassa.

Illustration, vy längs Visasbacken mot brandkårshuset.

Havainnekuva, Visasmäeltä palokunnantalolle.

Voimassa olevassa asemakaavassa vuodelta 2011 kortteli 9 osalta sallitaan perämiehen katua vasten kaksikerroksinen rakentaminen ja Concordia-aukiota vasten 3 ½-kerroksinen rakentaminen. Kerrosten lukumäärän korottaminen neljäksi ei siis aiheuta huomattavaa muutosta verrattuna nykyiseen asemakaavaan. Sen sijaan sallittu korkea osa siirretään pois kirkon ympäristöstä ja Concordia-aukiolta Perämiehenkadun puolelle, mikä on kestävämpi ratkaisu koko alueelle. Korttelin

våningsantalet. Solförhållandena i kvarteret ändras minimalt, eftersom byggnaden ligger öster om den övriga bebyggelsen.

Juni kl. 16. Kesäkuu klo. 16.

kerrosluvun korottaminen ei vaikuta merkittävästi muuhun asutukseen korttelissa 9. Korttelin aurinkoisuus muuttuu minimaalisesti, koska rakennus sijaitsee muun asutuksen itä puolella.

Juni kl. 19. Kesäkuu klo. 19.

Augusti kl. 16. Elokuu klo. 16.

Augusti kl. 19. Elokuu klo. 19.

En solanalys har gjorts för kvarter 7, för att se hur området påverkas av en höjning av våningstalet på tomt 26 i kvarter 9, beläget väster om kvarter 7. I detaljplaneutkastet möjliggörs en takterrass på innergården i kvarter 7. Delar av terrassen ligger i skugga under korta perioder kvällstid mellan juni och augusti. Sammantaget bedöms solförhållandena i området som goda.

5.4.2 Konsekvenser för naturen och naturmiljön
Befintliga parker på planeringsområdet bevaras.

5.5 Störande faktorer i miljön

På planeringsområdet har inte upptäckts några miljöstörningar som borde avvärjas med hjälp av planförslaget.

5.6 Planbeteckningar och –bestämmelser

Planförslaget innehåller sedvanliga planbeteckningar.

Korttelille 7 tehtiin aurinkoisuuden analyysi, jotta selvitetäisiin kuinka korttelin 7 länsipuolella sijaitsevan kortteli 9:n tontin 26 kerrokorkeuden korottaminen vaikuttaa alueen aurinkoisuuteen. Asemakaavaluonnos mahdollistaa kattoterassin rakentamisen kortteli 7:n sisäpihalle. Osa terrassia varjostuu iltaisin lyhyiksi ajoiksi kesäkuun ja elokuun välisenä aikana. Kokonaisuudessaan alueen aurinkoisuus olosuhteet todetaan hyviksi.

5.4.2 Vaikutukset luontoon ja luonnonympäristöön
Suunnittelualan nykyiset puistot säilytetään.

5.5 Ympäristön häiriötekijät

Suunnittelualueella ei ole havaittu ympäristöhäiriöitä, joita tulisi kaavaehdotuksella torjua.

5.6 Kaavamerkinnet ja -määräykset

Kaavaehdotus käsittää tavanomaisia kaavamerkintöjä.

6. GENOMFÖRANDE AV DETALJPLANEN

6.1 Planer som styr och åskådliggör genomförandet
Detaljplanen bestämmer det framtida byggandet i området och uppgjorda illustrationer ger en helhetsbild av området efter att planen förverkligats.

6.2 Genomförande och tidsplanering

Ur ett samhällsperspektiv är oftast en förtätning av centrumområden att sträva till. I staden finns ett kontinuerligt behov av boendemöjligheter, och tomt 26 i kvarter 9 torde förverkligas enligt planen rätt så snabbt.

6.3 Uppföljning av genomförandet

Någon särskild uppföljning behövs inte.

6. ASEMAKAAVAN TOTEUTUS

6.1 Toteutusta ohjaavat ja havainnollistavat suunnitelmat
Asemakaava määrittelee alueen tulevan rakentamisen, ja laaditut havainnekuvat havainnollistavat kaavan toteuttamisen jälkeisen kokonaiskuvan.

6.2 Toteuttaminen ja ajoitus

Yhteiskunnallisessa näkökulmassa pyritään usein keskusta-alueiden tiivistämiseen. Kaupungissa on jatkuva asumistarve, ja suunnitelmien mukainen rakentaminen korttelin 9 tontilla 26 toteutunee varsin nopeasti.

6.3 Toteutuksen seuranta

Erityistä seuranta ei tarvita.

STADEN JAKOBSTADS PLANLÄGGNINGSAVDELNING PIETARSAAREN KAUPUNGIN KAAVOITUSOSASTO

Jakobstad / Pietarsaari 31.3.2026

Sören Öhberg

Stadsplanearkitekt / Asemakaava-arkkitehti

Melinda Lundgren

Byråarkitekt / Toimistoarkkitehti

UTLÅTANDEN/LAUSUNNOT

1	Räddningsverkets utlåtande Pelastusviranomaisen lausunto	
2	Miljöhälsan Kallans utlåtande Kallan ympäristöterveyksen lausunto	
3	Miljö- och byggnadsnämndens utlåtande Ympäristö- ja rakennuslautakunnan lausunto	
4	Jakobstads Vattens utlåtande Pietarsaaren Veden lausunto	
5	Herrfors Nät-Verkkos utlåtande Herrfors Nät-Verkko:n lausunto	
6	Jakobstads museums utlåtande Pietarsaaren museon lausunto	
7	Österbottens regionala ansvarsmuseums utlåtande Pohjanmaan aluevastuumuseon lausunto	
8	Österbottens förbunds utlåtande Pohjanmaan liiton lausunto	
9	Tillstånds- och tillsynsverket Lupa- ja valvontavirasto	
10	Kommunaltekniska avdelningens utlåtande Kunnalisteknisen osaston lausunto	
11	Herrfors Oy Ab:s utlåtande Herrfors Oy Ab:n lausunto	
12	JNT:s utlåtande JNT:n lausunto	
13	Museiverkets utlåtande Museoviraston lausunto	
14	Framlagd till påseende Asetettu nähtäville	
15	Godkänd av stadsfullmäktige Hyväksytty kaupunginvaltuustossa	

Blankett för uppföljning av detaljplanen

Detaljplanens basuppgifter och sammandrag

Kommun	Jakobstad	Datum för ifyllande	27.3.2026
Planens namn	3 CENTRUM K 7, 9 OCH 15 SAMT PARK- OCH GATUOMRÅDEN.		
Datum för godkännande		Förslagsdatum	
Godkännare	V - kommunfullmäktige	Anmält datum för anhängiggörande	25.4.2025
Permanent plankod		Producentens plankod	
Planområdets areal [ha]	1,9202	Ny areal för detaljplan [ha]	
Underjordiska utrymmenas areal [ha]	0,1581	Arealen för den ändrade detaljplanen [ha]	1,9202

Stranddetaljplan

Strandlinjens längd [km]

Byggplatser [antal]

Byggplatser med egen strand

Byggplatser utan egen strand

Byggplatser för fritidshus [antal] Byggplatser med egen strand

Byggplatser utan egen strand

Områdesreserveringar	Areal [ha]	Areal [%]	Våningsyta [k-m ²]	Exploatering [e]	Ändring av areal [ha ±]	Ändring av våningsyta [k-m ² ±]
Sammanlagt	1,9202	100,00	6589	0,34	0,0000	895
A sammanlagt	0,3319	17,3	2939	0,89	-0,1205	-1750
P sammanlagt						
Y sammanlagt	0,4203	21,9	605	0,14	0,0000	0
C sammanlagt	0,2283	11,9	3045	1,33	0,2283	3045
K sammanlagt					-0,1078	-400
T sammanlagt						
V sammanlagt	0,2238	11,7			-0,0390	
R sammanlagt						
L sammanlagt	0,7159	37,3			0,0390	
E sammanlagt						
S sammanlagt						
M sammanlagt						
W sammanlagt						

Underjordiska utrymmen	Areal [ha]	Areal [%]	Våningsyta [k-m ²]	Ändring av areal [ha ±]	Ändring av våningsyta [k-m ² ±]
Sammanlagt	0,1581	8,23	1581	0,0640	640

Byggnadsskydd	Skyddade byggnader		Ändring av skyddade byggnader	
	[antal]	[k-m ²]	[antal ±]	[k-m ² ±]
Sammanlagt	8	2254	5	1535

Underbeteckningar

Områdesreserveringar	Areal [ha]	Areal [%]	Våningsyta [k-m ²]	Exploatering [e]	Ändring av areal [ha ±]	Ändring av våningsyta [k-m ² ±]
Sammanlagt	1,9202	100,00	6589	0,34	0,0000	895
A sammanlagt	0,3319	17,3	2939	0,89	-0,1205	-1750
AK	0,1535	46,2	2230	1,45	0,0000	300
AO	0,1784	53,8	709	0,40	0,0000	
AL					-0,1205	-2050
P sammanlagt						
Y sammanlagt	0,4203	21,9	605	0,14	0,0000	0
YK	0,4203	100,0	605	0,14	0,0000	0
C sammanlagt	0,2283	11,9	3045	1,33	0,2283	3045
C	0,2283	100,0	3045	1,33	0,2283	3045
K sammanlagt					-0,1078	-400
KL					-0,1078	-400
T sammanlagt						
V sammanlagt	0,2238	11,7			-0,0390	
VP/s	0,2238	100,0			0,0000	
V					-0,0390	
R sammanlagt						
L sammanlagt	0,7159	37,3			0,0390	
Kadut	0,7159	100,0			0,0390	
E sammanlagt						
S sammanlagt						
M sammanlagt						
W sammanlagt						

Underjordiska utrymmen	Areal [ha]	Areal [%]	Våningsyta [k-m ²]	Ändring av areal [ha ±]	Ändring av våningsyta [k-m ² ±]
Sammanlagt	0,1581	8,23	1581	0,0640	640
ma-p	0,1581	100,0	1581	0,0640	640

Byggnadsskydd	Skyddade byggnader		Ändring av skyddade byggnader	
	[antal]	[k-m ²]	[antal ±]	[k-m ² ±]
Sammanlagt	8	2254	5	1535
Asemakaava	8	2254	5	1535

Asemakaavan seurantalomake

Asemakaavan perustiedot ja yhteenveto

Kunta	Pietarsaari	Täyttämispvm	27.3.2026
Kaavan nimi	3 KESKUSTA K 7, 9 JA 15, SEKÄ PUISTO- JA KATUALUEET.		
Hyväksymispvm		Ehdotuspvm	
Hyväksyjä	V - kunnanvaltuusto	Vireilletulosta ilm. pvm	25.4.2025
Pysyvä kaavatunnus		Kunnan kaavatunnus	
Kaava-alueen pinta-ala [ha]	1,9202	Uusi asemakaavan pinta-ala [ha]	
Maanalaisten tilojen pinta-ala [ha]	0,1581	Asemakaavan muutoksen pinta-ala [ha]	1,9202

Ranta-asemakaava	Rantaviivan pituus [km]	
Rakennuspaikat [lkm]	Omarantaiset	Ei-omarantaiset
Lomarakennuspaikat [lkm]	Omarantaiset	Ei-omarantaiset

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m ²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha ±]	Kerrosalan muut. [k-m ² ±]
Yhteensä	1,9202	100,00	6589	0,34	0,0000	895
A yhteensä	0,3319	17,3	2939	0,89	-0,1205	-1750
P yhteensä						
Y yhteensä	0,4203	21,9	605	0,14	0,0000	0
C yhteensä	0,2283	11,9	3045	1,33	0,2283	3045
K yhteensä					-0,1078	-400
T yhteensä						
V yhteensä	0,2238	11,7			-0,0390	
R yhteensä						
L yhteensä	0,7159	37,3			0,0390	
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

Maanalaiset tilat	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m ²]	Pinta-alan muut. [ha ±]	Kerrosalan muut. [k-m ² ±]
Yhteensä	0,1581	8,23	1581	0,0640	640

Rakennussuojelut	Suojellut rakennukset		Suojeltujen rakennusten muutos	
	[lkm]	[k-m ²]	[lkm ±]	[k-m ² ±]
Yhteensä	8	2254	5	1535

Alamääräykset tai -merkinnät

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m ²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha ±]	Kerrosalan muut. [k-m ² ±]
Yhteensä	1,9202	100,00	6589	0,34	0,0000	895
A yhteensä	0,3319	17,3	2939	0,89	-0,1205	-1750
AK	0,1535	46,2	2230	1,45	0,0000	300
AO	0,1784	53,8	709	0,40	0,0000	
AL					-0,1205	-2050
P yhteensä						
Y yhteensä	0,4203	21,9	605	0,14	0,0000	0
YK	0,4203	100,0	605	0,14	0,0000	0
C yhteensä	0,2283	11,9	3045	1,33	0,2283	3045
C	0,2283	100,0	3045	1,33	0,2283	3045
K yhteensä					-0,1078	-400
KL					-0,1078	-400
T yhteensä						
V yhteensä	0,2238	11,7			-0,0390	
VP/s	0,2238	100,0			0,0000	
V					-0,0390	
R yhteensä						
L yhteensä	0,7159	37,3			0,0390	
Kadut	0,7159	100,0			0,0390	
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

Maanalaiset tilat	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m ²]	Pinta-alan muut. [ha ±]	Kerrosalan muut. [k-m ² ±]
Yhteensä	0,1581	8,23	1581	0,0640	640
ma-p	0,1581	100,0	1581	0,0640	640

Rakennussuojelut	Suojellut rakennukset		Suojeltujen rakennusten muutos	
	[lkm]	[k-m ²]	[lkm ±]	[k-m ² ±]
Yhteensä	8	2254	5	1535
Asemakaava	8	2254	5	1535

Kulturmiljöutredning och byggnadsinventering av kvarter 7, 9 och 15 i
stadsdel 3, Centrum

Kulttuuriympäristöselvitys ja rakennusinventointi kortteleille 7, 9 ja 15
kaupunginosassa 3, Keskusta

16.9.2025

Melinda Lundgren

Byråarkitekt, Planläggningsavdelningen, Centralen för tekniska tjänster, Jakobstad

Toimistoarkkitehti, Kaavoitusosasto, Tekninen palvelukeskus, Pietarsaari

Innehållsförteckning

Allmänt	3
Byggda kulturmiljöer av riksintresse (RKY)	4
Kulturmiljöprogram för Jakobstads stadskärna	5
Områden av stadsarkeologiska intressen	6
Planeringssituation	6
Historik	9
Kulturmiljöns historiska utveckling	9
Stadsplaner	10
Områdesanalys – historiska värden och särdrag	13
Kyrkan	14
Den första kyrkan	14
Allmänt	14
Ändringar och renoveringar	16
Konklusion	17
Klockstapeln	18
Allmänt	18
Ändringar och renoveringar	19
Kyrkogården och gamla gravkapellen	20
Allmänt	20
Ändringar och renoveringar	21
Kvarter 7: Gamla servicestationen	23
Allmänt	23
Ändringar och renoveringar	23
Konklusion	25
Bremergården och Frans Malms gård	26
Kvarter 9	28
Allmänt	28
Träbebyggelse	28
Tomt 26, gamla Mattssons tomt	29
Ändringar och renoveringar	29
Konklusion	31
Malmbergs, Tasts och Lingonblads gårdar	31
Tomt 3	32
Ändringar och renoveringar	33
Konklusion	33
Tomt 27a	33
Konklusion	34
Tomt 27b	34
Ändringar och renoveringar	35
Konklusion	35
Tomt 28	35
Ändringar och renoveringar	36
Konklusion	37
Värdering	38
Källor	57

Sisällysluettelo

Yleistä	3
Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY)	4
Pietarsaaren keskustan kulttuuriympäristö-ohjelma	5
Kaupunkiarkeologisesti tärkeät alueet	6
Suunnittelutilanne	6
Historiikki	9
Kulttuuriympäristön historiallinen kehitys	9
Asemakaavat	10
Aluetarkastelu – historialliset arvot ja erityispiirteet	13
Kirkko	14
Ensimmäinen kirkko	14
Yleistä	14
Muutokset ja korjaukset	16
Johtopäätös	17
Kellotapuli	18
Yleistä	18
Muutokset ja korjaukset	19
Kirkkotarha ja vanhat hautakappelit	20
Yleistä	20
Muutokset ja korjaukset	21
Kortteli 7: Vanha huoltoasema	23
Yleistä	23
Muutokset ja korjaukset	23
Johtopäätös	25
Bremergården ja Frans Malmin talo	26
Kortteli 9	28
Yleistä	28
Puurakentaminen	28
Tontti 26, vanhan Mattssonin tontti	29
Muutokset ja korjaukset	28
Johtopäätös	31
Malmbergin, Tastin och Lingonbladintalot	31
Tontti 3	32
Muutokset ja korjaukset	33
Johtopäätös	33
Tontti 27a	33
Johtopäätös	34
Tontti 27b	34
Muutokset ja korjaukset	35
Johtopäätös	35
Tontti 28	35
Muutokset ja korjaukset	36
Johtopäätös	37
Arviointi	38
Lähteet	57

Allmänt

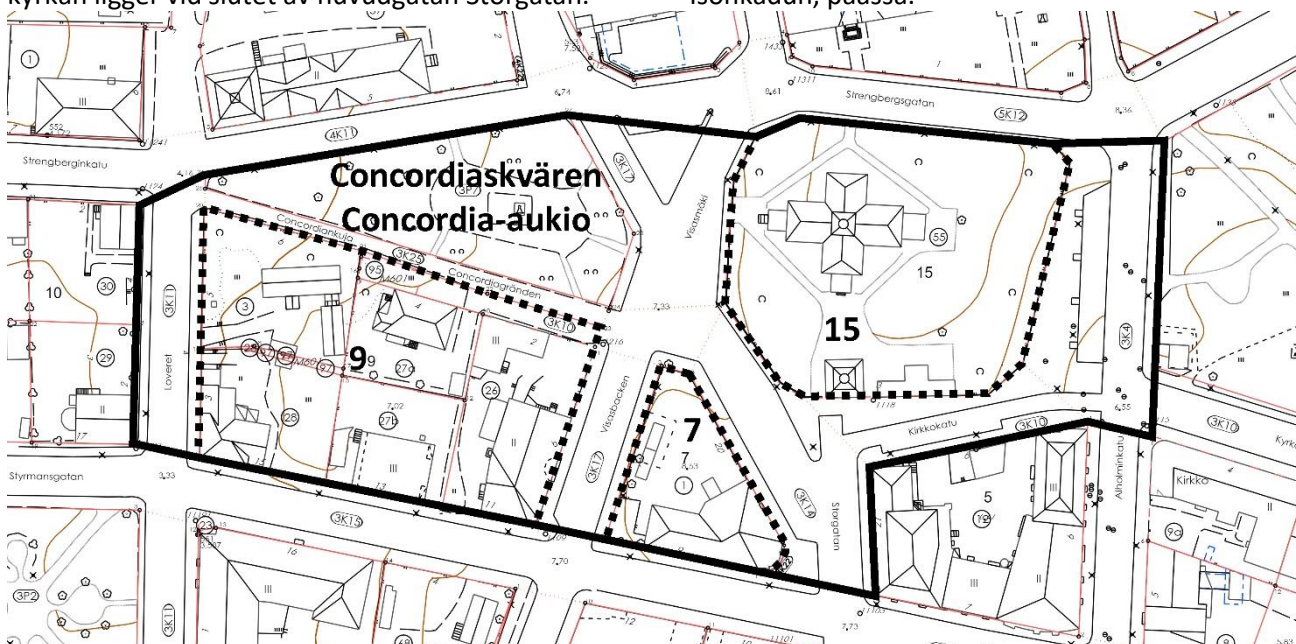
Denna kulturmiljöutredning och byggnadsinventering görs i samband med en detaljplaneändring för Jakobstads kyrka med omgivning (kvarter 7, 9 och 15 i stadsdel 3, Centrum). Utredningen och inventering har utförts av byråarkitekt Melinda Lundgren på planläggningsavdelningen vid centralen för tekniska tjänster i Jakobstad i samarbete med Österbottens museum och Jakobstads museum. Som stöd för värderingen av byggnader och bebyggelse har planläggningsavdelningens urvalskriterier använts (se bilaga 6).

Planeringsområdet är beläget i den norra delen av centrum i en byggnadshistoriskt sett viktig miljö. Området innefattar tre kvarter; fastigheten med Jakobstads kyrka byggd år 1731 (kvarter 15), fastigheten med den gamla servicestationen byggd år 1932 (kvarter 7), samt kvarter 9. Därtill ingår de angränsande gatorna Visasbacken, Storgatan, Kyrkogatan, Loveret och Alholmogatan, samt Concordiagränden i planeringsområdet. Området domineras visuellt av kyrkan och klockstapeln och ramas i norr in av de monumentala byggnaderna brandkårshuset och gamla Strengbergs tobaksfabrik. Strax öster om planeringsområdet ligger Skolparken, i söder avgränsas området av flervåningshus och i väster av mindre bostadshus i två våningar. Inom området finns även Concordiaskvären. Planeringsområdet bär än idag spår av strukturen i den stadsplan som uppgjordes innan branden år 1835. Kyrkan och klockstapeln är visuella landmärken för hela stadskärnan, eftersom kyrkan ligger vid slutet av huvudgatan Storgatan.

Yleistä

Tämä kulttuuriympäristöselvitys ja rakennusinventointi tehdään Pietarsaaren kirkon ja sen ympäristön (korttelit 7, 9 ja 15 kaupunginosassa 3, Keskusta) asemakaavamuutoksen yhteydessä. Selvityksen ja inventoinnin on tehnyt Pietarsaaren teknisen palvelukeskuksen kaavoitusosaston toimistoarkkitehti Melinda Lundgren yhteistyössä Pohjanmaan museon ja Pietarsaaren museon kanssa. Rakennusten ja asutuksen arvioinnin tukena on käytetty kaavoitusosaston valintaperusteita (ks. liite 6).

Suunnittelualue sijaitsee keskustan pohjoisosassa rakennushistoriallisesti tärkeässä ympäristössä. Suunnittelualueeseen kuuluu kolme kortteliä: Pietarsaaren kirkon kiinteistö vuodelta 1731 (kortteli 15), vanhan huoltoaseman kiinteistö vuodelta 1932 (kortteli 7) sekä kortteli 9. Lisäksi suunnittelualueeseen kuuluvat viereiset kadut Visasmäki, Isokatu, Kirkkokatu, Loveret ja Alholminkatu sekä Concordiankuja. Kirkko ja kellotapuli hallitsevat aluetta visuaalisesti, ja pohjoisessa sitä kehystävät monumentaaliset rakennukset palokunnantalo ja entinen Strengbergin tupakkatehdas. Suunnittelualueen itäpuolella sijaitsee Koulupuisto, etelässä aluetta rajaavat kerrostalot ja lännessä pienemmät kaksikerroksiset asuinrakennukset. Alueella sijaitsee myös Concordia-aukio. Suunnittelualueella on edelleen jälkiä ennen vuoden 1835 paloa laaditun asemakaavan rakenteesta. Kirkko ja kellotapuli ovat koko keskustan visuaalisia maamerkkejä, sillä kirkko sijaitsee pääkadun, Isonkadun, päässä.

Bygda kulturmiljöer av riksintresse (RKY)

Hela planeringsområdet ingår i den byggda kulturmiljön av riksintresse *Jakobstads historiska stadskärna*. Utmärkande för *Jakobstads historiska stadskärna* är breda gator och esplanader mellan de olika stadsdelarna. Kvartersstrukturen, gaturutnätet och öppna platser i centrum härstammar från stadsplanen för stadens återuppbyggnad efter branden år 1835. Vid stadens södra infart finns de kännetecknande tomterna med breda trädgårdar mot Trädgårdsgatan. Borgarna byggde på 1800-talet sina hus i empirestil längs Trädgårdsgatan och huvudgatan Storgatan, som sträcker sig från Trädgårdsgatan fram till kyrkan. Strukturen med Storgatan som stadens mittaxel härstammar från 1700-talets barockinspirerade stadsplan.

Planeringsområdet gränsar i norr till ett annat RKY-område, nämligen *Norrmalms trästadsdel och Strengbergs tobaksfabrik*. De tre monumentala byggnaderna; brandkårshuset samt Strengbergs båda gamla fabriksbyggnader, utgör en gräns mellan centrum och stadsdelen Norrmalm, som är en av de bäst bevarade enhetliga trästadsdelarna i Finland. Stadsdelen, som i folkmun kallas "Skata", uppstod under 1800-talet som en förstad till centrum. Brandkårshuset i rödtegel, planerat av arkitekten Torben Grut, färdigställdes år 1912. Byggnaden har drag av stadion i Stockholm. Strengbergs gamla tobaksfabrik i rödtegel, planerad av arkitektkontoret Grahn-Hedman-Wasastjerna, färdigställdes år 1898. Den tre våningar höga, vitrappade fabriksbyggnaden i jugendstil är ritad av arkitekten Torben Grut och färdigställdes år 1910. Byggnaden utgör med sitt torn och runda klockglob ett landmärke i Jakobstad.

Strengbergs gamla tobaksfabrik och kyrkan.

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY)

Koko suunnittelualue on osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä *Pietarsaaren historiallinen keskusta*. *Pietarsaaren historialliselle keskustalle* on tunnusomaista leveät kadut ja eri kaupunginosien väliset esplanadit. Korttelirakenne, ruutukaava ja keskustan avoimet tilat ovat peräisin kaupungin vuoden 1835 palon jälkeisen jälleenrakentamisen asemakaavasta. Kaupungin eteläisen tuloväylän varrella sijaitsevat tunnusomaiset tontit, joilla on leveät puutarhat Puutarhakadulle päin. Porvarit rakensivat 1800-luvulla empiretyyliset talonsa Puutarhakadun ja Puutarhakadulta kirkolle saakka ulottuvan pääkadun, Isonkadun, varrelle. Rakenne, jossa Isokatu toimii kaupungin keskiakselina, on peräisin 1700-luvun barokkivaikutteisesta asemakaavasta.

Suunnittelualue rajoittuu pohjoisessa toiseen RKY-alueeseen: *Pohjoisnummen puukaupunginosa ja Strengbergin tupakkatehdas*. Kolme monumentaalista rakennusta, palokunnantalo ja Strengbergin molemmat vanhat tehdasrakennukset, rajaavat keskustan Pohjoisnummen kaupunginosasta, joka on yksi Suomen parhaiten säilyneistä yhtenäisistä puukaupunginosista. Kaupunginosa, jota kansan parissa kutsutaan nimellä Skata, syntyi 1800-luvulla keskustan esikaupunkina. Arkkitehti Torben Grutin suunnittelema punatiilinen palokunnantalo valmistui vuonna 1912. Rakennuksessa on Tukholman stadionia muistuttavia piirteitä. Arkkitehtitoimisto Grahn-Hedman-Wasastjernan suunnittelema Strengbergin vanha punatiilinen tupakkatehdas valmistui vuonna 1898. Kolmikerroksinen, valkoiseksi rapattu jugendtyylinen tehdasrakennus on arkkitehti Grutin suunnittelema ja se valmistui vuonna 1910. Rakennus on torninsa ja pyöreän kellonsa ansiosta Pietarsaaren maamerkki.

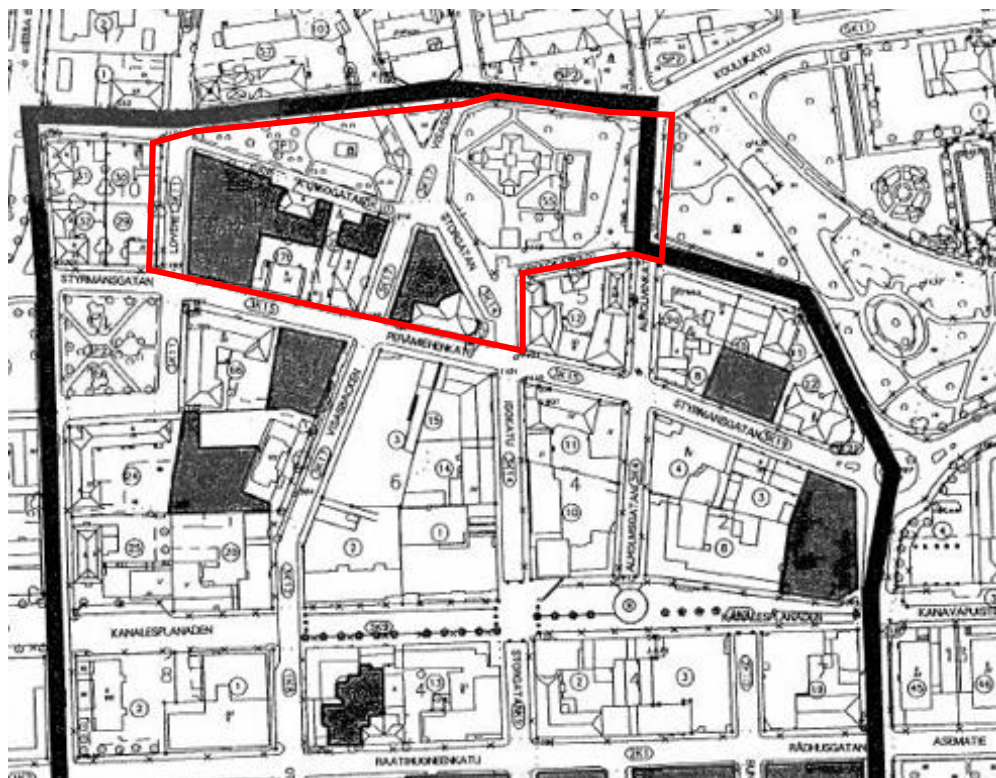
Strengbergin vanha tupakkatehdas ja kirkko.

Områden av stadsarkeologiska intressen

Inom planeringsområdet finns flera områden av stadsarkeologiskt intresse i kvarter 7 och 9, där arkeologiska undersökningar krävs i samband med nybyggnation. År 2017 gjordes en arkeologisk undersökning på en liten del av kyrkogården i samband med installationen av sprinklersystemet.

Kaupunkiarkeologisesti tärkeät alueet

Suunnittelualueella on useita kaupunkiarkeologisesti tärkeitä alueita kortteilla 7 ja 9, joissa uudisrakentamisen yhteydessä vaaditaan arkeologisia tutkimuksia. Vuonna 2017 kirkkotarhan pienellä alueella tehtiin arkeologinen tutkimus sprinklerijärjestelmän asentamisen yhteydessä.

Områden av stadsarkeologiska intressen där arkeologiska undersökningar kan krävas (i svart).

Kaupunkiarkeologisesti tärkeät alueet, joilla arkeologisia tutkimuksia voidaan vaatia (mustalla).

Planeringssituation

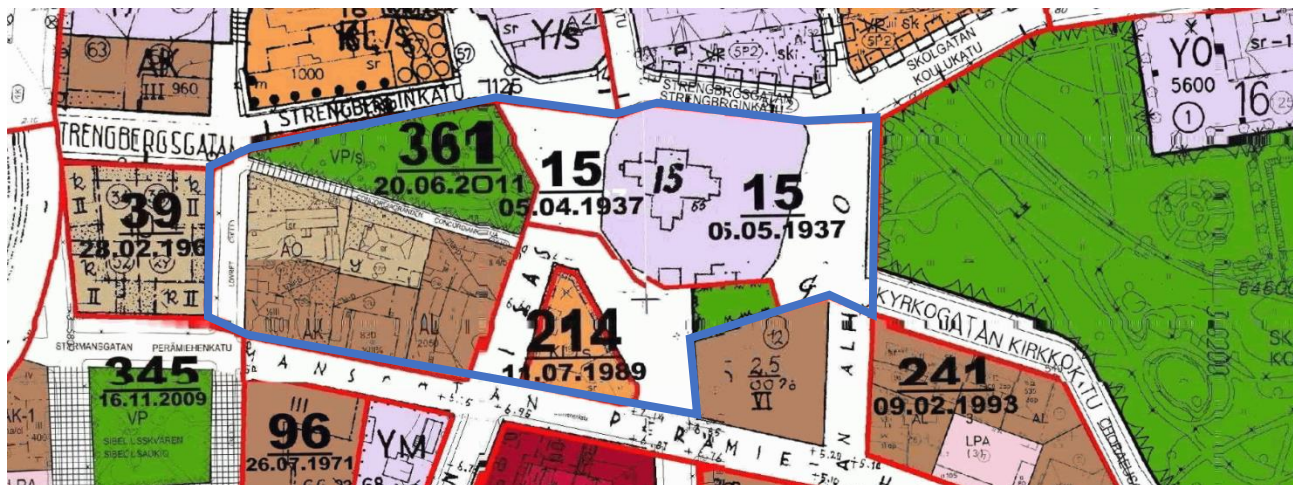
Inom planeringsområdet finns fyra olika gällande detaljplaner. På området där Jakobstads kyrka ligger gäller Jakobstads stadsplan med kvartersnumrering från 1937. I stadsplanen är endast de olika kvarteren utritade, det finns alltså inga beteckningar anvisade för dem. Gällande detaljplan på planeringsområdets sydöstra del är från år 1961. På den gamla servicestationens tomt finns en gällande detaljplan från år 1989, där tomten reserveras som ett kvartersområde för affärsbyggnader, vars miljö bevaras. Den gamla servicestationsbyggnaden skyddas i detaljplanen. I planen nämns även en rad åtgärder, vilka kräver att särskild uppmärksamhet bör fästas vid att åtgärden harmonierar med omgivningen vid Jakobstads kyrka och kvarteren i dess närhet. I planeringsområdets västra del finns en detaljplan från år 2011, där

Suunnittelutilanne

Suunnittelualueella on neljä voimassa olevaa asemakaavaa. Pietarsaaren kirkon alueella on voimassa Pietarsaaren vuoden 1937 asemakaava korttelinumeroinnilla. Asemakaavassa on merkittynä vain eri korttelit, joten niille ei ole osoitettu määräyksiä. Suunnittelualueen kaakkoisosan voimassa oleva asemakaava on vuodelta 1961. Vanhan huoltoaseman tontilla on voimassa oleva asemakaava vuodelta 1989, jossa tontti varataan liikerakennusten korttelialueeksi, jolla ympäristö säilytetään. Vanha huoltoasemarakennus on suojeltu asemakaavassa. Kaavassa mainitaan myös joukko toimenpiteitä, joissa on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että toimenpide on sopusoinnussa Pietarsaaren kirkon ja sen lähikortteleiden ympäristön kanssa. Suunnittelualueen länsiosassa on vuodelta 2011 peräisin oleva asemakaava, jossa

Concordiaskvären reserveras som en park där miljön bevaras. Kvarter 9 reserveras för tre olika användningsändamål: flervåningshus, fristående småhus och bostads-, affärs- och kontorsbyggander. Två av byggnaderna belägna intill Concordiagränden skyddas i detaljplanen.

Concordia-aukio varataan puistona, jonka ympäristö säilytetään. Kortteli 9 varataan kolmeen eri käyttötarkoitukseen: kerrostalot, erillispientalot sekä asuin-, liike- ja toimistorakennukset. Kaksi Concordiankujan vieressä sijaitsevista rakennuksista on suojeltu asemakaavassa.

Gällande detaljplaner.

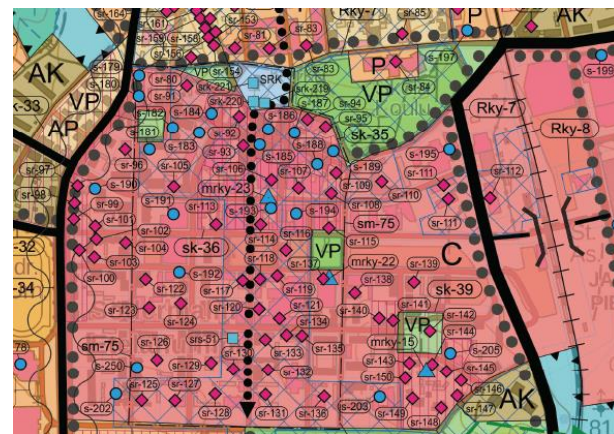
Voimassa olevat asemakaavat.

I generalplanen anvisas kyrkmiljön som ett område för service (P). Kvarter 7 och 9 anvisas som ett område för boende med hög täthet och Concordiaskvären som en stadspark (gröna områden). Bortsett från den södra delen av kvarter 9, anges hela planeringsområdet som ett värdefullt stadsområde. Staden Jakobstad har påbörjat arbetet med en uppdatering av generalplanen med riktåret 2040. Den nya generalplanen omfattar hela stadens område och avsikten är att den ska ha rättsverkan. I den anvisas kyrkmiljön som ett kyrko- och kyrkogårdsområde som skyddats med stöd av kyrkolagen. Concordiaskvären anvisas som en park och de övriga delarna av planeringsområdet som ett område för centrumfunktioner.

Yleiskaavassa kirkkoympäristö osoitetaan palvelujen alueeksi (P). Korttelit 7 ja 9 osoitetaan korkean tiheyden asuinalueeksi ja Concordia-aukio kaupunkipuistoksi (viheralueet). Korttelin 9 eteläosaa lukuun ottamatta koko suunnittelualue merkitään arvokkaaksi kaupunkialueeksi. Pietarsaaren kaupunki on aloittanut yleiskaavan päivittämisen tavoitevuotena 2040. Uusi yleiskaava kattaa koko kaupungin alueen ja sen on tarkoitus olla oikeusvaikutteinen. Siinä kirkkoympäristö osoitetaan kirkkolain nojalla suojelluksi kirkko- ja kirkkopiha-alueeksi. Concordia-aukio osoitetaan puistoksi ja muut suunnittelualueen osat keskustatoimintojen alueeksi.

Jakobstads generalplan 2020 utan rättsverkan.
Pietarsaaren yleiskaava 2020, oikeusvaikutukseton.

Jakobstads generalplan 2040 (planförslag).
Pietarsaaren yleiskaava 2040 (kaavaehdotus).

Historik

Kulturmiljöns historiska utveckling

Under medeltiden hade städer vuxit fram gradvis eller utvecklats spontant invid t.ex. viktiga vägkorsningar, kyrkor och handelsplatser. Under renässansen och den svenska stormaktstiden blev det dock vanligare att anlägga nya städer enligt redan uppgjorda planer. Redan i slutet av 1500-talet förberedde man sig för att grunda nya städer vid gamla handelsplatser i Österbotten. Under 1600-talet grundades många nya städer i Österbotten, däribland Jakobstad år 1652. Hur stadens struktur såg ut innan stora ofreden finns det inga noggranna uppgifter om, men den första stadsplanen var oregelbunden. På J. Gieddas karta över Jakobstad från år 1693 kan man se att området strax väster om kyrkan varit bebyggt redan under den tiden.

Karta över Jakobstad av J. Giedda från år 1693.

Under stora ofreden (1700–1721) brändes staden ner och efteråt byggdes staden upp igen med en stadsstruktur typisk för barocken. Wikars karta över Jakobstad från år 1735 visar en geometriskt organiserad och centraliserad rutnätsliknande plan som är typisk för barocken. Ännu vid den här tiden finns ingen bebyggelse norr om kyrkan. På Gutzens karta från år 1754 finns namnet Norrmalm utskrivet norr om kyrkan.

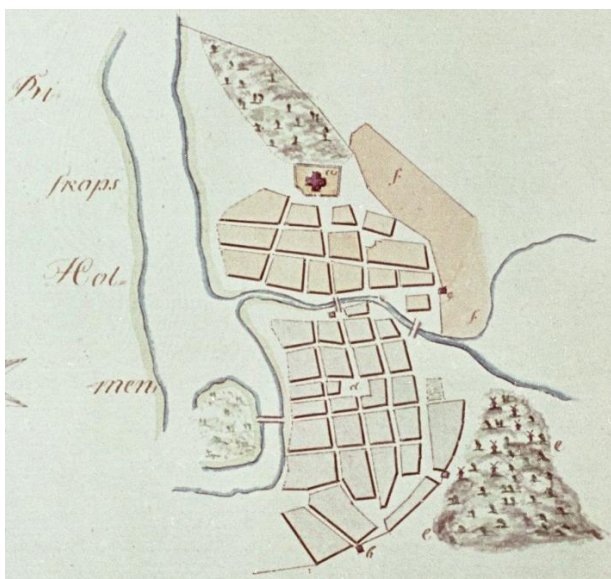
Historiikki

Kulttuuriympäristön historiallinen kehitys

Keskiajalla kaupungit kasvoivat vähitellen tai kehittyivät itsestään esimerkiksi tärkeiden tienristeysten, kirkkojen ja kauppapaikkojen viereen. Renessanssin ja Ruotsin suurvalta-ajan aikana yleistyi tapa rakentaa uusia kaupunkeja jo olemassa olevien kaavojen mukaan. Jo 1500-luvun lopulla varauduttiin perustamaan uusia kaupunkeja vanhojen kauppapaikkojen lähetyville Pohjanmaalla. 1600-luvulla Pohjanmaalle perustettiin monia uusia kaupunkeja, muun muassa Pietarsaari vuonna 1652. Kaupungin isoavihaa edeltävästä rakenteesta ei ole tarkkaa tietoa, mutta ensimmäinen asemakaava oli epäsäännöllinen. J. Gieddan Pietarsaaren kartasta vuodelta 1693 näkee, että kirkon länsipuolella oleva alue on ollut rakennettuna jo tuona aikana.

Pietarsaaren kartta, J. Giedda 1693.

Isonvihan aikana (1700–1721) kaupunki poltettiin ja rakennettiin sen jälkeen uudelleen barokin ajalle tyypillisellä kaupunkirakenteella. Wikarin kartta Pietarsaaresta vuodelta 1735 osoittaa barokille tyypillisen geometrisesti järjestellyn ja keskitetyn ruudukkomaisen kaavan. Vielä tähän aikaan kirkon pohjoispuolella ei ollut asutusta. Gutzenin kartassa vuodelta 1754 kirkon pohjoispuolelle on kirjoitettu nimi Norr Malm.

Wikars karta över Jakobstad från år 1735.
Pietarsaaren kartta, Wikar 1735.

Efter den stora branden år 1835, då stadens södra delar förstördes, byggde man upp staden efter empirestilens ideal och staden fick då en rutnätsplan. Det rikare borgerskapet bosatte sig på Södermalm och den fattigare delen av befolkningen bosatte sig i stadsdelen Norrmalm, norr om kyrkan. Planeringsområdets struktur grundar sig på stadsplanen som uppgjordes efter stora ofreden innan 1835 års brand. Därmed härstammar gatustrukturen i planeringsområdet från 1700-talet även om byggnadsbeståndet är yngre. Karakteristiskt för området är en oregelbunden stadsstruktur och öppna vyer.

Stadsplaner

Jakobstads första grundplan från slutet av 1700-talet (se bilaga 1) återger en stadsstruktur typisk för barocken, där en stad grupperas på båda sidor om en mittaxel. I Jakobstad låg mittaxeln där Storgatan finns idag, men den var smalare. Storgatan sträckte sig i syd-nordlig riktning och slutade vid stadskyrkan i norr. Storgatan hade två parallellgator; Östra Långgatan och Västra Långgatan. Östra Långgatan hade en kort parallellgata; Östra Staketgatan. Kvarteren längs Östra Staketgatan och Västra Långgatan utgjorde gränsen för stadskärnan. Torget låg då i stort sett på samma plats som idag, men det var mindre. Genom staden gick en våtmark, ungefär längs Kanalesplanadens nuvarande dragning, med ett utloppsdike från Notbergsfjärden, som låg där järnvägsstationen ligger idag. Utanför stadskärnan fanns endast kvarteren på Norrmalm och husen vid

Gutzens karta över Jakobstad från år 1754.
Pietarsaaren kartta, Gutzen 1754.

Vuoden 1835 suuren palon jälkeen, kun kaupungin eteläiset osat tuhoutuivat, kaupunki rakennettiin empiretyylin ihanteiden mukaan ja kaupunki sai tuolloin ruutukaavan. Rikkaampi porvaristo asettui asumaan Etelänummelle ja köyhempi osa väestöstä asettui asumaan Pohjoisnummen kaupunginosaan, kirkon pohjoispuolelle. Suunnittelualueen rakenne pohjautuu isonvihan jälkeiseen, ennen vuoden 1835 paloa, laadittuun asemakaavaan. Näin ollen suunnittelualueen katurakenne on peräisin 1700-luvulta, vaikka rakennuskanta onkin nuorempi. Alueelle on ominaista epäsäännöllinen kaupunkirakenne ja avoimet näkymät.

Asemakaavat

Ensimmäinen asemakaava 1700-luvun lopulta (ks. liite 1) kuvaa barokille tyypillistä kaupunkirakennetta, jossa kaupunki ryhmitellään keskiakselin molemmin puolin. Kaupungin keskiakseli oli nykyinen Isokatu, mutta se oli kapeampi. Isokatu kulki etelä-pohjoissuunnassa ja päättyi pohjoisessa kaupunginkirkkoon. Isokadulla oli kaksi samansuuntaista katua; Itäinen pitkäkatu ja Läntinen pitkäkatu. Itäisellä pitkäkadulla oli lyhyt samansuuntainen katu, Itäinen stakettikatu. Itäisen stakettikadun ja Läntisen pitkäkadun korttelit muodostivat ydinkeskustan rajan. Tori sijaitsi tuolloin suurin piirtein samassa paikassa kuin nykyäänkin, mutta se oli pienempi. Kaupungin läpi, suunnilleen Kanavapuistikon nykyistä linjausta pitkin, kulki kosteikko, missä nykyisen rautatieaseman paikalla oli Nuottavuoren selän laskuoja. Ydinkeskustan

Hamngatan. Man kan tydligt se att Concordiagrändens dragning följer 1700-talets gamla stadsgräns väster om kyrkan.

När staden brann år 1835 förstördes den delen av staden som ligger söder om Kanalesplanaden. Lindskogska huset vid torget klarade sig dock. Våtmarken omkring Notbergsfjärdens utloppsdike hindrade branden från att sprida sig längre norrut. Lantmätaren Anders Berger uppgjorde stadsplanen för stadens återuppbyggnad efter branden (se bilaga 2). Planen från år 1836 återspeglar empirens principer med breda, raka gator som indelade staden i rektangulära kvarter. Ett av de viktigaste målen med planen var att göra staden mera brandsäker. En del av de kvarter som bildades med hjälp av gatustrukturen reserverades därför som öppna platser, obebyggda torg (t.ex. salutorget och torget som planerades där Runebergsparken finns idag). Storgatan samt kyrkan vid slutet av den förblev oförändrade. Torget förstördes och det nya rådhuset byggdes på torgets östra sida, där det också stod innan branden. Ett nytt inslag i stadsplanen och -bilden var planerade planteringar, så som gator kantade av trädrader runt staden. Längs södra infarten planterades trädrader på båda sidor av vägen och den södra delen av tomterna i de sydligaste kvarteren reserverades för trädgårdslignande förgårdar. I stadsplanen anvisades kvarters- och tomtgränser, den enda styrningen av användningsändamål gällde rådhuset och kyrkan. På våtmarken som gick genom staden byggdes enligt stadsplanen en gata med en kanal i mitten. Man avsåg även att reglera den norra delen av staden, som undkommit branden. Denna del av stadsplanen verkställdes dock aldrig. Den empireinspirerade kulturmiljö som uppstod genom stadsplanen innefattar främst empirehusen längs Storgatan och Trädgårdsgatan, tre empirehus vid torget, gaturutnätet i centrum, kvartersstrukturen samt öppna platser i centrum. På 1800-talet uppkom förstaden Norrmalm norr om centrum.

Arkitekten Bertel Jung färdigställde Jakobstads första moderna stadsplan år 1904 (se bilaga 3). I den skiljdes olika funktioner och strukturer åt. I stadsplanen anvisades till exempel parker, sportplaner och industriområden. Genom den här planen byggdes Tullhuset. Under den här tiden började man uppföra byggnader som avvek från den traditionella skalan i trästaden och tjänade ett speciellt syfte. Tidigare hade endast vissa

ulkopuolella sijaitsivat vain Pohjoisnummen korttelit ja Satamakadun varrella sijaitsevat talot. Concordiankujan linjaus noudattaa 1700-luvun vanhaa kaupunkirajaa kirkon länsipuolella.

Kanavapuistikon eteläpuolella sijainnut osa kaupungista tuhoutui kaupungin palossa vuonna 1835. Lindskogin talo torin laidalla kuitenkin selvisi palosta. Nuottavuoren selän laskuojan ympärillä oleva kosteikko esti palon leviämisen pohjoisemmaksi. Maanmittari Anders Berger laati asemakaavan kaupungin jälleenrakentamiseksi palon jälkeen (ks. liite 2). Vuoden 1836 kaava heijastaa empiretyylin periaatteita leveillä, suorilla kaduilla, jotka jakoivat kaupungin suorakulmisiin kortteleihin. Yksi kaavan tärkeimmistä tavoitteista oli tehdä kaupungista paloturvallisempi. Tämän vuoksi osa katurakenteen avulla muodostetuista kortteleista varattiin avoimiksi tiloiksi, rakentamattomiksi toreiksi (esim. kauppatori ja nykyisen Runeberginpuiston paikalle suunniteltu tori). Isokatu ja kirkko sen päässä pysyivät ennallaan. Toria suurennettiin ja uusi raatihuone rakennettiin torin itäpuolelle, jossa se myös sijaitti ennen paloa. Suunnitellut istutukset, kuten puurivien reunustamat kadut ympäri kaupunkia, muodostivat uuden piirteen asemakaavassa ja kaupunkikuvassa. Eteläisen tuloväylän varrelle istutettiin puurivejä tien molemmille puolille ja eteläisimpien kortteleiden tonttien eteläosa varattiin puutarhamaisille esipihoille. Kortteli- ja tonttirajat osoitettiin asemakaavassa ja ainoa käyttötarkoituksen ohjaus kohdistui raatihuoneeseen ja kirkkoon. Kaupungin läpi kulkevalle kosteikolle rakennettiin asemakaavan mukaisesti katu, jonka keskellä kulkee kanava. Tarkoituksena oli myös säädellä palolta välttynyttä kaupungin pohjoisosaa. Tätä asemakaavan osaa ei kuitenkaan koskaan toteutettu. Asemakaavan kautta syntynyt empirehenkinen kulttuuriympäristö käsittää pääasiassa Isonkadun ja Puutarhakadun varrella sijaitsevat empiretalot, kolme empiretaloa torin laidalla, keskustan ruutuverkon, korttelirakenteen sekä keskustan avoimet tilat. 1800-luvulla keskustan pohjoispuolelle muodostui Pohjoisnummen esikaupunki.

Arkkitehti Bertel Jung viimeisteli Pietarsaaren ensimmäisen nykyaikaisen asemakaavan vuonna 1904 (ks. liite 3). Siinä eri toiminnot ja rakenteet erotettiin toisistaan. Asemakaavassa osoitettiin esimerkiksi puistoja, urheilukenttiä ja teollisuusalueita. Tämän kaavan perusteella rakennettiin tullipakkahuone. Tänä aikana alettiin rakentaa rakennuksia, jotka poikkesivat puukaupungin perinteisestä mittakaavasta ja

offentliga byggnader, däribland kyrkan, skolor och förvaltningsbyggnader, utgjort sådana specialiserade byggnader. Man byggde även fabriker, lagerbyggnader och affärsbyggnader delvis mitt i bebyggelsen. Exempel på sådana byggnader som uppfördes under den här tiden är Tobaksfabriken, Tobaksmagasinet och stadshotellet. Även jugendhelheten på Kvarnbacken uppfördes under den här tiden. I och med denna stadsplan breddades Storgatan mot väster och Concordiaskvären anlades. Bertel Jungs plan ändrades genom en reglering av arkitekten Harald Andersin år 1928 (se bilaga 4). Andersin införde drag av 1920-talets klassicism, så som Sibeliuskvären.

År 1961 förnyades stadsplanen för centrumområdet av arkitekten Otto Meurman (se bilaga 5). Som grund utgick man från den gamla kvartersstrukturen och fokuserade på att förnya byggnadsbeståndet genom att riva gamla byggnader och bygga nya flervåningshus. I de tätbebyggda kvarteren planerades punkthus i 5–6 våningar och i randområden planerades lägre lamellhus. Den dominerande byggnadstypen var kombinerade bostads- och affärshus, med bottenvåningen reserverad för affärsutrymmen. Härmed blev det vanligare med reklam i stadsmiljön. I centrum byggdes under den här tiden bland annat Cityhuset, Armirohuset, Narska huset och Parkhuset. Höghusen på Södermalm är tidiga exempel på denna utvecklingsperiod.

palvelivat erityistä tarkoitusta. Aikaisemmin tällaisia erikoisrakennuksia olivat olleet vain eräät julkiset rakennukset, kuten kirkko, koulut ja hallintorakennukset. Myös tehtaita, varastorakennuksia ja liikerakennuksia rakennettiin osittain asutuksen keskelle. Esimerkkejä tänä aikana rakennetuista rakennuksista ovat muun muassa Tupakkatehdas, Tupakkamakasiini ja kaupunginhotelli. Myös Myllymäen jugendkokonaisuus rakennettiin tänä aikana. Tämän asemakaavan myötä Isokatua levennettiin länteen ja Concordia-aukio perustettiin. Bertel Jungin kaavaa muutettiin arkkitehti Harald Andersinin säännönmukaistamisen myötä vuonna 1928 (ks. liite 4). Andersin toi vaikutteita 1920-luvun klassismista, josta Sibeliuksenaukio on esimerkki.

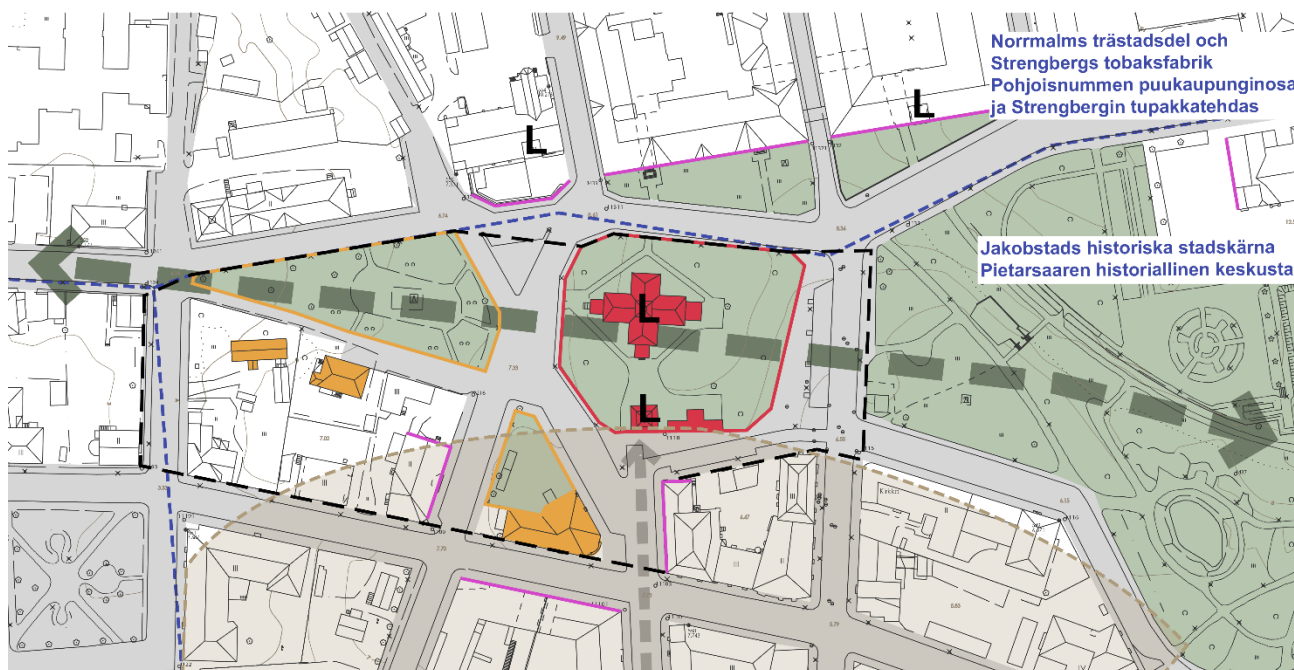
Vuonna 1961 arkkitehti Otto Meurman uudisti keskusta-alueen asemakaavan (ks. liite 5). Lähtökohdaksi otettiin vanha korttelirakenne ja työssä keskityttiin rakennuskannan uudistamiseen purkamalla vanhoja rakennuksia ja rakentamalla uusia kerrostaloja. Tiheästi rakennettuihin kortteleihin suunniteltiin 5–6-kerroksisia pistetaloja ja reuna-alueille matalampia lamellitaloja. Hallitseva rakennustyyppi oli yhdistetyt asuin- ja liiketalot, joiden pohjakerros oli varattu liiketiloille. Näin yleistyi mainonta kaupunkiympäristössä. Keskustaan rakennettiin tänä aikana muun muassa City-talo, Armiro-talo, Narsin talo ja Puistotalo. Etelänurmen kerrostalot ovat varhaisia esimerkkejä tästä kehityskaudesta.

Områdesanalys – historiska värden och särdrag

Planeringsområdet präglas av kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer från olika tidsepoker. Dessa bildar tillsammans en för området karaktäristisk helhet. Kyrkogården inklusive själva kyrkan och klockstapeln ramar på ett tydligt sätt in av de omgivande byggnaderna. Som ett bälte genom området går en grön förbindelse från Skolparken genom kyrkparken vidare till Concordiaparken och ända ut till Gamla Hamn. Denna gröna förbindelse har en tydlig funktion i stadskärnan samt anknötning till de monumentala byggnaderna och kyrkomiljön. Flera av dessa monumentala byggnader fungerar som tydliga landmärken i staden med sina särpräglade detaljer och höga torn.

Aluetarkastelu - historialliset arvot ja erityispiirteet

Suunnittelualuetta leimaavat kulttuurihistoriallisesti arvokkaat rakennukset ja ympäristöt eri aikakausilta. Nämä muodostavat yhdessä alueelle ominaisen kokonaisuuden. Ympäröivät rakennukset kehystävät selkeästi kirkkotarhaa, mukaan lukien kirkkoa ja kellotapulia. Alueen läpi kulkee vihreä vyöhyke Koulupuistosta kirkkopuiston kautta Concordia-aukiolle ja Vanhaan satamaan saakka. Tällä vihreällä yhteydellä on selkeä tehtävä ydinkeskustassa sekä yhteys monumentaaliin rakennuksiin ja kirkkoympäristöön. Useat näistä monumentaalisista rakennuksista omaleimaisine yksityiskohtineen ja korkeine torneineen toimivat selkeinä maamerkkeinä kaupungissa.

Enligt lag skyddade byggnader
Lain mukaan suojellut rakennukset	Grön förbindelse
Viheryhteys	Planeringsområde
Suunnittelualue
Enligt lag skyddade områden
Lain mukaan suojellut alueet	Landmärke
Maamerkki	Park/grönområde
Puisto/grönområde
RKY	Historiskt sett viktig gatuvy
Historiallisesti tärkeä näkymä	Gata
Katu
Byggnader skyddade i gällande detaljplaner
Voimassa olevissa asemakaavoissa suojellut rakennukset	Stenstaden
Kivikaupunki	
Miljöer skyddade i gällande detaljplaner
Voimassa olevissa asemakaavoissa suojellut ympäristöt	Fasader som avgränsar kyrkomiljön
Fasader som avgränsar kyrkomiljön	

Kyrkan

Kirkko

Den första kyrkan

Innan den befintliga kyrkan byggdes fanns en annan korskyrka i trä på samma plats. Den invigdes år 1691, då församlingen ännu var ett kapell under Pedersöre. Kyrkan brändes sedan upp under stora ofreden i slutet av november 1714. Värdefulla föremål inne i kyrkan samt kyrkklockorna fördes till Sverige och räddades på så sätt. Efter fredsslutet fördes föremålen tillbaka igen.

Allmänt

År 1726, efter stora ofreden, påbörjades uppbyggnaden av offentliga byggnader i Jakobstad. Byggandet av kyrkan påbörjades hösten 1728, troligtvis på samma ställe där den första kyrkan stått och som byggmästare fungerade Johan Simonsson Knubb. Det är okänt vem som gjorde ritningen till kyrkan, men antagligen var det Knubb själv. Johan Knubb hade tidigare fungerat som byggmästare för kyrkan i Paldamo, vilken färdigställdes 1726, och det

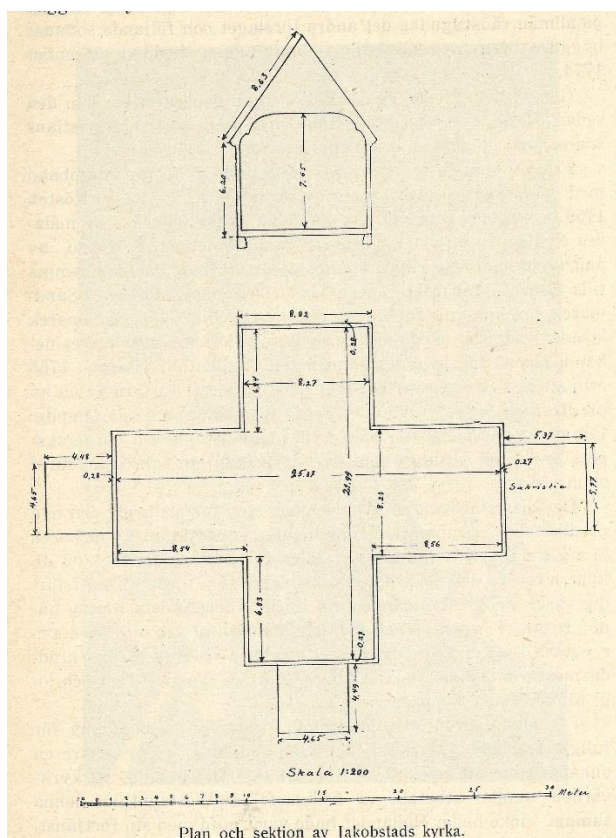
Ensimmäinen kirkko

Ennen nykyisen kirkon rakentamista samalla paikalla sijaitti toinen puinen ristikirkko. Se vihittiin käyttöön vuonna 1691, kun seurakunta oli vielä Pedersören alainen kappeliseurakunta. Kirkko poltettiin sittemmin isonvihan aikana marraskuun lopulla 1714. Kirkon sisällä olevat arvokkaat esineet sekä kirkonkellot vietiin Ruotsiin ja pelastettiin tällä tavalla. Rauhan jälkeen esineet tuotiin takaisin.

Yleistä

Isonvihan jälkeen vuonna 1726 julkisten rakennusten rakentaminen aloitettiin Pietarsaassa. Kirkon rakentaminen aloitettiin syksyllä 1728, oletettavasti ensimmäisen kirkon paikalle, ja rakennusmestarina oli Johan Simonsson Knubb. Kirkon piirustusten tekijää ei tiedetä, mutta luultavasti se oli Knubb itse. Johan Knubb oli aiemmin toiminut vuonna 1726 valmistuneen Paltamon kirkon rakennusmestarina, ja

finns många likheter mellan Jakobstads kyrka och kyrkan i Paldamo. Jakobstads kyrka färdigställdes och invigdes år 1731 och är skyddad enligt kyrkolagen, eftersom den är byggd innan 1917. I skyddet ingår förutom själva kyrkbyggnaden även kyrkans fasta inredning och målningar. Kyrkan är en för Österbotten typisk 1700-talskyrka, en likarmad korskyrka byggd i trä, enkel i sina linjer och av rätvinklig typ. Kyrkan tillhör Finlands tidigaste korskyrkor. Det var under 1700-och 1800-talet som korskyrkan fick stor utbredning bland kyrkobyggarna i Finland och ersatte den tidigare dominerande kyrkotypen långkyrkan. Jakobstads kyrkas formspråk är en stilblandning genom lokal byggnadstradition och träarkitektur. Kyrkan återspeglar med sin höjdsträvan och monumentalitet barockens stiluttryck, men har även i fasadens symmetri och fönstrens runda bågar tydliga drag av renässans. Kyrktornet har ingen enkel spets, som var vanlig tidigare, utan istället ett tornliknande tak i enkel barockstil med renässansens harmoniprinciper.

Plan och sektion av kyrkan. Kyrkans pohjapiirustus ja poikkileikkaus.

Pietarsaaren kirkon ja Paltamon kirkon välillä on paljon yhtäläisyyksiä. Pietarsaaren kirkko valmistui ja vihittiin käyttöön vuonna 1731 ja koska se on rakennettu ennen vuotta 1917 se on kirkkolain mukaan suojeltu. Suojeluun kuuluu itse kirkkorakennuksen lisäksi kirkon kiinteä sisustus ja maalaukset. Kirkko on Pohjanmaalle tyypillinen 1700-luvun kirkko, puusta rakennettu tasavartinen, linjoiltaan yksinkertainen ja suorakulmainen ristikirkko. Kirkko kuuluu Suomen varhaisimpiin ristikirkkoihin. Ristikirkko-muoto levisi 1700- ja 1800-luvuilla laajasti Suomen kirkonrakentajien keskuudessa ja korvasi aiemmin hallitsevan kirkkotyyppin pitkäkirkon. Pietarsaaren kirkon muotokieli on tyylisekoitus paikallisen rakennusperinteen ja puuarkkitehtuurin myötä. Kirkko kuvastaa korkeudellaan ja monumentaalisuudellaan barokin tyyli-ilmaisua, mutta julkisivun symmetriassa ja ikkunoiden pyöreissä kaarissa on myös selviä renessanssin piirteitä. Kirkontornissa ei ole, kuten aiemmin oli yleistä, yksinkertaista huippua, vaan yksinkertainen barokkityylinen tornimainen katto, joka noudattaa renessanssin harmoniaperiaatteita.

Exteriör ca år 1889. Ulkoasu noin vuonna 1889.

Exteriör från början av 1900-talet. Ulkoasu 1900-luvun alusta.

Ändringar och reoveringar

År 1748 genomgick kyrkan en grundlig reparation då den målades med vit limfärg och förstärktes med ribbor. Även knutarna brädfodrades och kyrkan målades invändigt. Sommaren 1734 tjärades och beckades kyrkan troligtvis. 1749 beslöts att man skulle bygga en förstuga framför den södra ingången och 1754 framför den västra ingången. År 1754 fick kyrkan lodrät brädfodring och rödmålades. Redan 1751 beslöts att man skulle bygga en kyrkport på den västra sidan, men ännu 1755 hade detta inte verkställts. 1759 åtgärdades taket med en provisorisk lösning och 1772 åtgärdades det ytterligare. Samma år rappades även stenfoten. År 1774 byggdes sakristian vid korets östra vägg. Genom denna åtgärd fick kyrkan den exteriör som den i stort sett bevarat fram till idag. Sakristians södra dörr tillkom år 1825. År 1774 fick kyrkan en ny predikstol och 1784 sin första orgel. Kyrkan genomgick en omfattande fönsterreparation år 1795. År 1813 omlades taket på sakristian och farstukvistarna. Kyrkbänkarna reparerades och kyrkans tak tjärades 1826. År 1854 påbörjades arbetet med att lappa och omlägga spåntaket på kyrkan. Därutöver målades kyrkan både invändigt och utvändigt och klockstapeln utvändigt. Även ringmuren kilades med mindre stenar, rappades i fogarna och jämnades till ovanpå. År 1862 fick kyrkan pärttak. På 1880-talet genomgick kyrkan stora reparationer. Kyrkan fick plåttak, ett uppvärmningssystem med ribbugnar och nytt mellantak. Därtill brädfodrades väggarna invändigt, dörrar och fönster omlades, kyrkbänkarna ersattes med nya och kyrkan målades både in- och utvändigt. Även orgeln restaurerades vid den här tiden. År 1884 förnyades kyrkan invändigt och 1896 utvändigt. Samma år byggdes även nya förstugor framför ingångarna. År 1902 installerades elbelysning i kyrkan och klockstapeln och 1905 fick kyrkan en ny orgel. År 1921 genomgick kyrkan en större extern reparation, kyrktornet reparerades och väggarna samt taket målades. År 1922 målades kyrkan utvändigt med gul fasadfärg och 1927 elektrifierades klockringningen. År 1953 beviljades lov för att avlägsna alla ugnar och murar samt att installera en elektrisk värmeanläggning. Samtidigt sänktes taken i både södra och östra farstun. En större invändig reovering gjordes år 1990 och 1997 beviljades lov för sanering av den södra farstun.

Muutokset ja korjaukset

Vuonna 1748 kirkkoa korjattiin perusteellisesti, kun se maalattiin valkoisella liimamaalilla ja vahvistettiin rimoilla. Myös kirkon nurkat laudoitettiin ja kirkon sisäpuoli maalattiin. Kesällä 1734 kirkko todennäköisesti tervattiin ja käsiteltiin piellä. Vuonna 1749 eteläisen sisäänkäynnin eteen päätettiin rakentaa ulkoeteinen ja vuonna 1754 läntisen sisäänkäynnin eteen. Vuonna 1754 kirkko sai pystysuoran laudoituksen ja se maalattiin punaiseksi. Jo vuonna 1751 päätettiin rakentaa kirkonportti länsipuolelle, mutta vielä vuonna 1755 tätä ei ollut toteutettu. Vuonna 1759 katto korjattiin väliaikaisella ratkaisulla ja vuonna 1772 sitä korjattiin edelleen. Samana vuonna myös kivijalka rapattiin. Vuonna 1774 kuorin itäisen seinän yhteyteen rakennettiin sakasti. Tämän toimenpiteen myötä kirkko sai sen ulkoasun, joka suurilta osin on säilynyt tähän päivään asti. Sakastin eteläovi rakennettiin vuonna 1825. Vuonna 1774 kirkko sai uuden saarnastuolin ja ensimmäiset urut vuonna 1784. Kirkolle tehtiin laaja ikkunaremontti vuonna 1795. Vuonna 1813 sakaristo ja ulkoeteiset katettiin uudelleen. Kirkonpenkit korjattiin ja kirkon katto tervattiin vuonna 1826. Vuonna 1854 kirkon paanukaton paikkaaminen ja uudistaminen aloitettiin. Tämän lisäksi kirkko maalattiin sekä sisältä että ulkoa ja kellotapuli ulkoa. Myös ympäröivää muuria kiilattiin pienemmillä kivillä, rapattiin saumoista ja tasoitettiin päältä. Vuonna 1862 kirkko sai pärekaton. 1880-luvulla kirkkoon tehtiin suuria korjauksia. Kirkko sai peltikaton, lämmitysjärjestelmän rimauuneilla ja uuden välikaton. Lisäksi seinät laudoitettiin sisäpuolelta, ovet ja ikkunat uusittiin, kirkonpenkit korvattiin uusilla ja kirkko maalattiin sekä sisä- että ulkopuolelta. Myös urut restauroitiin näihin aikoihin. Vuonna 1884 kirkkoa uudistettiin sisäisesti ja ulkoisesti vuonna 1896. Samana vuonna sisäänkäyntien eteen rakennettiin uudet ulkoeteiset. Vuonna 1902 kirkkoon ja kellotapuliin asennettiin sähkövalaistus ja vuonna 1905 kirkko sai uudet urut. Vuonna 1921 kirkossa tehtiin suurempi ulkoinen korjaus, kirkontorni korjattiin ja seinät sekä katto maalattiin. Vuonna 1922 kirkko maalattiin ulkoa keltaisella julkisivumaalilla ja vuonna 1927 kellonsoitto sähköistettiin. Vuonna 1953 myönnettiin lupa kaikkien kamiinujen ja muurien poistamiseen sekä sähkölämmityksen asentamiseen. Samalla sekä eteläisen että itäisen eteisen kattoja laskettiin. Suurempi sisäremontti tehtiin vuonna 1990 ja vuonna 1997 myönnettiin lupa eteläisen eteisen kunnostamiseen.

*Jakobstads kyrka och klocktorn ca 1890 innan ringmuren byttes ut mot ett gjutjärnsstaket.
Pietarsaaren kirkko ja kellotorni noin vuonna 1890, ennen kuin kivimuuri vaihdettiin valurauta-aitaan.*

Konklusion

Generellt sett har kyrkans ursprungliga karaktär bevarats väl. Takryttaren har antagligen bevarats i ursprunglig form. Men flera andra delar av kyrkan har under årens lopp förändrats. Fönstren har tidigare troligtvis inte haft runda bågar utan istället varit rätvinkliga. Man kan anta att fönstren ändrats i samband med fönsterreparationen år 1795. Även brädfodringen var tidigare lodrät istället för vågrät. Vid takbandet och stenfoten finns två ränder med lodrät brädfodring bevarade. Kyrkan tjärades normalt med 15-20 års mellanrum. År 1778 beslöts att tjärningen skulle blandas med rödfärg och 1793 att kyrkan skulle bestrykas med tjära och rödfärg. Själva kyrkan har alltså tidigare haft röd fasadfärg istället för gul.

Johtopäätös

Yleisesti ottaen kirkon alkuperäinen luonne on säilynyt hyvin. Kattoratsastaja on luultavasti säilynyt alkuperäisessä muodossaan, mutta useat muut kirkon osat ovat muuttuneet vuosien saatossa. Ikkunoissa ei luultavasti ollut pyöreitä kaaria aiemmin, vaan ne ovat olleet suorakulmaisia. Voidaan olettaa, että ikkunoita on muutettu vuoden 1795 ikkunakorjauksen yhteydessä. Laudoitus oli myös aiemmin pystysuora eikä vaakasuora. Katonrajassa ja kivijalan ympärillä on säilytetty kaksi reunusta, joissa on pystysuora laudoitus. Kirkko tervattiin yleensä 15–20 vuoden välein. Vuonna 1778 päätettiin, että terva sekoitetaan punaväriin ja vuonna 1793, että kirkko sivellään tervalla ja punavärillä. Kirkon julkisivu on siis aiemmin ollut punainen eikä keltainen.

Klockstapeln

Kellotapuli

Allmänt

I anslutning till träkyrkor byggda under 1600- och 1700-talet byggdes oftast en fristående klockstapel. Bottenvåningen knuttimrades vanligtvis medan de övre partierna byggdes med stolpkonstruktion. Denna typ av klockstapel fick högst antagligen sin första utformning i Österbotten under 1600-talets senare hälft. Jakobstads kyrkas klockstapel är av karakteristisk österbottnisk typ från 1700-talet i två våningar, där flera olika arkitekturstilar förenas genom lokal byggnadstradition och träarkitektur. Barockens höjdsträvan, monumentalitet och takutformning dominerar klockstapelns stiluttryck, men den har även tydliga drag av renässans i dess proportioner och symmetri. Klockstapelns färdigställdes år 1742 och är liksom kyrkans skyddad enligt kyrkolagen, eftersom den är byggd innan 1917. Som byggmästare fungerade Henrik Kattil. Klockstapelns är en kopia av kyrkans takryttare. Nedersta våningen är fyrkantig; 8,70 m x 8,75 m. Den andra våningen är mindre och dess fasad indelas med vertikala lister i tre rutor. Mellan första och andra våningen finns ett inåtböjt tak. På den södra och norra fasaden finns tre luckor. Taket över andra våningen är en lanternin med åtta kanter, och

Yleistä

1600- ja 1700-luvuilla rakennettujen puisten kirkkojen yhteyteen rakennettiin useimmiten erillinen kellotapuli. Pohjakerros yleensä salvottiin, kun taas ylemmät osat rakennettiin pylväsrakenteella. Tämän tyylinen kellotapuli sai todennäköisesti ensimmäisen muotonsa Pohjanmaalla 1600-luvun jälkipuoliskolla. Pietarsaaren kirkon kellotapuli on 1700-luvulta peräisin olevaa tunnusomaista pohjalaista tyyppiä kahdessa kerroksessa, jossa useat eri arkkitehtuurityylit yhdistyvät paikallisen rakennusperinteen ja puuarkkitehtuurin kautta. Barokin korkeuspyrkimykset, monumentaalisuus ja katon muotoilu hallitsevat kellotapulinn tyyli-ilmaisua, mutta siinä on myös selkeitä renessanssin piirteitä mittasuhteissaan ja symmetriassaan. Kellotapuli valmistui vuonna 1742 ja koska se on rakennettu ennen vuotta 1917, se on kirkon tavoin kirkkolain mukaan suojeltu. Rakennusmestarina toimi Henrik Kattil. Kellotapuli on kopio kirkon kattoratsastajasta. Alakerta on neliönmuotoinen: 8,70 m x 8,75 m. Toinen kerros on pienempi ja sen julkisivu on jaettu kolmeen ruutuun pystylistoilla. Ensimmäisen ja toisen kerroksen välissä on sisäänpäin kaartuva katto. Eteläisessä ja pohjoisessa julkisivussa on kolme luukua. Toisen kerroksen katto on

ovanför den finns en spira och flöjel högst upp. År 1816 donerades den största klockan till församlingen. I klockstapeln finns två klockor från 1690-talet.

Wikars karta över Jakobstad från år 1735. Då hade ännu inte klockstapeln byggts.
Pietarsaaren kartta, Wikar 1735. Kellotapulia ei ollut vielä rakennettu.

Ändringar och reoveringar

Arbetet med att slutgiltigt sammanfoga de olika delarna av klockstapeln avslutades någon gång efter 1760, trots att den ursprungliga byggnaden stod färdig redan 1742. Arbetet med att brädså klockstapeln slutfördes år 1778 och klockstapeln förbättrades år 1826. Sprinklers installerades år 2017. Generellt sett har klockstapeln bevarats väl och inte genomgått några stora förändringar under åren. Brädfodringen och takbeklädnaden är i modern stil.

kahdeksanreunainen lanterniini, jonka yläpuolella on tornin huippu ja ylimpänä viiri. Kellotapulin suurin kello lahjoitettiin seurakunnalle vuonna 1816. Kellotapulissa on kaksi kelloa 1690-luvulta.

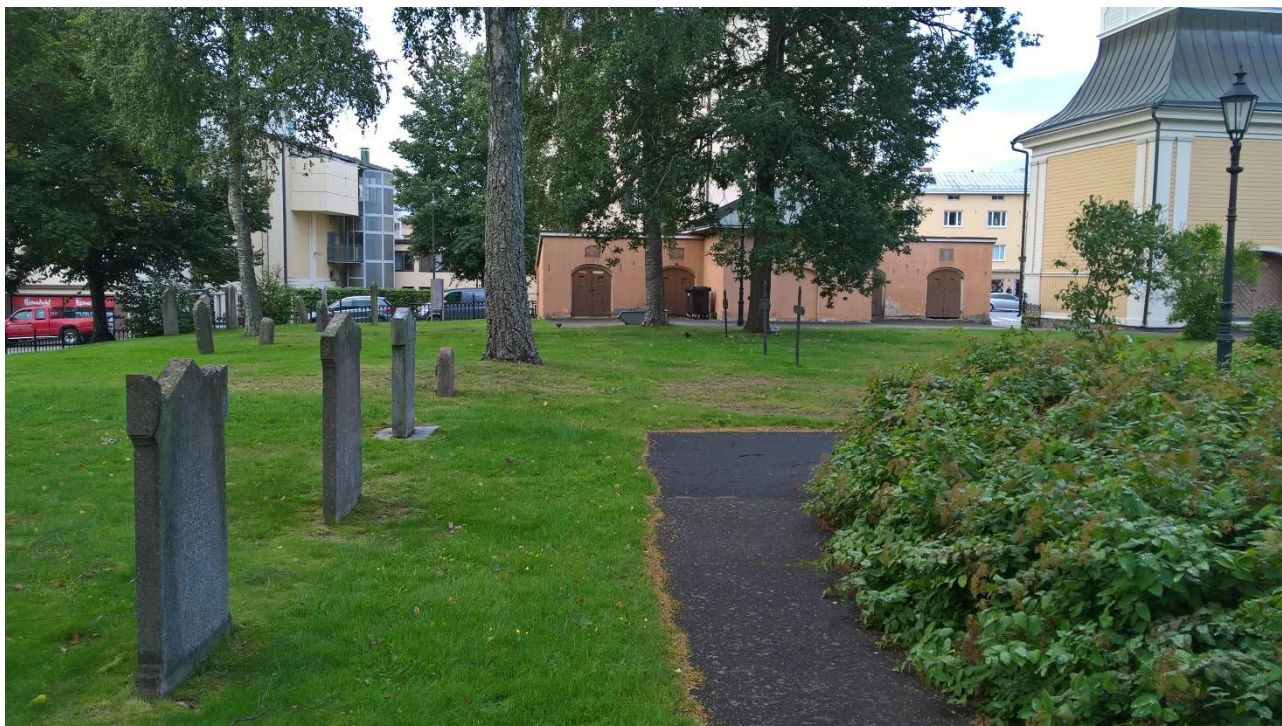
Vy längs Storgatan mot klockstapeln från början av 1900-talet.
Näkymä Isokadulta kohti kellotapulia 1900-luvun alusta.

Muutokset ja korjaukset

Kellotapulin osien lopullinen yhdistäminen päättyi joskus vuoden 1760 jälkeen, vaikka alkuperäinen rakennus valmistui jo vuonna 1742. Kellotapulin laudoittaminen saatiin valmiiksi vuonna 1778 ja kellotapulia paranneltiin vuonna 1826. Sprinklerit asennettiin vuonna 2017. Yleisesti ottaen kellotapuli on säilynyt hyvin eikä siihen ole tehty suuria muutoksia vuosien varrella. Laudoitus ja katon päällystys on modernia tyyliä.

Kyrkogården och gamla gravkapellet

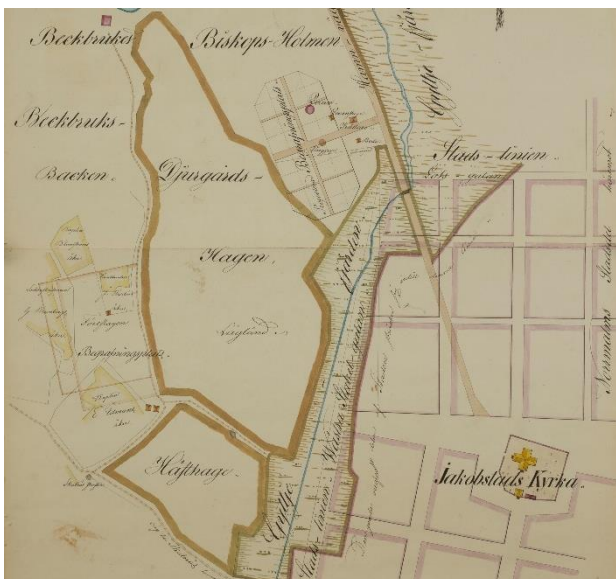
Kirkkotarha ja vanhat hautakappelit

Allmänt

Kyrkogården ingår i den fasta fornlämningen "Pietarsaaren vanha asemaakaava-alue", som skyddas enligt lagen om fornminnen. Kyrkogårdens inhägnader och portar skyddas av kyrkolagen. Kyrkogården har använts som gravgård ända från 1690-talet när kyrkan färdigställdes till 1850-talet då gravgården flyttades till Biskopsholmen. På kyrkogården finns en enhetlig rad med ursprungligen fem gravkapell, som skyddas enligt kyrkolagen. Gravkapellen byggdes av borgare åt sig själva under perioden 1778–1789. De första två var familjegravar som murades år 1778 av några rikare stadsbor. Det i mitten, som 1867 gjordes om till likvagnshus, byggdes 1781 och de två sista 1789. Årtalet 1868 på det tidigare likvagnshusets södra vägg härstammar alltså från den tiden. År 1853 beslöt man att anlägga en ny gravgård på Biskopsholmen. Den invigdes 1857 och därefter användes inte längre kyrkogården vid kyrkan som gravgård. I gravkapellets del längst mot öster finns idag en brandlarm- och sprinklercentral. De andra gravkapellen används nu som förråd och likvagnen förvaras fortfarande i det gamla likvagnshuset.

Yleistä

Kirkkotarha on osa kiinteää muinaisjäännöstä Pietarsaaren vanha asemaakaava-alue, joka on suojeltu muinaismuistolain nojalla. Kirkkotarhan aitaukset ja portit on suojeltu kirkkolailla. Kirkkotarhaa on käytetty hautausmaana kirkon valmistuttua aina 1690-luvulta lähtien 1850-luvulle saakka, jolloin hautausmaa siirrettiin Piispansaareen. Kirkkotarhassa on yhtenäinen alun perin viiden hautakapelin rivi, joka on suojeltu kirkkolain nojalla. Viisi porvaria rakensi hautakappelit itselleen vuosien 1778–1789 välisenä aikana. Kaksi ensimmäistä olivat perhehautoja, jotka muutamat varakkaammat kaupunkilaiset muurasivat vuonna 1778. Keskimäinen, joka muutettiin vuonna 1867 ruumisvaunurakennukseksi, on rakennettu vuonna 1781, ja kaksi viimeistä vuonna 1789. Entisen ruumisvaunurakennuksen eteläseinän vuosiluku 1868 on siis peräisin tuolta ajalta. Vuonna 1853 päätettiin perustaa uusi hautausmaa Piispansaareen. Se vihittiin käyttöön vuonna 1857, minkä jälkeen kirkkotarhaa kirkon vieressä ei enää käytetty hautausmaana. Hautakapelin itäisimmässä osassa on nykyisin palohälytys- ja sprinklerikeskus. Muita hautakappeleita käytetään nykyään varastona ja ruumisvaunua säilytetään yhä vanhassa ruumisvaunurakennuksessa.

Karta från 1800-talet över den nya gravgården.
Uuden hautausmaan kartta 1800-luvulta.

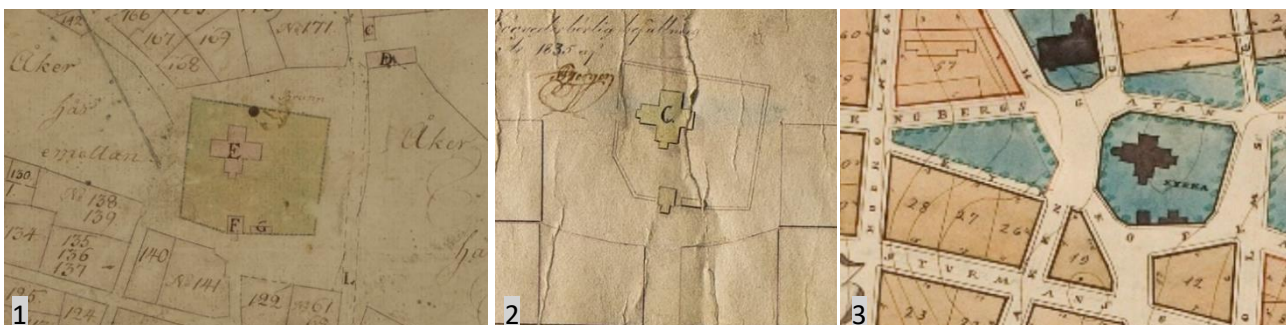
Gravkapellen på kyrkogården.
Kirkkotarhan hautakappeli.

Ändringar och reoveringar

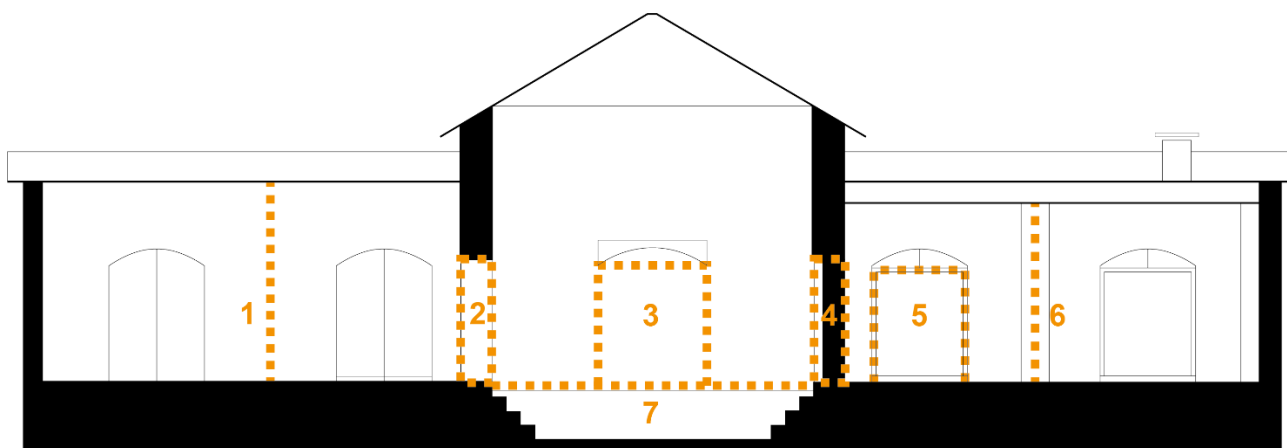
År 1780 började man bygga upp den förfallna kyrkmuren och beslöt att murens dragning på norrsidan skulle följa dragningen på sydsidan parallellt. 1782 blev arbetet färdigt. Genom kyrkomurens omläggning blev kyrkogården fyrkantig och gatan intill fick en enhetlig bredd samtidigt som en öppen plan skapades. I grundritningen över Jakobstad från år 1783 kan man se den fyrkantiga kyrkogården samt den öppna plan som skapades intill kyrkan. Senare naggades kyrkogårdens sydvästra hörn i kanten, vilket man kan se i Bergers projekt till tomtreglering i Jakobstad från 1835. I Harald Andersins stadsplan från 1920 hade kyrkogården fått samma utformning som den har idag. Ringmuren runt kyrkan ersattes år 1900 med ett lågt gjutjärnsstaket. År 1912 beslöts att en trottoar skulle byggas väster om kyrkan och 1921 omreglerades grasmattorna samt gångarna runt kyrkan.

Muutokset ja korjaukset

Vuonna 1780 alettiin pystyttää rappeutunutta kirkon muuria uudelleen ja päätettiin, että muurin linjaukset pohjoispuolella olisi samansuuntainen eteläpuolen linjauksen kanssa. Työ valmistui vuonna 1782. Kirkkomuurin muuttamisen myötä kirkkotarhasta tuli neliönmuotoinen ja viereinen katu sai yhtenäisen leveyden samalla kun luotiin avoin tila. Pietarsaaren asemakartassa vuodelta 1783 on neliönmuotoinen kirkkotarha sekä kirkon viereen muodostettu avoin tila. Myöhemmin hautausmaan lounaiskulmaa pienennettiin reunasta, minkä voi nähdä Bergerin hankkeessa Pietarsaaren tontinjärjestelyksi vuodelta 1835. Harald Andersinin asemakaavassa vuodelta 1920 kirkkotarha oli saanut nykyisen muodon. Kirkon ympärillä oleva muuri korvattiin matalalla valurautaidalla vuonna 1900. Vuonna 1912 päätettiin rakentaa jalkakäytävä kirkon länsipuolelle ja vuonna 1921 nurmikot ja kirkkoa ympäröivät käytävät järjestettiin uudelleen.

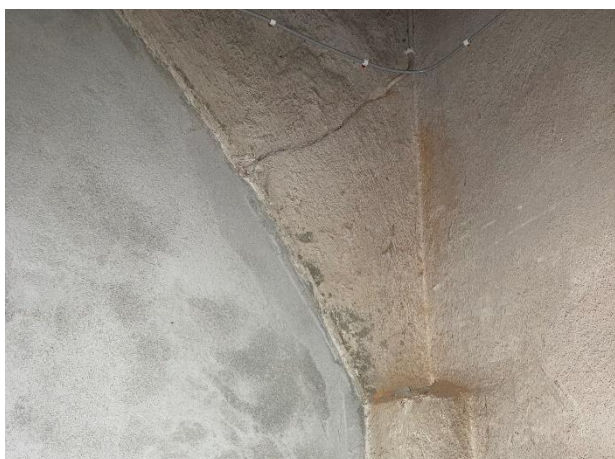

Kartor ovan: 1. Grundritning över Jakobstad, 2. Bergers projekt till tomtreglering och 3. Andersins stadsplan.
Yllä olevat kartat: 1. Pietarsaaren asemakartta, 2. Bergerin tontinjärjestelyhanke ja 3. Andersinin asemakaava.

Inuti gravkapellet har flera ändringar gjorts genom tiderna: innerväggar har rivits (nr. 1 och 6), valvöppningar har gjorts (nr. 2 och 4), varav nr. 4 senare har murats igen, dörrar har murats igen (nr. 3 och 5), golvet har sänkts (nr.7) i nivå med trottoaren på Kyrkogatan för enkel användning av likvagnshuset. Man har även öppnat upp fasaden på likvagnshuset mot Kyrkogatan genom en ny dörr.

Hautakappelin sisällä on tehty useita muutoksia ajan saatossa: väliseiniä on purettu (nrot 1 ja 6), holvi-aukkoja on tehty (nrot 2 ja 4), joista nro 4 on myöhemmin muurattu umpeen, oviaukkoja on muurattu umpeen (nrot 3 ja 5), lattiaa on laskettu (nro 7) Kirkkokadun jalkakäytävän tasolle, jotta ruumisvaunurakennusta olisi helpompi käyttää. Ruumisvaunurakennuksen julkisivu Kirkkokadun puolelle on myös avattu uudella ovelta.

Den igenmurade valvöppningen (nr. 4 på bilden).
Den igenmurade valvöppningen (nr. 4 på bilden).

Igenmurad dörröppning (nr. 5 på bilden).
Umpeen muurattu oviaukko (kuvassa nro 5).

Igenmurad dörr mot kyrkogården (nr. 3 på bilden).
Igenmurad dörr mot kyrkogården (nr. 3 på bilden).

Nyare dörröppning mot Kyrkogatan.
Uudempi oviaukko Kirkkokadun suuntaan.

Kvarter 7: Gamla servicestationen

Kortteli 7: Vanha huoltoasema

Allmänt

Den tidigare servicestationsbyggnaden ritad av arkitekt Runar Eklund och uppförd år 1932, är en låg byggnad som representerar modernistisk funktionalism. I detaljplanen från 1989 anvisas fastigheten som ett kvartersområde för affärsbyggnader, vars miljö bevaras (KL/s). Även själva byggnaden skyddas i detaljplanen. Byggnaden ingår i området "stenstaden" som nämns i kulturmiljöprogrammet för Jakobstads stadskärna från år 2009.

Ändringar och renoveringar

År 1931 köpte Finska Shell A/B den nybildade tomten och redan år 1932 har Shell byggt en bensinstation på tomten. År 1949 beviljas lov för tillbyggnad av smörjhall och tvätthall.

Yleistä

Arkkitehti Runar Eklundin suunnittelema, vuonna 1932 rakennettu, entinen huoltoasemarakennus on modernistista funktionalismia edustava matala rakennus. Vuoden 1989 asemakaavassa kiinteistö osoitetaan liikerakennusten korttelialueeksi, jolla ympäristö säilytetään (KL/s). Myös itse rakennus on suojeltu asemakaavassa. Rakennus kuuluu Pietarsaaren kaupungin keskustan kulttuuriympäristöohjelmassa (2009) mainittuun kivikaupunkialueeseen.

Muutokset ja korjaukset

Vuonna 1931 Finska Shell A/B osti vastamuodostetun tontin ja jo vuonna 1932 Shell oli rakentanut tontille huoltoaseman. Vuonna 1949 myönnettiin lupa rasvaushallin ja pesuhallin lisärakentamiseen.

Servicestationen Shell.

Shellin huoltoasema.

Shell flyttat ut är det oklart vad tomten och byggnaden ska användas till. Genom åren föreslås bland annat bilparkering, konsthall, diskotek, utställningslokal, café och park. Tekniska verket använder under tiden tomten och smörjhallen som reparationshall och depå för sina fordon. År 1987 börjar Pizzeria Visa Grande arrendera tomten och byggnaden. Taket över bensinpumparna förses med väggar och blir en del av restaurangen. Även smörj- och tvätthallarna byggs om till en del av restaurangen. År 2004 beviljades lov för att riva den befintliga ingången mot Styrmansgatan och i stället bygga två nya ingångar. Därtill har flera inre ändringar gjorts genom åren. År 2014 bytte stället ägare och namn till Black Sheep Pub & Terrace. Denna krog har ännu idag verksamhet på stället.

uutta huoltoasemaa, mutta Shellin muutettua pois on epäselvää, mihin tonttia ja rakennusta aiotaan käyttää. Vuosien varrella ehdotetaan muun muassa pysäköintiä, taidehallia, diskoa, näyttelytilaa, kahvilaa ja puistoa. Tekninen virasto käyttää sillä välin tonttia ja rasvaushallia ajoneuvojensa korjaushallina ja varikkona. Vuonna 1987 Pizzeria Visa Grande alkaa vuokrata tonttia ja rakennusta. Bensiinipumppujen yllä oleva katto saa seinät ja siitä tulee osa ravintolaa. Myös rasvaus- ja pesuhallit muutetaan osaksi ravintolaa. Vuonna 2004 myönnettiin lupa purkaa Perämiehenkadun suuntainen sisäänkäynti ja rakentaa kaksi uutta sisäänkäyntiä sen tilalle. Sisätiloissa on vuosien varrella tehty useita muutoksia. Vuonna 2014 paikka vaihtoi omistajaa ja nimeksi tuli Black Sheep Pub & Terrace. Ravintola on edelleen toiminnassa samassa paikassa.

Pizzeria Visa Grande ca år 1990.

Pizzeria Visa Grande suunnilleen vuonna 1990.

Konklusion

Byggnaden har sedan den byggdes genomgått flera ändringar och reoveringar, vilket medfört att dess ursprungliga uttryck förändrats väsentligt. Inne i byggnaden kan man dock fortfarande se var tvätt- och smörjgroparna funnits samt delar av den gamla fasaden under taket vid bensinpumparna.

Johtopäätös

Rakentamisen jälkeen rakennukseen on tehty useita muutoksia ja korjauksia, mikä on johtanut siihen, että sen alkuperäinen ilme on muuttunut olennaisesti. Rakennuksen sisällä on kuitenkin edelleen nähtävissä pesu- ja rasvauskuoppien sijainti sekä osia vanhasta julkisivusta bensiinipumppujen katon alla.

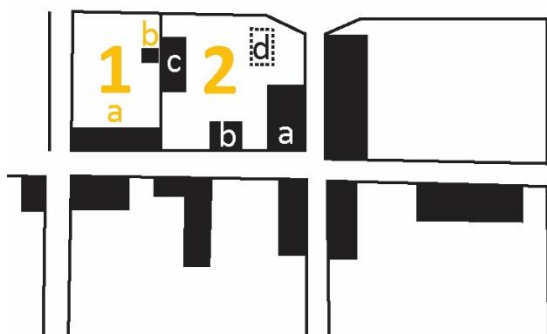
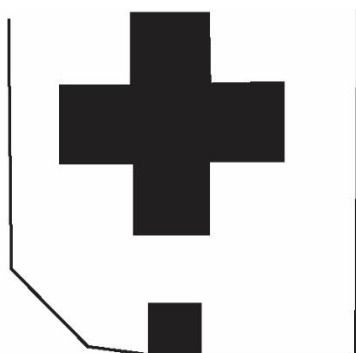
*Delar av den gamla fasaden.
Osia vanhasta julkisivusta.*

*Den gamla smörjgropen i golvet.
Vanha rasvauskuoppa lattiassa.*

Bremergården och Frans Malms gård

Innan den tidigare bensinstationsbyggnaden uppfördes på tomten fanns två gårdar där; Bremergården byggd år 1731 och Frans Malms gård byggd år 1790, båda med tillhörande mindre byggnader. Bremergården ägdes av ett borgarsläkte, Bremer, och är byggd på 1730-talet. Huvudbyggnaden (a) och ett par uthus (b) flyttades till Fäboda i samband med att staden löste in tomten år 1931. Byggnaden används idag som sommarstuga i Fäboda och är skyddad enligt lagen om skyddande av byggnadsarvet. Frans Malms gård var en så kallad kaptensgård byggd 1790. Under 1800-talet bodde olika sjökaptener i gården. 1926 revs huvudbyggnaden (a) och tvättstugan (b) inför breddningen av Storgatan och 1931 revs den mindre gården (c).

1. Bremergården
 - a. Huvudbyggnad – Päärakennus
 - b. Uthus – Ulkorakennus
2. Frans Malms gård – Frans Malmin talo
 - a. Huvudbyggnad – Päärakennus
 - b. Tvättstuga – Pyykkitupa
 - c. Mindre gård – Pienempi talo
 - d. Adèle Malms gård, (byggd senare) – Adèle Mamin talo (myöhemmin rakennettu)

Bremergården ja Frans Malmin talo

Ennen entisen huoltoasemarakennuksen rakentamista tontille siellä oli kaksi taloa: vuonna 1731 rakennettu Bremergården ja vuonna 1790 rakennettu Frans Malmin talo, molemmat pienempine rakennuksineen. Bremerin porvarisuku omisti 1730-luvulla rakennetun Bremergårdenin. Päärakennus (a) ja pari ulkorakennusta (b) siirrettiin Fäbodaan kaupungin lunastaessa tontin vuonna 1931. Rakennusta käytetään nykyään kesämökkinä Fäbodassa ja se on suojeltu lailla rakennusperinnön suojelemisesta. Frans Malmin talo oli vuonna 1790 rakennettu niin sanottu kapteenintalo. 1800-luvulla talossa asui useita merikapteeneja. Vuonna 1926 päärakennus (a) ja pesutupa (b) purettiin Isonkadun levennystä varten ja pienempi talo (c) purettiin vuonna 1931.

*Frans Malms gård ca 1920.
Frans Malms gård. Frans Malmin talo.*

Styrmansgatan mellan Storgatan och Visasbacken ca år 1920. Bremergården är den andra byggnaden uppifrån på vänster sida av gatan. Perämiehenkatu Isokadun ja Visasmäen välissä suunnilleen vuonna 1920. Bremergården on toinen rakennus ylhäältä kadun vasemmalla puolella.

*Frans Malms gård och Adèle Malms gård.
Frans Malmin talo ja Adèle Malmin talo.*

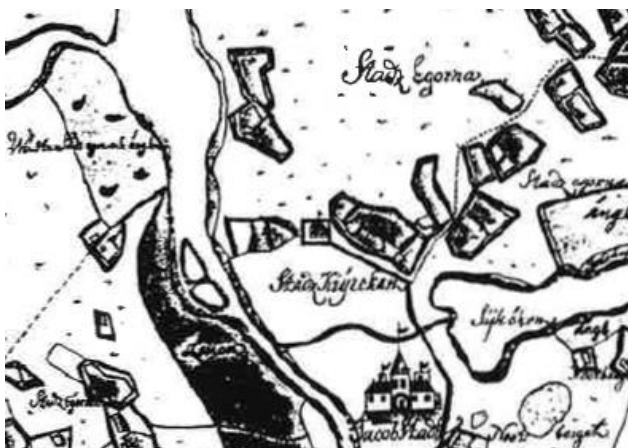

*Adèle Malms gård på 1920-talet.
Adèle Malmin talo 1920-luvulla.*

Kvarter 9

Allmänt

Kvarteret ligger på Jakobstads äldsta bebyggda område. På J. Gieddas karta över Jakobstad från år 1693 kan man se att området väster om kyrkan varit bebyggt redan vid den tidpunkten och att nuvarande tomtgräns mot Concordiaskvären ligger på samma ställe som stadens norra gräns för bebyggelsen låg år 1693. Norr om stadens bebyggelse fanns då endast åkrar och skog. Concordiaskvären är den gamla Kyrkåkern och har aldrig varit bebyggt. Parken formades i och med Bertel Jungs stadsplan från år 1906. I gällande detaljplan från år 2011 reserveras tomt 26, belägen intill Visasbacken, som ett kvartersområde för bostads-, affärs- och kontorsbyggnader (AL). Man tillåts bygga högst två våningar mot Styrmansgatan och 3 4/5 våningar mot Concordiagränden. Byggnadsrätten begränsas till 2050 m² våningsyta. Tomt 27b och 28, belägna intill Styrmansgatan, reserveras som ett kvartersområde för flervåningshus (AK). Tomt 27a och 3, belägna intill Concordiagränden reserveras som ett kvartersområde för fristående småhus (AO) och båda byggnaderna skyddas (sr) i detaljplanen. Concordiaskvären reserveras som ett område där miljön bevaras (VP/s).

J. Gieddas karta över Jakobstad, 1693.
Pietarsaaren kartta, J. Giedda 1693.

Träbebyggelse

Innan den rappade funktionalistiska affärsbyggnaden uppfördes på tomt 26, utgjordes den ursprungliga bebyggelsen i kvarteret av småskalig och enhetlig träbebyggelse. Den enda byggnaden i kvarteret som bevarats från den tiden är träbyggnaden på tomt 3, byggd på 1800-talet.

Kortteli 9

Yleistä

Kortteli sijaitsee Pietarsaaren vanhimmalla rakennetulla alueella. J. Gieddan Pietarsaaren kartasta vuodelta 1693 näkee, että kirkon länsipuolella oleva alue on jo siihen aikaan ollut rakennettuna ja että nykyinen tontinraja Concordia-aukiolle on samassa paikassa, kuin kaupungin asutuksen pohjoisraja vuonna 1693. Rakennetun kaupungin pohjoispuolella oli tuolloin vain peltoja ja metsää. Concordia-aukio on vanha Kirkonpelto eikä se koskaan ole ollut rakennettuna. Puisto sai muotonsa Bertel Jungin vuoden 1906 asemakaavan myötä. Voimassa olevassa asemakaavassa vuodelta 2011 tontti 26, joka sijaitsee Visasmäen vieressä, varataan asuin-, liike- ja toimistorakennusten korttelialueeksi (AL). Perämiehenkadun puolelle saa rakentaa korkeintaan kaksi kerrosta ja Concordiankujalle päin 3 4/5 kerrosta. Rakennusoikeus on rajoitettu 2050 m² kerrosalaan. Tontit 27b ja 28 Perämiehenkadun varrella varataan asuinkerrostalojen korttelialueeksi (AK). Tontit 27a ja 3 Concordiankujan varrella varataan erillispientalojen korttelialueeksi (AO) ja molemmat rakennukset suojellaan asemakaavassa (sr). Concordia-aukio varataan alueeksi, jolla ympäristö suojellaan (VP/s).

Foto från 1920-talet av kvarter 9.
Kuva korttelista 9 1920-luvulta.

Puurakentaminen

Ennen kuin tontille 26 rakennettiin rapattu funktionalistinen liikerakennus, korttelin alkuperäiset rakennukset koostuivat pienimuotoisesta ja yhtenäisestä puurakentamisesta. Korttelin ainoa tältä ajalta säilynyt rakennus on 1800-luvulla rakennettu puurakennus tontilla 3.

Tomt 26, gamla Mattssons tomt

På tomten finns två byggnader: ett affärshus (huvudbyggnad) ritat av arkitekt August Åkerholm år 1935, byggt följande år och en lagerbyggnad ritad av byggmästare Walter Sundgren och byggd år 1941. Byggnaderna ligger i utkanten av området "stenstaden" som nämns i kulturmiljöprogrammet för Jakobstads stadskärna från år 2009. Affärsbyggnaden har i någon mån drag av tidig modernistisk funktionalism i dess enkla geometriska form, putsade ljusa fasad, svaga taklutning, korta takutsprång och horisontella fönsterrader. Båda byggnaderna står idag tomma.

*Affärshuset på gamla Mattssons tomt.
Liikerakennus vanhan Mattssonin tontilla.*

Tontti 26, vanhan Mattssonin tontti

Tontilla on kaksi rakennusta: arkkitehti August Åkerholmin vuonna 1935 suunnittelema ja seuraavana vuonna rakennettu liikerakennus (päärakennus) ja vuonna 1941 rakennettu rakennusmestari Walter Sundgrenin suunnittelema varastorakennus. Rakennukset ovat Pietarsaaren kaupungin keskustan kulttuuriympäristöohjelmassa (2009) mainitun kivikaupunkialueen laidalla. Liikerakennuksessa on jonkin verran piirteitä varhaisesta modernistisesta funktionalismista yksinkertaisella geometrisellä muodolla, rapatulla vaalealla julkisivullaan, kattonsa pienellä kaltevuudella ja lyhyillä räystäillä ja vaakasuorilla ikkunarivillään. Molemmat rakennukset ovat nykyään tyhjiään.

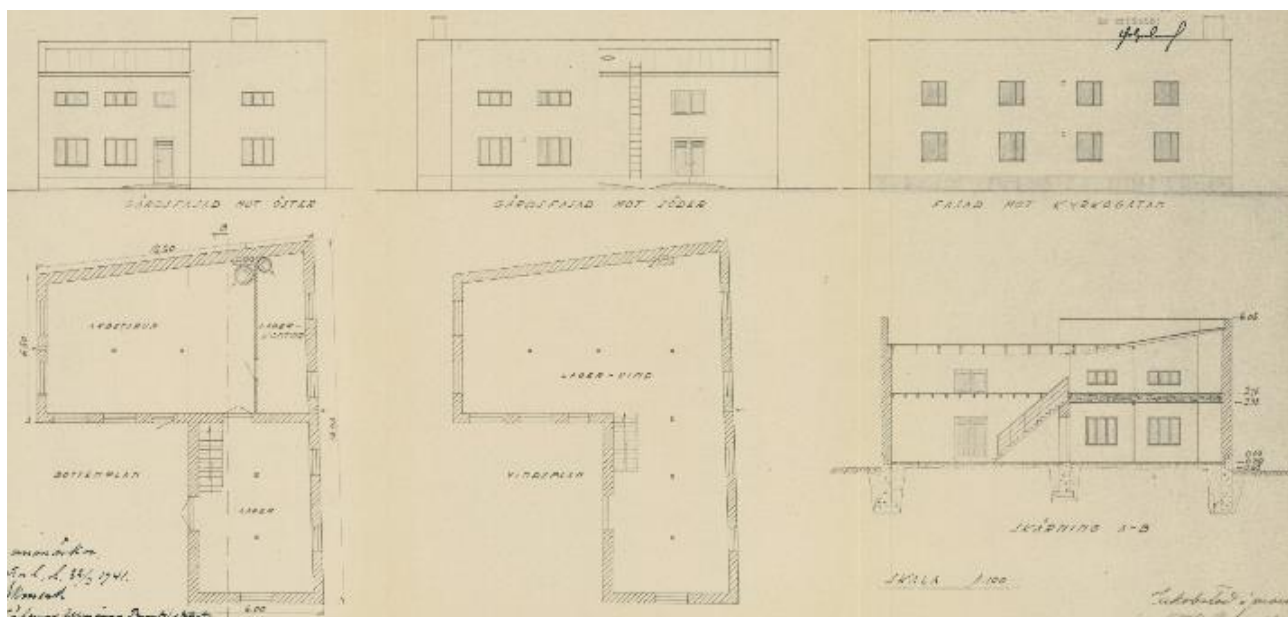
*Lagerbyggnaden på gamla Mattssons tomt.
Varastorakennus vanhan Mattssonin tontilla.*

Ändringar och renoveringar

Lagerbyggnaden har inte beviljats några tillstånd eller lov för ombyggnad efter det beviljade byggnadslovet år 1941.

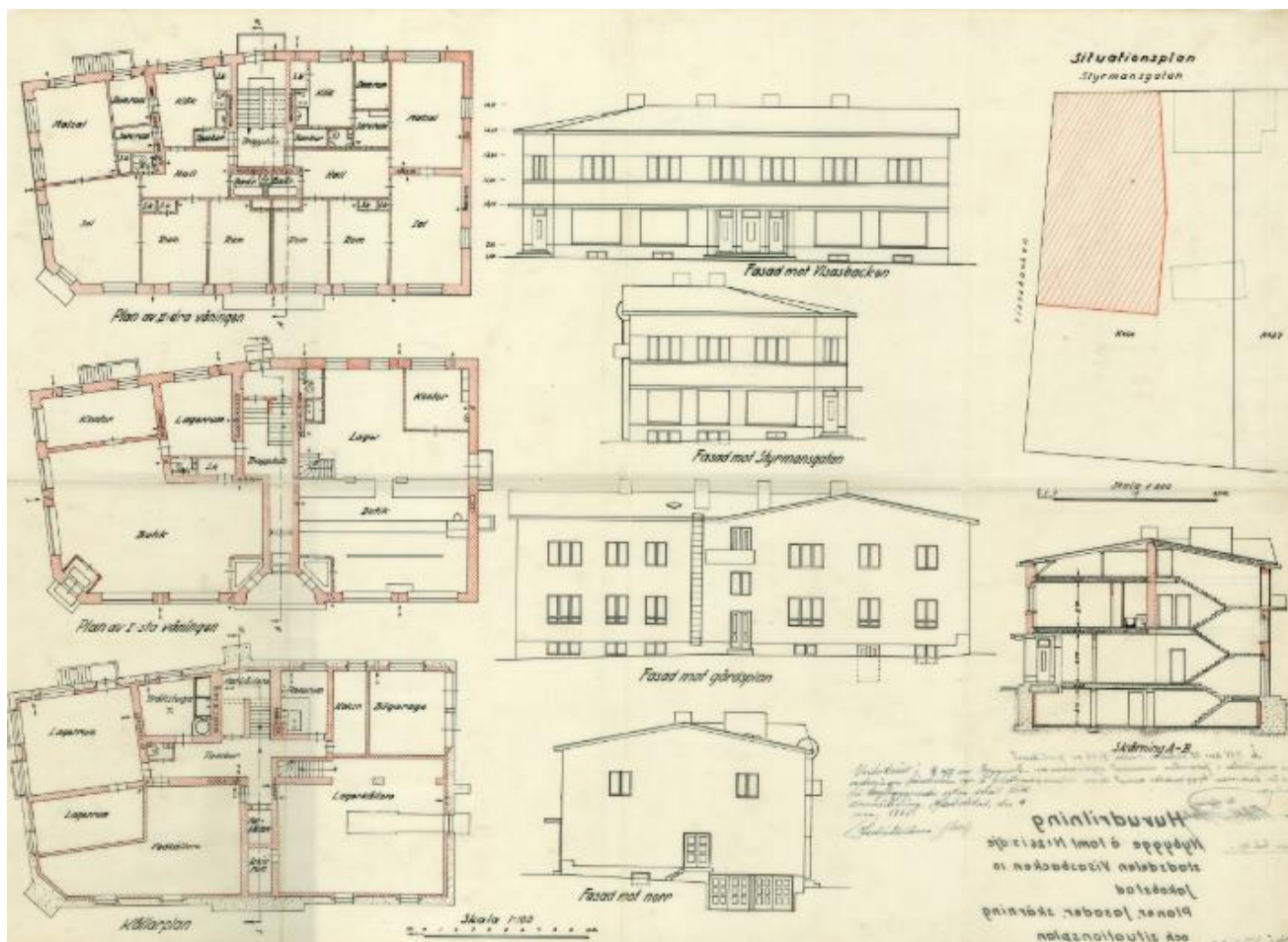
Muutokset ja korjaukset

Varastorakennukselle ei ole myönnetty muutosrakennuslupia vuonna 1941 myönnetyn rakennusluvan jälkeen.

Ursprungliga ritningar för lagerbyggnaden.

Varastorakennuksen alkuperäiset piirustukset.

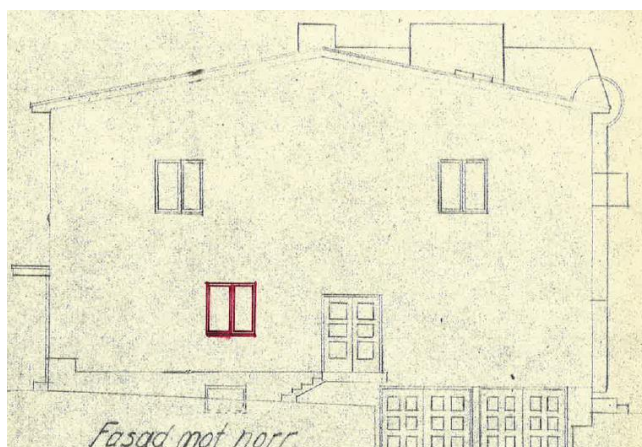

Ursprungliga ritningar för affärsbyggnaden.

Liikerakennuksen alkuperäiset piirustukset.

År 1950 försågs affärsbyggnadens norra fasad med ett nytt fönster. Ritningar för en provisorisk tillbyggnad på dess västra fasad godkändes år 1956 och skulle enligt byggnadslovet rivas senast 30.4.1961. Tillbyggnaden står dock fortfarande kvar.

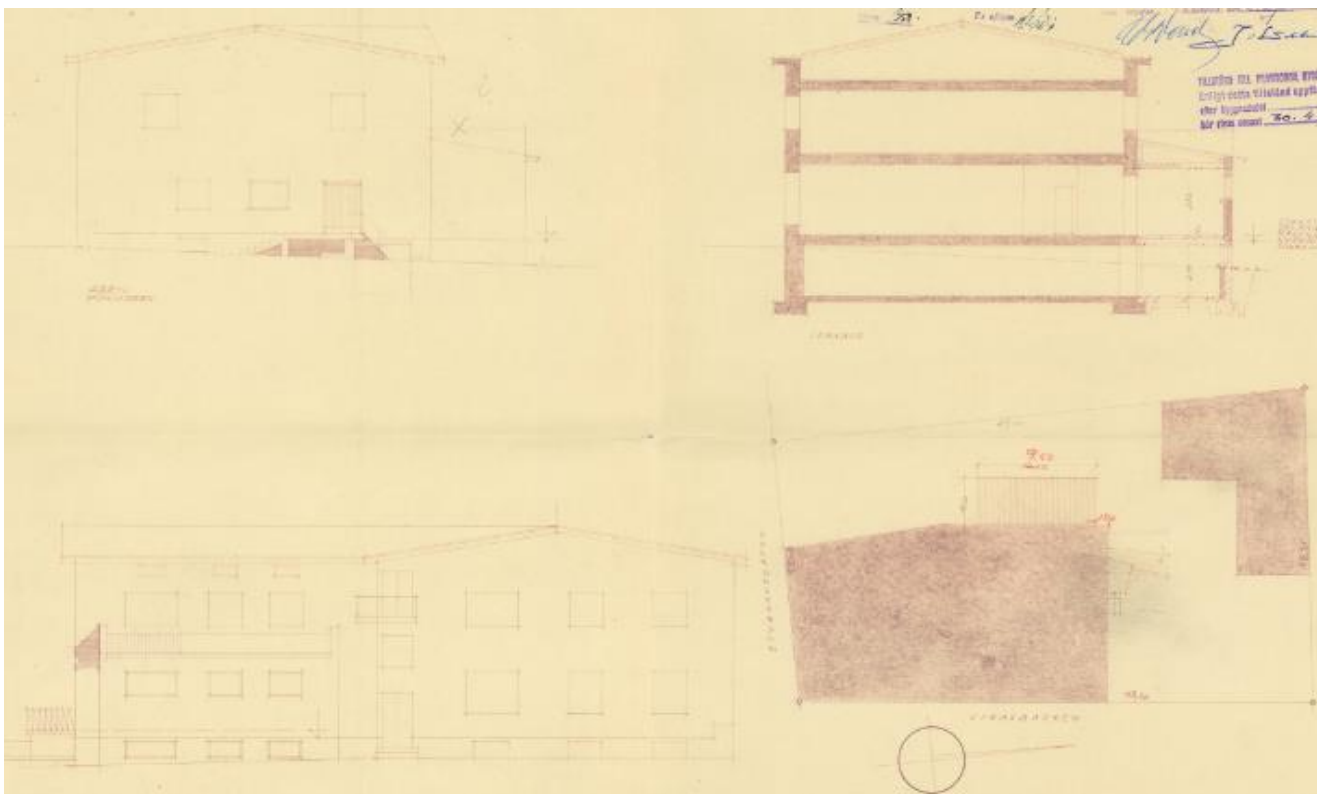
Vuonna 1950 liikerakennuksen pohjoiseen julkisivuun asennettiin uusi ikkuna. Läntisen julkisivun väliaikaisen lisärakennuksen piirustukset hyväksyttiin vuonna 1956, ja se oli rakennusluvan mukaan purettava viimeistään 30.4.1961. Lisärakennus on kuitenkin edelleen olemassa.

Nytt fönster på norra fasaden, 1950.
Pohjoisen julkisivun uusi ikkuna, 1950.

Tillbyggnaden på affärshusets västra fasad, 1956.
Liiketalon läntisen julkisivun lisärakennus, 1956.

Ritningarna för den provisoriska tillbyggnaden.

Väliaikaisen lisärakennuksen piirustukset.

Konklusion

Båda byggnaderna har bevarats i tämligen ursprungligt skick, bortsett från affärshusets tillbyggnad mot gården. De representerar dock inte tydligt någon särskild arkitekturstil, men ingår i byggnadshelheten stenstaden.

Johtopäätös

Molemmat rakennukset ovat säilyneet jotakuinkin alkuperäisessä kunnossa, lukuun ottamatta liikerakennuksen pihan puolista lisärakennusta. Ne eivät kuitenkaan edusta selkeästi mitään tiettyä arkkitehtuurityyliä, mutta kuuluvat kivikaupungin rakennuskokonaisuuteen.

Malmbergs, Tasts och Lingonblads gårdar

På 1700-talet bestod tomt 26 av fem små tomter och på 1800-talet fusionerades de till tre. I hörnet Visasbacken-Styrmansgatan fanns i början av 1900-talet Malmbergs gård och bredvid den längs Styrmansgatan västerut Tasts gård. På tomt nr 100, från Malmbergs gård mot brandkårshuset, stod sjöman Lingonblads gård. Det var Viktor "Kongo-Andersson" Andersson som köpte den nuvarande tomtens tre delar år 1933, 1936 och 1938. Han rev då bort de gamla trähusen som fanns där och lät uppföra de två byggnader som finns kvar idag. De första hyresgästerna i nedre våningens två affärslokaler var Atti Holmströms bilaffär och Alkoholliike. År 1941 har också Jakobstads Velociped- och Vulkaniseringsaffär flyttat in. Följande år har vulkaniseringsaffären ersatts av Bröderna Mattssons velocipedaffär som har flyttat in i före detta Atti Holmströms affär. Sommaren 1965 flyttar Alkoholliike ut och Bilförsäljning O. Rautamo

Malmbergin, Tastin och Lingonbladintalon

1700-luvulla tontti 26 koostui viidestä pienestä tontista ja 1800-luvulla ne yhdistettiin kolmeksi. Visasmäen ja Perämiehenkadun kulmassa sijaitsi 1900-luvun alussa Malmbergin talo ja sen vieressä, länteen Perämiehenkadulla, Tastin talo. Tontilla nro 100, Malmbergin talolta kohti palokunnantaloa oli merimies Lingonbladintalo. Viktor "Kongo-Andersson" Andersson osti nykyisen tontin kolme osaa vuosina 1933, 1936 ja 1938. Hän purki tuolloin siellä olevat vanhat puutalot ja rakennutti nykyään tontilla sijaitsevat kaksi rakennusta. Alakerran kahden liiketilan ensimmäiset vuokralaiset olivat Atti Holmströmin autoliike ja Alkoholiliike. Vuonna 1941 tiloihin on muuttanut myös Jakobstads Velociped- ja Vulkaniseringsaffär. Seuraavana vuonna vulkanointiliikkeen korvasi Veljekset Mattssonin pyöräliike, joka muutti entiseen Atti Holmströmin kauppaan. Kesällä 1965 Alkoholiliike muuttaa pois ja Automyynti O. Rautamo muuttaa heidän tiloihinsa.

flyttar in i deras lokaler. Bilhallen fanns, och finns fortfarande kvar, i källaren på granntomten med infart från Styrmansgatan. Senare tog Mattssons över hela nedre våningen. Bostadsutrymmena på andra våningen hyrdes ut de första åren före Anderssons familj själv flyttade dit 1941. Efter att de flyttat ut igen utvidgade Mattssons affären till andra våningen. Lagerbyggnaden användes till en början för service av mopeder medan cyklar plockades ihop och fixades i huvudbyggnaden. Senare var lagerbyggnaden känd som "pedvärkstan".

*Visasbacken, sjöman Lingonblads gård och brandkårshuset på 1920-talet.
Visasmäki, merimies Lingonbladins talo ja palokunnantalo 1920-luvulla.*

Autohalli oli, ja on edelleen, naapuritontin kellarissa, jonne ajettiin Perämiehenkadulta. Myöhemmin Mattsson sai koko alakerran käyttöönsä. Toisen kerroksen asuintilat annettiin vuokralle ensimmäisinä vuosina, ennen kuin Anderssonin perhe muutti itse sinne vuonna 1941. Mattssonin kauppa laajeni toiseen kerrokseen, kun perhe oli muuttanut pois. Varastorakennusta käytettiin aluksi mopojen huoltoon, kun taas polkupyörät koottiin ja korjattiin päärakennuksessa. Myöhemmin varastorakennus tunnettiin pyöräkorjaamona.

*Korsningen Styrmansgatan-Visasbacken och Malmbergin gård, foto från 1920-talet.
Perämiehenkadun ja Visasmäen risteys ja Malmbergin talo, kuva 1920-luvulta.*

*Concordiagränden och sjöman Lingonblads gård.
Concordiankuja ja merimies Lingonbladins talo.*

*Foto från 1920-talet, Tasts gård nere till höger i bild.
Kuva 1920-luvulta, Tastin talo kuvassa oikealla alhaalla.*

Tomt 3

Före Hamngatans bebyggelse uppstod, var tomtens stadens nordvästra bebyggda hörn. Nedanför tomtens fanns stadsfjärden (vid nuvarande Loveret/Pedersesplanaden) och mot norr Kyrkåkern (vid nuvarande Concordiaskvären). På tomtens finns tre byggnader: ett bostadshus byggt i två etapper åren 1833 och 1843, ett fähus byggt år 1849 och en ekonomibyggnad uppförd någon gång mellan 2004 och 2011. Bostadshuset är skyddat i gällande detaljplan.

Tontti 3

Ennen Satamakadun asutusta tontti oli kaupungin luoteinen rakennettu kulma. Tontin alapuolella sijaittivat kaupunginselkä (nykyisen Loveretin/Pietarinpuistikon kohdalla) ja pohjoisessa Kirkonpelto (nykyisen Concordia-aukion kohdalla). Tontilla on kolme rakennusta: kahdessa vaiheessa vuosina 1833 ja 1843 rakennettu asuinrakennus, vuonna 1849 rakennettu navetta ja jossain vaiheessa vuosien 2004 ja 2011 välillä rakennettu talousrakennus. Asuinrakennus on suojeltu voimassa olevassa asemakaavassa.

Före detta magasinet och bostadshuset på tomt 3.

Ändringar och renoveringar

Redan på 1820-talet bodde sjömannen Anders Strömmer på tomten. Han blev senare styrman och lät bygga ett nytt bostadshus åt sin familj i två etapper, halva byggdes 1833 och andra halvan 1843. Huset står kvar på tomten än idag. Familjen Strömmer bodde kvar i huset fram till år 1880, och därefter bodde läraren Peder Granberg där. År 1890-1914 bodde kapten Josef Röösgren med sin familj i gården. År 1914 köptes gården upp av handelsmannen Herman Lundström och hans släkt bor kvar där ännu idag. Fähuset fick senare bli magasin och vid en stor renovering i början av 2000-talet byggdes magasinet och bostadsbyggnaden ihop. I magasin delen inrymdes då bastu, duschrum, grovkök och sovloft.

Konklusion

År 2003 belönade Ebba Brahesamfundet renoverarna med sitt diplom "för en betydelsefull insats i bevarandet av Jakobstads byggnadshistoria". Byggnaderna har bevarats väl och i gott skick.

Tomt 27a

På tomten finns ett egnahemshus ritat år 1950 av Kalle Kannela/Kaunela, slutsynen gjordes år 1954. Vid den här tiden satt tomten ihop med tomt 27b, men år 1961 delades den i två separata tomter. Bostadshuset är skyddat i den gällande detaljplanen.

*Bostadshuset sett från Concordiaskvären.
Asuintalo Concordia-aukiolta katsottuna.*

Entinen makasiini ja asuinrakennus tontilla 3.

Muutokset ja korjaukset

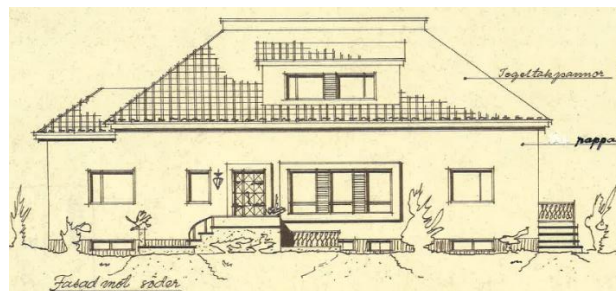
Merimies Anders Strömmer asui tontilla jo 1820-luvulla. Hänestä tuli myöhemmin perämies ja hän rakennutti perheelleen uuden asuinrakennuksen kahdessa vaiheessa, puolet rakennettiin vuonna 1833 ja puolet vuonna 1843. Talo on edelleen tontilla. Strömmerin perhe asui talossa vuoteen 1880, minkä jälkeen siellä asui opettaja Peder Granberg. Vuosina 1890–1914 kapteeni Josef Röösgren perheineen asui talossa. Vuonna 1914 kauppias Herman Lundström osti tilan ja hänen sukunsa asuu siinä vielä tänään. Navetasta tuli myöhemmin makasiini ja ison remontin yhteydessä 2000-luvun alussa makasiini ja asuinrakennus yhdistettiin. Makasiiniosaan rakennettiin tuolloin sauna, suihkuhuone, apukeittiö ja makuuparvi.

Johtopäätös

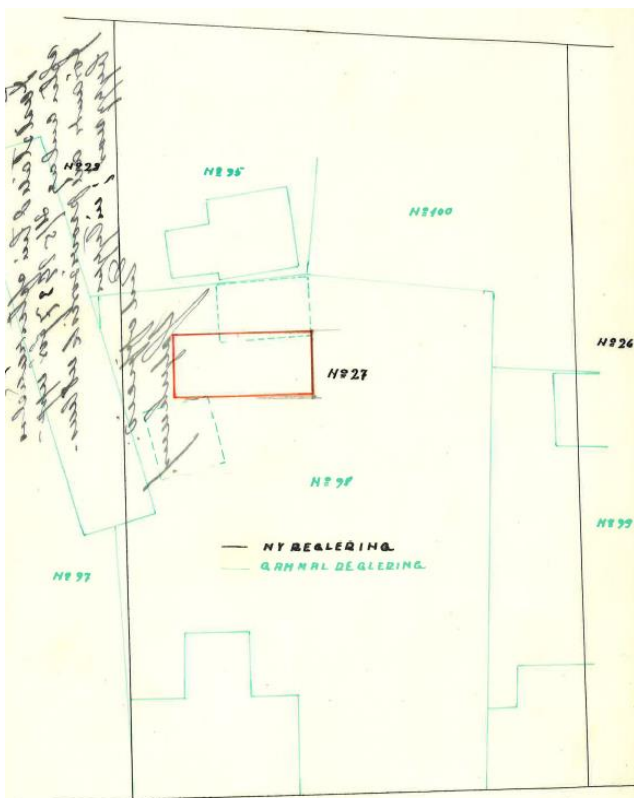
Vuonna 2003 Ebba Brahesamfundet palkitsi remontoijat diplomilla "merkittävästä panoksesta Pietarsaaren rakennushistorian säilyttämisessä". Rakennukset ovat säilyneet hyvin ja hyväkuntoisina.

Tontti 27a

Tontilla on Kalle Kannelan/Kaunelan vuonna 1950 suunnittelema omakotitalo. Loppukatselmus tehtiin vuonna 1954. Tähän aikaan tontti oli yhdistetty tonttiin 27b, mutta vuonna 1961 se jaettiin kahteen tonttiin. Asuintalo on suojeltu voimassa olevassa asemakaavassa.

*Concordiaskvären.
Concordia-aukio.*

Ny tomtreglering i svart och gammal i grönt.
Uusi tontinjärjestely mustalla ja vanha vihreällä.

Konklusion

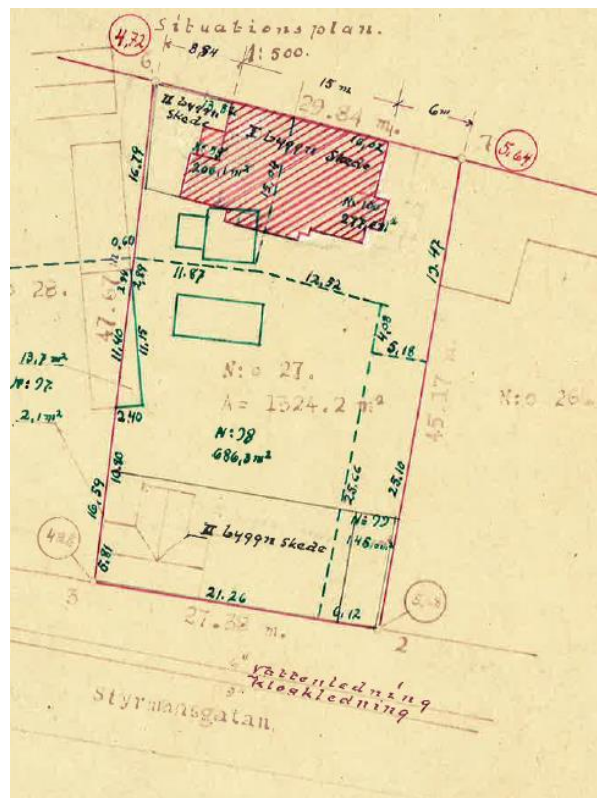
Inga tillstånd eller lov har beviljats för ändring av bygganden. Bostadshuset är välbevarat både med tanke på stil och uttryck.

Tomt 27b

Tomten bildades år 1961 när tomt 27 delades i två separata tomter. På tomten finns en trevåningsbyggnad ritad av Kirsti & Egil Nordin Arkitekt MNAL 1963, ritningen godkändes år 1964. Byggnaden är ett bostadshus med en bilhall i källaren. I källaren hade Bilförsäljning O. Rautamo bilar på 1960- och 70-talen, medan kontoret fanns i Mattssons hus på granntomten.

Våningshuset på tomten.
Kerrostalo tontilla.

Situationsplan över nybyggnation på tomten.
Tontin uudisrakentamisen asemapiirros.

Johtopäätös

Lupia ei ole myönnetty rakennuksen muuttamiseen. Asuinrakennus on hyvin säilynyt sekä tyylin että ilmaisuuden kannalta.

Tontti 27b

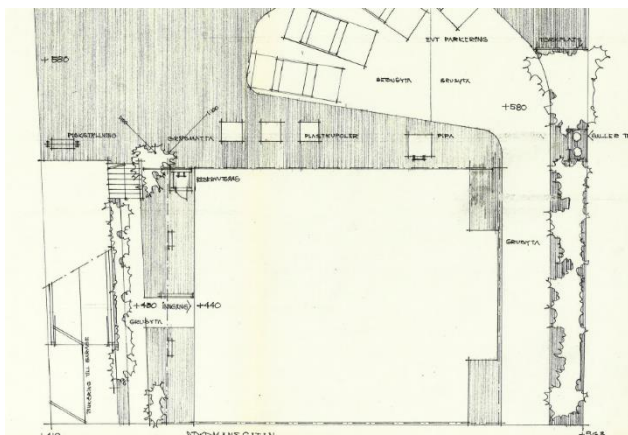
Tontti muodostettiin vuonna 1961, kun tontti 27 jaettiin kahdeksi erilliseksi tontiksi. Tontilla on Kirsti & Egil Nordin Arkitekt MNAL:n vuonna 1963 suunnittelema kolmikerroksinen rakennus, jonka piirustukset hyväksyttiin vuonna 1964. Rakennus on asuinrakennus, jonka kellarissa on autohalli. Automyynti O. Rautamolla oli autoja kellarissa 1960- ja 70-luvuilla, kun taas toimisto oli Mattssonin talossa naapuritontilla.

Infarten med ramp ner till f.d. bilhallen.
Sisäänajoramppi entiseen autohalliin.

Ändringar och renoveringar

Fasadrenovering har utförts år 2005–2006 och år 2017 beviljades lov för rörsanering. Även flera inre ändringar har gjorts.

Situationsplan och fasad mot Styrmansegatan enligt planeringen från 1963.

Konklusion

Byggnaden har restaurerats i enlighet med den ursprungliga planeringen och har bevarats i gott skick.

Tomt 28

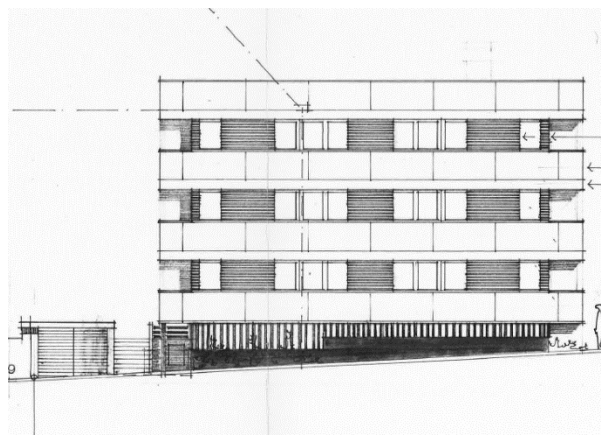
Gården var ursprungligen en envåningsbyggnad längs Strandgatan (Loveret) med gaveln mot Styrmansegatan. Byggåret är okänt, men redan på 1840-talet står en byggnad på platsen, troligen den samma som genom 1900-talet blivit tillbyggd, påbyggd med en andra våning och ombyggd i många repriser. Under 1800-talet och 1900-talets första hälft bodde olika privatpersoner i byggnaden. År 1951 köptes byggnaden av Jesu Kristi kyrka av sista dagars heliga för att användas som samlingslokal och år 1964 invigdes byggnaden till kapell. När mormonerna år 1970 invigde sin nya kyrka på Kittholmen, såldes byggnaden och har sedan dess varit i privat ägo och använts som bostadshus.

*Fasad mot Loveret.
Julkisivu Loveretille.*

Muutokset ja korjaukset

Julkisivuremontti on tehty vuosina 2005–2006 ja vuonna 2017 myönnettiin lupa putkisaneraukseen. Myös sisätiloissa on tehty useita muutoksia.

Asemapiirros ja julkisivu Perämiehenkadulle vuoden 1963 suunnittelun mukaan.

Johtopäätös

Rakennus on restauroitu alkuperäisen suunnittelun mukaan ja säilynyt hyväkuntoisena.

Tontti 28

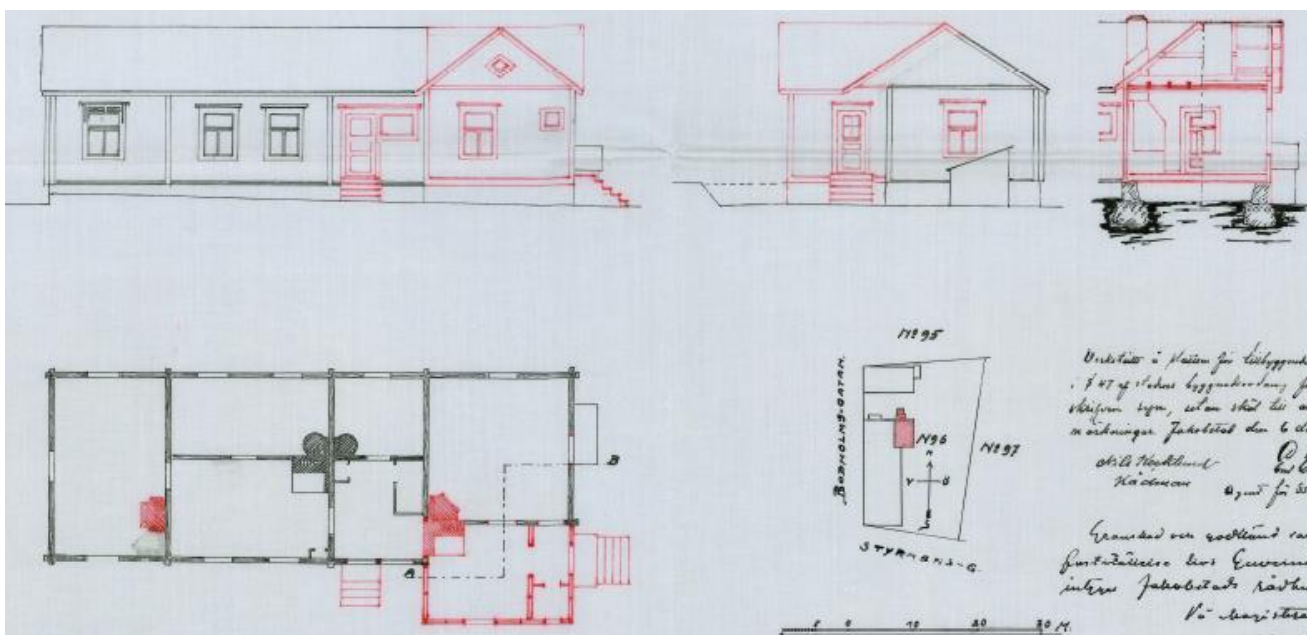
Talo oli alun perin yksikerroksinen, Rantakadun (Loveret) varrella sijaitseva rakennus, jonka pääty oli Perämiehenkadun suuntaan. Rakennusvuosi on tuntematon, mutta jo 1840-luvulla paikalla on rakennus, todennäköisesti sama rakennus, jota on laajennettu 1900-luvulla ja uudistettu moneen kertaan, ja johon on rakennettu toinen kerros. 1800-luvulla ja 1900-luvun ensimmäisellä puoliskolla rakennuksessa asui eri yksityishenkilöitä. Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkko osti rakennuksen kokoontumispaikaksi vuonna 1951 ja vuonna 1964 rakennus vihittiin kappeliksi. Kun mormonit vuonna 1970 vihkivät uuden kirkkonsa Kittholmassa käyttöön, rakennus myytiin ja se on sittemmin ollut yksityisessä omistuksessa ja asuinkäytössä.

*Fasader mot Loveret och Styrmansegatan.
Julkisivut Loveretille ja Perämiehenkadulle.*

Ändringar och renoveringar

Muutokset ja korjaukset

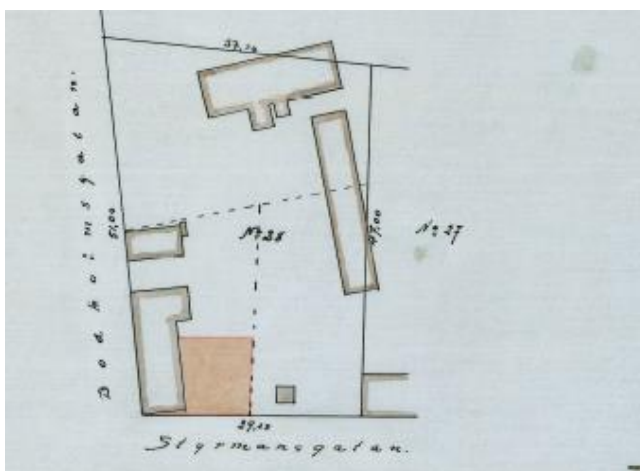
År 1915 godkändes ritningar för tillbyggnad av det bostadshus i en våning som då fanns på tomten.

Vuonna 1915 hyväksyttiin piirustukset tontilla tuolloin olleen yksikerroksisen asuinrakennuksen lisärakentamista varten.

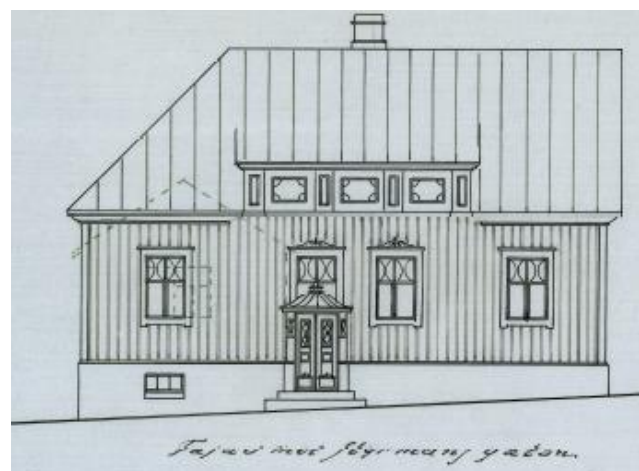

År 1920 godkändes ritningar till en höjning av byggnaden med en våning.

Vuonna 1920 hyväksyttiin piirustukset rakennuksen korottamiseksi yhdellä kerroksella.

År 1927 godkändes ritningar för en tillbyggnad mot öst längs Styrmansgatan.

Vuonna 1927 hyväksyttiin piirustukset lisärakennukselle itäpuolella Perämiehenkadulle päin.

År 1937 höjdes byggnaden med en våning i hörnet mot korsningen mellan Styrmansgatan och Loveret.

Konklusion

Många yttre och inre ändringar har gjorts genom åren. Idag syns i exteriören inget av den ursprungliga låga träbyggnaden.

Vuonna 1937 rakennusta korotettiin yhdellä kerroksella Perämiehenkadun ja Loveretin risteyksessä olevassa nurkassa.

Johtopäätös

Monia ulkoisia ja sisäisiä muutoksia on tehty vuosien varrella. Ulkoasussa ei ole nykyisin jälkiä alkuperäisestä matalasta puurakennuksesta.

Värdering

Denna byggnadsinventering och värdering har gjorts i samarbete med Österbottens regionala ansvarsmuseum och Jakobstads museum. Som stöd för värderingen har planläggningsavdelningens urvalskriterier från år 2021 använts (bilaga 6).

Arviointi

Tämä rakennusinventointi ja arviointi on tehty yhteistyössä Pohjanmaan alueellisen vastuumuseon ja Pietarsaaren museon kanssa. Arvioinnin tukena on käytetty kaavoitusosaston valintaperusteita vuodelta 2021 (liite 6).

Karta över inventeringsobjekten.

Karta inventointikohteista.

1. Kyrkan

Adress: Kyrkogatan 3
Fastighetsbeteckning: 598-3-15-55
Byggår: 1728–1731

Kulturhistoriskt värdefull	X
Byggnadshistoriskt värdefull	X
Landskapsmässigt/stadsbildsmässigt värdefull	X

1. Kirkko

Osoite: Kirkkokatu 3
Kiinteistötunnus: 598-3-15-55
Rakennusvuosi: 1728–1731

Kulttuurihistoriallisesti arvokas	X
Rakennushistoriallisesti arvokas	X
Maisemallisesti/kaupunkikuvallisesti arvokas	X

2. Klockstapeln

Adress: Kyrkogatan 3
Fastighetsbeteckning: 598-3-15-55
Byggår: 1742

Kulturhistoriskt värdefull	X
Byggnadshistoriskt värdefull	X
Landskapsmässigt/stadsbildsmässigt värdefull	X

2. Kellotapuli

Osoite: Kirkkokatu 3
Kiinteistötunnus: 598-3-15-55
Rakennusvuosi: 1742

Kulttuurihistoriallisesti arvokas	X
Rakennushistoriallisesti arvokas	X
Maisemallisesti/kaupunkikuvallisesti arvokas	X

3. Gamla gravkapellen

Adress: Kyrkogatan 3
Fastighetsbeteckning: 598-3-15-55
Byggår: 1778–1786

Kulturhistoriskt värdefull	X
Byggnadshistoriskt värdefull	X
Landskapsmässigt/stadsbildsmässigt värdefull	X

3. Entiset hautakappelit

Osoite: Kirkkokatu 3
Kiinteistötunnus: 598-3-15-55
Rakennusvuosi: 1778–1786

Kulttuurihistoriallisesti arvokas	X
Rakennushistoriallisesti arvokas	X
Maisemallisesti/kaupunkikuvallisesti arvokas	X

4. Kyrkogården

Adress: Kyrkogatan 3
Fastighetsbeteckning: 598-3-15-55

Kulturhistoriskt värdefull	X
Byggnadshistoriskt värdefull	
Landskapsmässigt/stadsbildsmässigt värdefull	X

4. Kirkkotarha

Osoite: Kirkkokatu 3
Kiinteistötunnus: 598-3-15-55

Kulttuurihistoriallisesti arvokas	X
Rakennushistoriallisesti arvokas	
Maisemallisesti/kaupunkikuvallisesti arvokas	X

5. Gamla servicestationen

Adress: Storgatan 20
Fastighetsbeteckning: 598-3-7-1
Byggår: 1932 och 1949

Kulturhistoriskt värdefull	X
Byggnadshistoriskt värdefull	X
Landskapsmässigt/stadsbildsmässigt värdefull	X

5. Entinen huoltoasema

Osoite: Isokatu 20
Kiinteistötunnus: 598-3-7-1
Rakennusvuosi: 1932 ja 1949

Kulttuurihistoriallisesti arvokas	X
Rakennushistoriallisesti arvokas	X
Maisemallisesti/kaupunkikuvallisesti arvokas	X

6. Transformator och utebar

Adress: Storgatan 20
Fastighetsbeteckning: 598-3-7-1
Byggår: -

Kulturhistoriskt värdefull	
Byggnadshistoriskt värdefull	
Landskapsmässigt/stadsbildsmässigt värdefull	

6. Muuntaja ja ulkobaari

Osoite: Isokatu 20
Kiinteistötunnus: 598-3-7-1
Rakennusvuosi: -

Kulttuurihistoriallisesti arvokas	
Rakennushistoriallisesti arvokas	
Maisemallisesti/kaupunkikuvallisesti arvokas	

7. Gamla Mattssons affärshus

Adress: Visasbacken 6
Fastighetsbeteckning: 598-3-9-26
Byggår: 1936

Kulturhistoriskt värdefull	X
Byggnadshistoriskt värdefull	X
Landskapsmässigt/stadsbildsmässigt värdefull	X

7. Vanha Mattssonin liikerakennus

Osoite: Visasmäki 6
Kiinteistötunnus: 598-3-9-26
Rakennusvuosi: 1936

Kulttuurihistoriallisesti arvokas	X
Rakennushistoriallisesti arvokas	X
Maisemallisesti/kaupunkikuvallisesti arvokas	X

8. Gammal lagerbyggnad

Adress: Visasbacken 6
Fastighetsbeteckning: 598-3-9-26
Byggår: 1941

Kulturhistoriskt värdefull	X
Byggnadshistoriskt värdefull	X
Landskapsmässigt/stadsbildsmässigt värdefull	X

8. Vanha varastorakennus

Osoite: Visasmäki 6
Kiinteistötunnus: 598-3-9-26
Rakennusvuosi: 1941

Kulttuurihistoriallisesti arvokas	X
Rakennushistoriallisesti arvokas	X
Maisemallisesti/kaupunkikuvallisesti arvokas	X

9. Bostadshus skyddat i detaljplanen

Adress: Concordiagränden 4
Fastighetsbeteckning: 598-3-9-1027
Byggår: Början av 1950-talet

Kulturhistoriskt värdefull	
Byggnadshistoriskt värdefull	X
Landskapsmässigt/stadsbildsmässigt värdefull	X

9. Asemakaavassa suojeltu asuintalo

Osoite: Concordiakuja 4
Kiinteistötunnus: 598-3-9-1027
Rakennusvuosi: 1950-luvun alussa

Kulttuurihistoriallisesti arvokas	
Rakennushistoriallisesti arvokas	X
Maisemallisesti/kaupunkikuvallisesti arvokas	X

10. Ekonomibygnad

Adress: Concordiagränden 4
Fastighetsbeteckning: 598-3-9-1027
Byggår:

Kulturhistoriskt värdefull	
Byggnadshistoriskt värdefull	
Landskapsmässigt/stadsbildsmässigt värdefull	

10. Talousrakennus

Osoite: Concordiakuja 4
Kiinteistötunnus: 598-3-9-1027
Rakennusvuosi:

Kulttuurihistoriallisesti arvokas	
Rakennushistoriallisesti arvokas	
Maisemallisesti/kaupunkikuvallisesti arvokas	

11. Bostadshus

Adress: Concordiagränden 6
Fastighetsbeteckning: 598-3-9-3
Byggår: 1833 och 1843

Kulturhistoriskt värdefull	X
Byggnadshistoriskt värdefull	X
Landskapsmässigt/stadsbildsmässigt värdefull	X

11. Asuinrakennus

Osoite: Concordiakuja 6
Kiinteistötunnus: 598-3-9-3
Rakennusvuosi: 1833 ja 1843

Kulttuurihistoriallisesti arvokas	X
Rakennushistoriallisesti arvokas	X
Maisemallisesti/kaupunkikuvallisesti arvokas	X

12. Gammal magasinbyggnad

Adress: Concordiagränden 6
Fastighetsbeteckning: 598-3-9-3
Byggår: 1849

Kulturhistoriskt värdefull	X
Byggnadshistoriskt värdefull	X
Landskapsmässigt/stadsbildsmässigt värdefull	X

12. Vanha makasiinirakennus

Osoite: Concordiakuja 6
Kiinteistötunnus: 598-3-9-3
Rakennusvuosi: 1849

Kulttuurihistoriallisesti arvokas	X
Rakennushistoriallisesti arvokas	X
Maisemallisesti/kaupunkikuvallisesti arvokas	X

13. Ekonomibyggнад

Adress: Concordiagränden 6
Fastighetsbeteckning: 598-3-9-3
Byggår: Någon gång mellan 2004 och 2011

Kulturhistoriskt värdefull	
Byggnadshistoriskt värdefull	
Landskapsmässigt/stadsbildsmässigt värdefull	

13. Talousrakennus

Osoite: Concordiakuja 6
Kiinteistötunnus: 598-3-9-3
Rakennusvuosi: Jossain vaiheessa vuosien 2004 ja 2011 välillä

Kulttuurihistoriallisesti arvokas	
Rakennushistoriallisesti arvokas	
Maisemallisesti/kaupunkikuvallisesti arvokas	

14. Bostadshus

Adress: Styrmansgatan 15
Fastighetsbeteckning: 598-3-9-28
Byggår: 1840- (?), 1910-, -20-, och -30-talet

Kulturhistoriskt värdefull	X
Byggnadshistoriskt värdefull	
Landskapsmässigt/stadsbildsmässigt värdefull	

14. Asuinrakennus

Osoite: Perämiehenkatu 15
Kiinteistötunnus: 598-3-9-28
Rakennusvuosi: 1840- (?), 1910-, -20-, ja -30-luvulla

Kulttuurihistoriallisesti arvokas	X
Rakennushistoriallisesti arvokas	
Maisemallisesti/kaupunkikuvallisesti arvokas	

15. Ekonomibygnad

Adress: Styrmansgatan 15
Fastighetsbeteckning: 598-3-9-28
Byggår:

Kulturhistoriskt värdefull	
Byggnadshistoriskt värdefull	
Landskapsmässigt/stadsbildsmässigt värdefull	

15. Talousrakennus

Osoite: Perämiehenkatu 15
Kiinteistötunnus: 598-3-9-28
Rakennusvuosi:

Kulttuurihistoriallisesti arvokas	
Rakennushistoriallisesti arvokas	
Maisemallisesti/kaupunkikuvallisesti arvokas	

16. Våningshus

Adress: Styrmansgatan 13
Fastighetsbeteckning: 598-3-9-2027
Byggår: 1960-talet

Kulturhistoriskt värdefull	
Byggnadshistoriskt värdefull	X
Landskapsmässigt/stadsbildsmässigt värdefull	

16. Kerrostalo

Osoite: Perämiehenkatu 13
Kiinteistötunnus: 598-3-9-2027
Rakennusvuosi: 1960-luvulla

Kulttuurihistoriallisesti arvokas	
Rakennushistoriallisesti arvokas	X
Maisemallisesti/kaupunkikuvallisesti arvokas	

17. Infart till garage

Adress: Styrmansgatan 13
Fastighetsbeteckning: 598-3-9-2027
Byggår: 1960-talet

Kulturhistoriskt värdefull	
Byggnadshistoriskt värdefull	
Landskapsmässigt/stadsbildsmässigt värdefull	

17. Autotallin sisäänajo

Osoite: Perämiehenkatu 13
Kiinteistötunnus: 598-3-9-2027
Rakennusvuosi: 1960-luvulla

Kulttuurihistoriallisesti arvokas	
Rakennushistoriallisesti arvokas	
Maisemallisesti/kaupunkikuvallisesti arvokas	

18. Concordiaskvären

Adress:

Fastighetsbeteckning: 598-3-9903-7

Byggår:

Kulturhistoriskt värdefull	X
Byggnadshistoriskt värdefull	
Landskapsmässigt/stadsbildsmässigt värdefull	X

18. Concordia-aukio

Osoite:

Kiinteistötunnus: 598-3-9903-7

Rakennusvuosi:

Kulttuurihistoriallisesti arvokas	X
Rakennushistoriallisesti arvokas	
Maisemallisesti/kaupunkikuvallisesti arvokas	X

Källor

Teemu Mökkönen, Pietarsaari – Jakobstad.
Kaupunkiarkeologinen inventointi

Vaasa- ja suurvalta-ajan kaupunkiarkeologinen
inventointiprojekti. Museovirasto,
Rakennushistorian osasto, 2002

Staden Jakobstads kulturmiljöutredning från år
2009

www.rky.fi

<https://www.jakobstadssvenskaforsamling.fi/kyrka-och-lokaler/jakobstads-kyrka>

Material från Jakobstads museum

Material från Jakobstads församling

Boken ”Jakobstads kyrka och församling 1731–
1931”

Museiverkets hemsida om byggnadsarv
https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/rapea/read/asp/r_default.aspx

Uppslagsverket Finlands hemsida
<https://www.uppslagsverket.fi/sv/sok/view-170045-Kyrkoarkitektur>

Boken ”Finlands svenska historia 2, Riksdelen,
Stormakt och rikssprängning 1560-1812” – Nils
Erik Villstrand

Lähteet

Teemu Mökkönen, Pietarsaari – Jakobstad.
Kaupunkiarkeologinen inventointi

Vaasa- ja suurvalta-ajan kaupunkiarkeologinen
inventointiprojekti. Museovirasto,
Rakennushistorian osasto, 2002

Pietarsaaren kaupungin
kulttuuriympäristöselvitys vuodelta 2009

www.rky.fi

<https://www.jakobstadssvenskaforsamling.fi/kyrka-och-lokaler/jakobstads-kyrka>

Materiaalia Pietarsaaren museosta

Materiaalia Pietarsaaren seurakunnasta

Kirja ”Jakobstads kyrka och församling 1731–
1931”

Museoviraston rakennusperintösivusto:
https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/rapea/read/asp/r_default.aspx

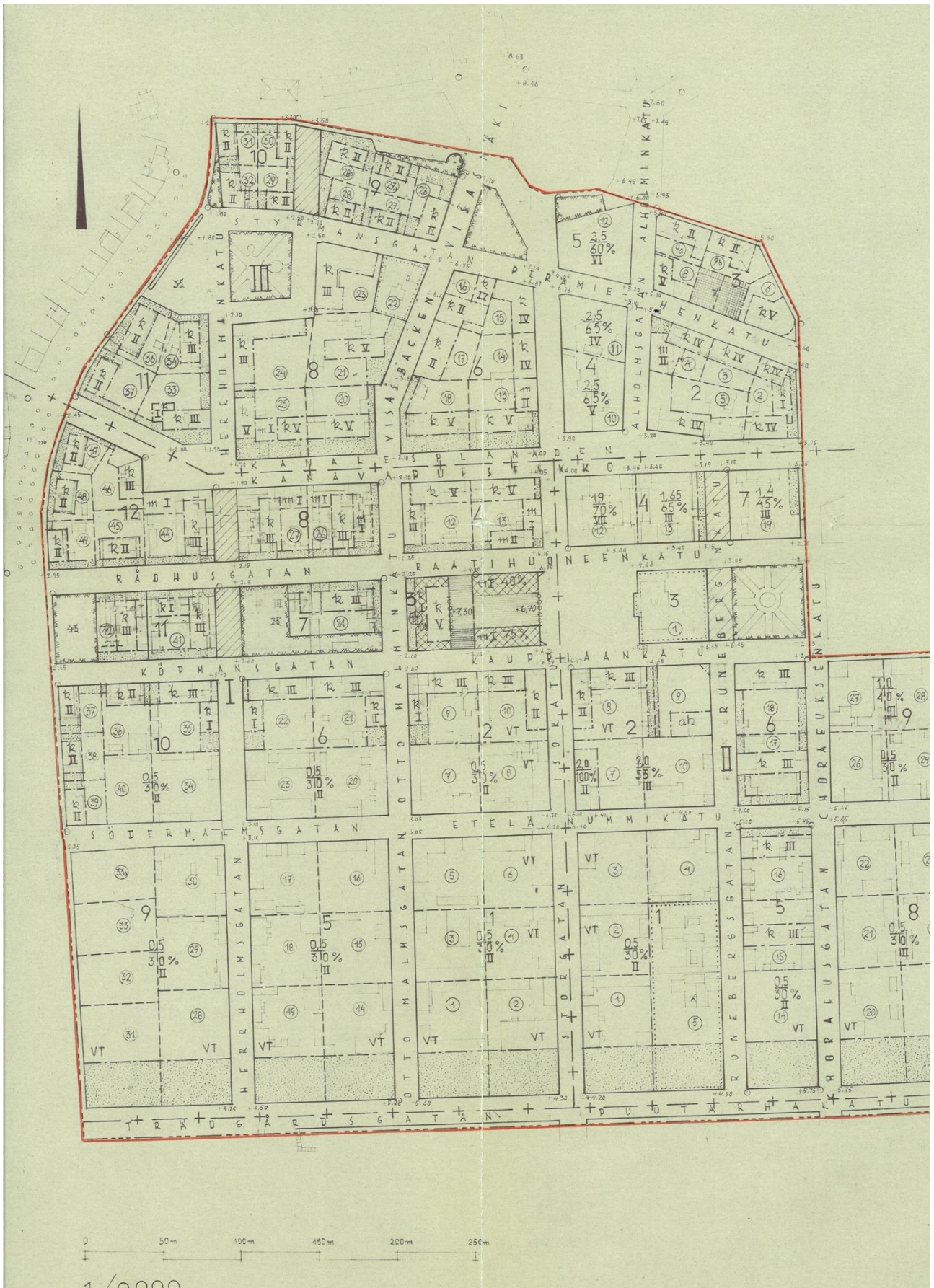
Uppslagsverket Finland -tietokanta
<https://www.uppslagsverket.fi/sv/sok/view-170045-Kyrkoarkitektur>

Finlands svenska historia 2, Riksdelen, Stormakt
och rikssprängning 1560–1812 – Nils Erik
Villstrand

Bilaga 3 – Liite 3

Bilaga 5 – Liite 5

Bilaga 6 – Liite 6

URVALSKRITERIER FÖR VÄRDERING AV BYGGNADER OCH BEBYGGELSE

Historiskt värdefull

- objektet representerar ett materiellt eller immateriellt kulturarv
- objektet representerar en betydelsefull historisk händelse, företeelse, näring, person eller ett historiskt betydelsefullt utvecklingskede
- objektet representerar ett sällsynt fenomen eller en sällsynt kulturmiljö, t.ex. om en byggnad är avsevärt mycket äldre än övriga byggnader på ett område
- ett område som representerar tidsmässig skiktning, dvs. att bebyggelsen på området är av olika ålder och åskådliggör områdets utveckling över tid

Byggnadshistoriskt värdefull

- objektet är arkitektoniskt sett sällsynt eller unikt
- objektet är historiskt sett typiskt för området, representerar ett för området typiskt byggnadssätt eller har typiska drag för området
- man kan tydligt se objektets ursprungliga användning, byggnadssätt, arkitektur eller stil
- objektet representerar en bestämd tidsperiod eller objektets arkitektoniska uttryck är typiskt för dess tidsperiod
- objektet har byggnadstekniskt värde, t.ex. om det är planerat eller förverkligat på ett sällsynt sätt
- objektet representerar en historisk byggnadstradition
- objekt med sällsynta dekorationer eller konstruktioner
- en byggnad som representerar olika historiska skikt, t.ex. i konstruktion, stil, material eller byggnadens användning
- objektet är av hög arkitektonisk kvalitet

Landskapsmässigt/stadsbildsmässigt värdefull

- objektet eller byggnadsbeståndet framträder i eller inverkar på landskapet eller stadsbilden och berikar det/den
- objektet fungerar som ett landmärke i landskapet eller stadsbilden
- en enhetligt välbevarad helhet av olika objekt, som alla är viktiga för området
- ett område som förverkligats baserat på en enhetlig plan
- ett bebyggt område som bildats och fått sin struktur utifrån t.ex. historiska vägnät, åkrar eller landskap.

2021

Planläggningsavdelningen, centralen för tekniska tjänster i samarbete med Jakobstads museum.

RAKENNUSTEN JA ASUTUKSEN ARVIOINNIN VALINTAPERUSTEET

Historiallinen arvo

- kohde edustaa aineellista tai aineetonta kulttuuriperintöä
- kohde edustaa merkittävää historiallista tapahtumaa, ilmiötä, elinkeinoa, henkilöä tai historiallisesti merkittävää kehitysvaihetta
- kohde edustaa harvinaista ilmiötä tai harvinaista kulttuuriympäristöä, esim. jos rakennus on huomattavasti alueen muuta rakennuskantaa iäkkäämpi
- alue, joka edustaa ajallisia kerrostumia eli alueen asutus on eri-ikäistä ja heijastaa alueen ajallista kehittymistä

Rakennushistoriallinen arvo

- kohde on rakennustaiteellisesti harvinainen tai ainutlaatuinen
- kohde on historiallisesta näkökulmasta alueelle tyyppilinen, edustaa alueelle luonteenomaista rakennustapaa tai sillä on alueelle luonteenomaisia piirteitä
- kohteen alkuperäinen käyttötapa, rakennustapa, arkkitehtuuri tai tyyli ovat selvästi nähtävissä
- kohde edustaa tiettyä aikakautta tai kohteen ulkoasu ilmentää aikakaudelle tyyppillistä rakennustaiteellista arvoa
- kohteella on rakennusteknistä arvoa, esim. se on suunniteltu tai toteutettu harvinaisella tavalla
- kohde edustaa historiallista rakennusperinnettä
- kohde, jossa on harvinaisia koristeaiheita tai rakenteita
- rakennus edustaa erilaisia historiallisia kerroksisuuksia, esim. rakenteissa, tyyliissä, materiaalissa tai rakennuksen käyttötarkoituksessa
- kohde on arkkitehtonisesti laadukas

Maakunnallinen/kaupunkikuvallinen arvo

- kohde tai rakennuskanta näyttäytyy tai vaikuttaa maisemaan tai kaupunkikuvaan ja rikastuttaa niitä
- kohde toimi maiseman/maakunnan tai kaupunkikuvan maamerkinä
- erilaisten kohteiden yhtenäinen, hyvin säilynyt kokonaisuus, joka on tärkeä alueelle
- alue, joka on toteutettu yhtenäiseen suunnitelmaan perustuen
- rakennettu alue, joka on muodostettu ja saanut rakenteensa esim. historiallisesta tieverkosta, pelloista tai maisemasta.

2021

Kaavoitusosasto, tekninen palvelukeskus yhteistyössä Pietarsaaren museon kanssa